

**Lokalny Program Rewitalizacji
gminy Olsztynek
w ramach Ponadlokalnego programu
rewitalizacji sieci miast Cittaslow**

Spis treści

Słowniczek pojęć.....	3
Wstęp.....	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy..	7
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	11
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru	11
2.2. Sfera społeczna.....	18
2.3. Sfera gospodarcza	46
2.4. Sfera środowiskowa	50
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	55
2.6. Sfera techniczna	65
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	72
4. Wizja i cele rewitalizacji	84
5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	89
5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć	89
5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć.....	101
6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	106
7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji	110
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	114
9. System wdrażania programu rewitalizacji	118
10. System monitorowania Programu.....	122
Spis tabel	124
Spis wykresów	124
Spis rysunków.....	125
Spis schematów.....	125

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja - wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji;¹

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);²

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację;³

¹ Krajowa Polityka Miejska

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

³ j.w.

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru;

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich. W efekcie, w wielu miastach i dzielnicach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.⁴

W celu przywrócenia do życia obszarów zdegradowanych i stworzenia tam miejsc przyjaznych mieszkańcom, konieczne jest przeprowadzenie wieloetapowych i długookresowych działań rewitalizacyjnych.

W celu realizacji ww. założeń konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na przeprowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany oraz zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*.

Rewitalizacja gminy Olsztynek obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- Społecznej – zapobieganie patologiom społecznym, w tym aktywizacja społeczno-zawodowa osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży zamieszkującej obszary zdegradowane;
- Gospodarczej – działania promujące zatrudnienie oraz ograniczające ryzyko przerywania aktywności zawodowej;
- Przestrzenno-funkcjonalnej – modernizacja przestrzeni publicznej w celu realizacji działań na rzecz integracji społecznej;
- Technicznej – poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych oraz dostosowanie ich do realizacji działań obejmujących kwestie społeczne oraz gospodarcze;
- Środowiskowej – realizacja działań w celu poprawy środowiska naturalnego.

Gmina Olsztynek jest inicjatorem *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek* (LPR). Horyzont czasowy poniższego dokumentu obejmuje lata 2016-2023. Dokument opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni kolejnych 7 lat. Należy zaznaczyć, iż horyzont czasowy wskazany w poniższym dokumencie obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych.

⁴ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2014

Ponadto poniższy dokument może zostać zaktualizowany o dodatkowe projekty i ich zewnętrzne źródła finansowania oraz włączenie w proces rewitalizacji nowych partnerów społecznych.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi **Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.**

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow jest dokumentem strategicznym z elementami operacyjnymi, mającym swoje podstawy w diagnozie istniejących problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje poniższy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I. Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II. Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III - Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV. Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Krajowa Polityka Miejska	Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”), Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 1. Wzrost zatrudnienia Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Priorytet I. Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III. Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko- Mazurskiego 2014-2020	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju. Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich
Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020 (projekt)	Cel Strategiczny I. Podniesienie jakości i standardu życia mieszkańców gminy Olsztynek Cel Strategiczny II Ochrona i wysoka jakość środowiska przyrodniczego Cel Strategiczny III. Nowoczesna i kompleksowa infrastruktura Cel Strategiczny IV. Efektywna i innowacyjna gospodarka Cel Strategiczny V. Uzyskanie i zachowanie ładu przestrzennego gminy Olsztynek
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek	1.Ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru miasta i gminy do rozwoju funkcji turystycznej. 2.Zachowanie ładu przestrzennego w jednostkach osadniczych w celu tworzenia współczesnych wartości kulturowych. 3.Zaktywizowanie rozwoju społeczno – gospodarczego przez wykorzystanie położenia geograficznego miasta i gminy.

	4. Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zminimalizowania bezrobocia oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców miasta i gminy. 5. Rozwój funkcji gospodarczych w oparciu o istniejące potencjały zawarte w walorach przyrodniczych obszaru miasta i gminy. 6. Zaspokojenie potrzeb ludności w mieście i gminie poprzez dostarczanie odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej.
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Olsztynek 2016-2025	2. Podnoszenie społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców gminy Olsztynek 3. Zaspokajanie potrzeb socjalnych mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawiska marginalizacji.

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

2.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Olsztynek jest gminą miejsko-wiejską, położoną na obszarze powiatu olsztyńskiego (na południe od Olsztyna), w województwie warmińsko-mazurskim. Leży na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych z Gdańska (trasa E7), Olsztyn – Bezledy (przejście graniczne) Warszawa. Powierzchnia gminy wynosi 372 km², co sprawia, że Gmina Olsztynek jest jedną z największych gmin w województwie warmińsko-mazurskim.

Gmina Olsztynek graniczy z ośmioma gminami województwa, którymi są: Stawiguda, Purda, Jedwabno, Nidzica, Kozłowo, Grunwald, Ostróda i Gietrzwałd. Miasto Olsztynek jest jednym z pięciu miast powiatu olsztyńskiego, w skład którego wchodzi również: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto i Jeziorany.

Rysunek 1. Położenie gminy Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego

Źródło: Zasoby internetowe

Na wschodzie terytorium Gminy Olsztynek ogranicza rzeka Łyna, wyłącznie okolice wsi Dąb są wysunięte daleko w kierunku wschodnim i wykraczają poza linię rzeki. Na północy, granicę Gminy wyznaczają brzegi jeziora Łańskiego i Plusznego, koryta rzeki Pasłęki i jezioro Sarąg, natomiast na południu są to brzegi jezior Tymawskiego i Mielno. Zachodnia granica Gminy przebiega wzdłuż kanału łączącego jezioro Mielno z jeziorem Szumówko, brzegu jeziora Wielki Omin, koryta Drwęcy i brzegu jeziora Gugowo. Gmina Olsztynek położona jest na obszarze Zielone Płuca Polski, a część Gminy położona jest w obszarze „Natura 2000”.

Zgodnie ze Statutem, Gmina dzieli się na 30 jednostek pomocniczych (sołectw): Ameryka, Dąb, Drwęck, Elgnowko, Gaj, Jemiołowo, Królikowo, Kunki, Kurki, Lichtajny, Lipowo, Kurkowskie, Łęciny, Łutynowo, Mańki, Maróz, Mierki, Mycyny, Nowa Wieś Ostródzka, Nadrowo, Pawłowo, Samagowo, Sitno, Sudwa, Swaderki, Świerkocin, Waplewo, Warlity Małe,

Witramowo, Zawady i Zezuty. Natomiast miasto dzieli się na 4 jednostki pomocnicze (osiedla) nr 1-4.

Historia Olsztyńska

Olsztynek powstał na terytorium pruskiego plemienia Sasinów. Ziemie te, podbite przez zakon krzyżacki, zostały objęte akcją kolonizacyjną dopiero w połowie XIV wieku. Była to kraina puszczańska, pokryta wielkimi lasami, tylko w niektórych miejscach istniały osady pruskie. Tam z reguły Krzyżacy wznosili zamki obronne, a wokół nich powstawały miasta. Najwcześniej lokowano Iławę (1305) i Dąbrówno (1326). W wyniku nasilenia akcji osadniczej założono Ostródę (1348), Działdowo (1349) i dopiero Olsztynek (1359). Założenie Olsztyńska wiąże się z działalnością komtura ostródzkiego, Gunthera von Hohenstein. Z jego inicjatywy na niewielkim wzgórzu zbudowano zamek, obok powstała osada zamieszkała przez rzemieślników i kupców. W 1359 roku otrzymała prawa miejskie i nazwę "Hohenstein" na cześć komtura ostródzkiego, który dokonał lokacji.

Miastu nadano 47 łanów ziemi na prawie chełmińskim, stanowiło to około 1765 ha. Pod zabudowę, przeznaczono tylko niewielką część tej ziemi - wyznaczono prostokąt, o powierzchni około 4,16 ha. Obszar ten odpowiada przestrzeni zawartej w obrębie murów miejskich. Olsztynek reprezentował typowe niemieckie miasto na wschodzie, z prostokątnym rynkiem w centrum, przez który przechodziła główna ulica. W rynku znajdował się ratusz. W części północnej, na niewielkim wzniesieniu, stał gotycki zamek, murowany z kamienia i czerwonej cegły, odgradzony od miasta murami obronnymi. Tuż obok zamku wzniesiono kościół parafialny, również otoczony murami obronnymi aż do XVIII wieku. Zamek i kościół były ważnym punktem obrony w czasach, kiedy fortyfikacja grodu składała się z drewnianej palisady.

Zabudowę miasta stanowiły dwa regularne ciągi różnej wielkości działek, usytuowanych naprzeciw siebie po obu stronach rynku. Domy budowano w sposób zwarty, czyli jeden przy drugim. Na zapleczu każdego z nich mieścił się dziedziniec, zamknięty wjazdem do stajni. Stąd na tyłach działek mieszczańskich znajdowały się tzw. ulice tylne lub stajenne. Teren pomiędzy działkami mieszczańskimi a murem obronnym wypełniono budami, stanowiącymi mieszkania dla biedoty. Na początku XVII wieku było 59 dużych domów mieszczańskich i 77 małych. Lata 1359-1410 to dobry okres dla miasta.

Rozwijało się rzemiosło, reprezentowane przez piekarzy, rzeźników szewców, krawców, sukienników i garncarzy. Rok 1410 był początkiem nieszczęść dla ludności Prus Zakonnych. Po bitwie grunwaldzkiej miasto i zamek poddały się bez walki wojskom polskim. 17 lipca „z wojskiem swym wyruszył król Władysław Jagiełło”, a do zamku i miasta Olsztyńska przybywszy, obozem się rozłożył. A gdy w ręce królewskie oddały się zarówno zamek olsztyński, jak i miasto, Janowi Kretkowskiemu, rycerzowi herbu Dołęga, oddał je król

w dzierżawę [...]. W okresie wojny trzydziestoletniej (1454 – 1466) Związek Pruski został poparty przez Olsztynek, w kilka miesięcy później zdobyły go wojska krzyżackie. Ważność Olsztyńska polegała na tym, iż był najdalej wysuniętym na wschód punktem oporu Krzyżaków. Podczas ostatniej wojny polsko-krzyżackiej (1519 – 1521) wojska polskie zajęły Olsztynek w 1520 roku. Hetman polski, Mikołaj Firlej, wystawił mieszkańcom pisemne zapewnienie, że król Zygmunt zachowa wszystkie przywileje miasta. Pozostała tu stuosobowa załoga polska, która okupowała Olsztynek aż do układu krakowskiego w 1525 roku. W 1525 roku w Olsztynku utworzono starostwo, które przetrwało do 1610, kiedy to ziemię olsztynecką włączono do starostwa ostródzkiego. Wiek XVII przyniósł Prusom Książęcym oraz ziemiom Rzeczypospolitej wiele nieszczęść w postaci wojen, pożarów, głodu i epidemii. W 1651 roku doszło do pożaru, który poważnie zniszczył miasto. Kolejne nieszczęście, w 1655 roku, spowodowane było nadejściem wojsk szwedzkich. Domy miejskie po pożarze w dużej mierze odbudowano, przypominały one jednak bardziej wiejskie chałupy niż domy patrycjusz. Stały szczytami do rynku lub ulicy, kryte były strzechą lub trzcina. Składały się z korytarza, małej izby, jednej ciemnej komory i większego pokoju. Za domami znajdowały się ogródki, podwórza oraz stodoły budowane rzędami, tworząc charakterystyczne ulice stodoł. W okresie wojny siedmioletniej (1756 – 1763) Prusy znalazły się pod okupacją Rosji, której wojska zajmowały ziemie pruskie w latach 1758 – 1762. Kolejny wielki pożar z 16 kwietnia 1804 roku strawił niemal całe miasto; spaliły się ratusz, pastorówka, Brama Niemiecka, 108 domów, 73 stajnie, 3 spichlerze, 37 stodoł i 37 szop. Wojny napoleońskie z lat 1806 – 1813 stały się kolejnym nieszczęściem dla zniszczonego pożarem Olsztyńska.

Wojny napoleońskie pozostawiły zniszczenia, głód i choroby, zapoczątkowały również reformy gospodarcze na wsi. Zaczął się proces uwłaszczeniowy; chłopci zyskali wolność osobistą, zniesiono pańszczyznę, a bogatsi mogli otrzymać ziemię na własność za pełnym odszkodowaniem dla dziedziców. Dopiero druga połowa XIX wieku przyniosła korzystne zmiany mieszkańcom Prus, nastał długi okres pokoju. Zwycięska wojna z Francją i powstanie cesarstwa niemieckiego dały bodziec do dynamicznego rozwoju ziem niemieckich; również ludność Olsztyńska odczuła te korzyści. Nastąpił znaczny wzrost liczby ludności. W 1856 roku zbudowano szosę do Ostródy i Nidzicy, w 1887 otwarto linię kolejową Olsztyn – Olsztynek – Działdowo. W 1894 roku uruchomiono połączenie kolejowe z Ostródą, a na początku XX wieku zbudowano szpital. W 1906 stare studnie miejskie zastąpiono wodociągami w 1907 miasto otrzymało gazownię. Ulice pokryto kostką i asfaltem, wprowadzono oświetlenie gazowe, później elektryczne. Domy wznoszono wówczas murowane i nowoczesne.

Sytuacja ludności Prus Wschodnich w styczniu 1945 roku była niezwykle złożona pod względem narodowościowym. W Olsztynku mieszkało w tym czasie 4200 osób, z tego większość stanowiła ludność niemiecka. Żyli tutaj również Mazurzy, a w okolicznych wioskach przeważali Mazurzy i Warmiacy. Było też na tych terenach bardzo dużo robotników

przymusowych z Polski i innych krajów podbitych przez Hitlera. 23 maja 1945 roku w zniszczonym i ograbionym Olsztynku władzę przejął pełnomocnik rządu polskiego. Latem 1945 roku napłynęły pierwsze większe grupy osadników polskich, głównie z terenów powiatu mławskiego, zajmując wolne domy w mieście. We wrześniu mieszkali już w Olsztynku 854 osoby, z tego 53 Mazurów, 140 Niemców i 661 osób z ziem polskich. W kwietniu 1946 roku liczba ludności wzrosła do 1369, a w sierpniu do 2149 osób. Napływ ludności polskiej trwał do 1949 roku. W 1950 było już 3400 mieszkańców. Ksiądz J. Sikora w swojej kronice zapisał, że na terenie parafii olsztyneckiej po zakończeniu akcji wysiedleńczej mieszkało około 60% ludności przybyłej z Polski centralnej, 20% z Wołynia, 10% z Wileńszczyzny, resztę stanowiła ludność autochtoniczna, czyli Mazurzy i Niemcy. Bardzo szybko uruchomiono szkolnictwo. Szkoła podstawowa znalazła dobre warunki w nowym budynku szkoły ponemieckiej przy obecnej ulicy Szkolnej. 12 lipca 1945 roku Walenty Majewski otrzymał nominację na pierwszego kierownika szkoły i niezwłocznie przystąpił do pracy.

W tym samym roku zaczęły się zajęcia lekcyjne z 342 uczniami. W listopadzie w szkole pracowało 6 nauczycieli. W 1948 roku było 600 uczniów. Powoli tworzyła się sieć handlowa. Mimo trudności w 1946 roku działały już dwa sklepy masarskie, dwie piekarnie, ciastkarnia, cztery sklepy spożywcze, trzy przemysłowe i jeden papierniczy. Jesienią 1945 roku uruchomiono młyn, na początku 1946 – wodociąg. Powoli zagospodarowywano ziemię, którą obejmowali osadnicy. 3 sierpnia 1945 roku Konstanty Poszwa, jako pierwszy naczelnik, otworzył w ratuszu urząd pocztowo-telekomunikacyjny; później urząd został przeniesiony do obecnego budynku poczty przy ulicy Chopina. Pierwszym lekarzem w Olsztynku był Paweł Kunda, który z pielęgniarką Szarwat (Mazurką) od listopada 1945 roku przyjmował chorych w ratuszu. W następnym roku zajął się organizowaniem kolejowej służby zdrowia. Założono aptekę przy ulicy Chopina. Przez wiele lat nie budowano nowych domów, remontowano jedynie uszkodzone, nadające się do zamieszkania. Przybywających osadników wdokwaterowywano więc do zajętych mieszkań mimo niebywałej ciasnoty. Wszędzie leżały sterty gruzów, które zaczęto uprzątać dopiero na początku lat pięćdziesiątych.

Pierwsze lata polskiej władzy to przede wszystkim likwidowanie zniszczeń wojennych. Do 1959 roku usunięto z terenu miasta 50 677 m³ gruzu z powierzchni 34 708 m², wyremontowano 106 budynków liczących 1123 izby. W 1956 roku powstała Miejska Spółdzielnia Zaopatrzenia i Zbytu prowadząca handel w mieście. Z jej inicjatywy otwierano kolejno placówki handlowe i gastronomiczne: jadłodajnię „Danusia” przy ulicy Mrongowiusza, sklep motoryzacyjny przy ulicy Mały Rynek, Wiejski Dom Towarowy przy ulicy Warszawskiej, piekarnię przy ulicy Pionierów, sklepy przy ulicy Warszawskiej. W 1964 roku rozpoczęto budowę bazy handlowo-magazynowej przy ulicy Pionierów. W 1965 otwarto restaurację „Stylowa”, która wkrótce stała się słynna w całej Polsce; dwukrotnie zdobyła główną nagrodę,

„Srebrną Patelnię”, w ogólnopolskim konkursie na najlepsze danie. Na początku lat sześćdziesiątych przystąpiono w Olsztynku do budowy nowych domów mieszkalnych.

W latach 1961-1963 wzniesiono w centrum miasta trzy duże bloki, które zmieniły charakter starego Miasta, w następnych latach powstało kilka domów zakładowych, rozpoczęła też budowę domków jednorodzinnych spółdzielnia „Grunwald”. W tym okresie powstała także nowoczesna Wytwórnia Octu i Musztardy. W końcu lat sześćdziesiątych i na początku lat siedemdziesiątych przeprowadzono liczne prace, mające na celu uporządkowanie miasta i nadanie mu bardziej estetycznego wyglądu. Zagospodarowano rynek miejski, choć nie był to zbyt udany projekt, przeprowadzono kapitalny remont wielu ulic (na 14 ulicach pokryto nawierzchnię asfaltem), uporządkowano wiele placów, skwerków, posadzono dużo kwiatów, krzewów i drzewek. W 1956 roku utworzono liceum ogólnokształcące, które odegrało ogromną rolę w kształceniu młodzieży z Olsztynka i okolic, dając jej możliwość awansu społecznego. W 1963 roku otwarto Szkołę Podstawową nr 2 przy obecnej ulicy Klikowicza.

Ważne wydarzenia zaszły w 1974 roku. Zbudowano wzorcową Zbiorczą Szkołę Gminną, jedną z najbardziej nowoczesnych w Polsce. W latach 70-tych XX w. powstał duży zakład – Baza Zaplecza Technicznego „Kruszywo”, ruszyła też budowa dużego osiedla wielorodzinnych domów przy ulicach Daszyńskiego i Kolejowej oraz osiedla domów jednorodzinnych przy ulicy Wilczej. Wreszcie podniesiono z ruin dawny kościół ewangelicki, gdzie powstała galeria wystaw artystycznych. Kolejne inwestycje z lat osiemdziesiątych ożywiły Olsztynek. Wybudowano nowoczesną stację paliw CPN, uruchomiono po wielkich trudach duży zakład przetwórstwa owoców i warzyw, tzw. Jagódkę. Wybudowano mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków z kolektorem sanitarnym (częściowym). Przy trasie K-7 w kierunku na Ostródę powstał Zajazd Mazurski. Dzięki temu wzrastała z roku na rok liczba turystów i wczasowiczów odwiedzających miasto w sezonie letnim.⁵

Przynależność Gminy Olsztynek do stowarzyszeń

Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich

Gmina Olsztynek do Związku dołączyła 30 czerwca 1992 r. (uchwała nr XX/128/92 Rady Miejskiej w Olsztynku). Związek wspiera rozwój gospodarczy, ochronę środowiska, współpracę w zakresie nauki i oświaty oraz promocję regionu. Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich powstał 9 maja 1992 r. i jest związkiem powołanym przez rady gmin położonych w historycznych granicach Warmii i Mazur, zrzeszającym 60 gmin. Związek stanowi forum do wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych i zleconych gmin. Do zadań związku należy m.in.: reprezentowanie interesów gmin członkowskich wobec władz

⁵ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

administracji rządowej i samorządowej, podejmowanie inicjatyw i współpraca w różnorodnych formach i strukturach w celu popierania idei samorządności, inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących samorządu terytorialnego, realizacja zadań przekraczających możliwości organizacyjne gmin członkowskich, promocja walorów turystycznych regionu, wspieranie inicjatyw lokalnych i samorządowych.⁶

Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”

Gmina Olsztynek do Związku dołączyła 4 lipca 1996 r. (uchwała nr XXI/174/96 Rady Miejskiej w Olsztynku). Celem związku jest rozwiązywanie problemu gospodarki odpadami stałymi. Obecnie w skład Związku wchodzi 19 gmin. Działania Związku realizowane są w ramach "Kompleksowego Programu Gospodarki Odpadami na terenie Związku Gmin „Czyste Środowisko”.

Związek Gmin Zlewni Rzeki Pasłęki

Gmina Olsztynek do Związku dołączyła 16 listopada 2000 r. (uchwała nr XX/189/2000 Rady Miejskiej w Olsztynku). Celem związku jest wspólne działanie gmin, przez których terytoria przepływa rzeka Pasłęka i jej dopływy na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i walorów ekologicznych zlewni rzeki, działania na rzecz turystycznego wykorzystania rzeki w granicach określonych prawem, wspólną promocję gmin - członków Związku oraz współpracę w zakresie przygotowania wniosków i projektów o pozyskiwanie pomocowych środków finansowych na rzecz rozwoju infrastruktury i programów związanych z ochroną środowiska.⁷

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenia „Południowa Warmia”

Gmina Olsztynek do Stowarzyszenia 8 listopada 2007 r. (uchwała nr X-108/2007 Rady Miejskiej w Olsztynku). Stowarzyszenie działa w celach non profit społeczności wiejskiej oraz osób świadczących usługi na rzecz rozwoju wsi i ochrony dziedzictwa kulturowego gmin: Barczewo, Biskupiec, Kolno, Olsztynek, Purda, Stawiguda. Celem działalności stowarzyszenia jest: realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Stowarzyszenie, działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, aktywizowanie i integracja społeczna ludności wiejskiej, wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji na obszarze działania; - podtrzymywanie tradycji i tożsamości kulturowej obszaru działania, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i potencjału sektora pozarządowego, promocja obszarów wiejskich- prowadzenie innych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich położonych na terenie działalności Stowarzyszenia.⁸

⁶ Internet, www.olsztynek.pl, 13.06.2016 r.

⁷ j.w.

⁸ j.w.

Fundacja „Fundusz Ziemi Olsztyńskiej”

Gmina Olsztynek jest członkiem-założycielem Fundacji (uchwała nr XXVI/266/2001 Rady Miejskiej w Olsztynku z 29 listopada 2001 r.). Z pomocy programów stypendialnych administrowanych przez FZO może korzystać młodzież szkół ponadgimnazjalnych oraz studenci zamieszkali na terenie powiatu olsztyńskiego.

Międzynarodowe Zrzeszenie Cittaslow

Gmina Olsztynek wyraziła wolę przystąpienia do Stowarzyszenia w grudniu 2011 r. (uchwała Nr XII-127/2011 Rady Miejskiej z dnia 29 grudnia 2011 r.). Zgodę na przystąpienie do Stowarzyszenia wyraził Minister Spraw Zagranicznych decyzją z 23 lutego 2012 r. W lipcu 2012 r. został złożony wniosek o przystąpienie do Stowarzyszenia. Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow jest organizacją non profit i jej celem jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia poprzez badania, eksperymentowanie, stosowanie rozwiązań dotyczących organizacji miasta. Członkostwo w Stowarzyszeniu oznacza ustawiczne zaangażowanie w rozwijanie projektów i poprawę tych parametrów.

21 października 2012 r. - w czasie trwania Zgromadzenia Ogólnego Międzynarodowego Stowarzyszenia Cittaslow w Novellarze we Włoszech - burmistrz Artur Wrochna odebrał certyfikat przyjęcia Olsztynka do Sieci Miast Dobrego Życia.⁹

Fundacja „Zielone Płuca Polski”

Fundacja została utworzona w celu organizowania i finansowania zadań określonych w „Porozumieniu w sprawie współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz promocji obszaru Zielone Płuca Polski z zachowaniem jego różnorodności biologicznej i tożsamości kulturowej”, poprzez: ożywianie oraz proekologiczne ukierunkowanie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Zielone Płuca Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, leśnictwa, gospodarki wodnej, turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego, podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa, w tym młodzieży szkolnej o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru Zielone Płuca Polski, wzrost atrakcyjności i konkurencyjności obszaru Zielone Płuca Polski w przestrzeni polskiej i europejskiej, doskonalenie i promocję produktów oraz usług wytwarzanych na obszarze Zielone Płuca Polski, wspieranie inicjatyw organizacyjnych i finansowych tworzących materialne podstawy rozwoju obszaru Zielone Płuca Polski, uwzględnienie arealu i funkcji Zielonych Płuc Polski w polityce przestrzennej i regionalnej Państwa.

Gmina Olsztynek ma prawo posługiwania się znakiem Zielone Płuca Polski od 2010r.¹⁰

⁹ j.w.

¹⁰ j.w.

Stowarzyszenie Olsztyński Obszar Aglomeracyjny

Gmina Olsztynek, w uchwale Nr XIX-207/2012 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 listopada 2012 r. wyraziła wolę utworzenia - wspólnie z Miastem Olsztyn, Powiatem Olsztyńskim i gminami z terenu powiatu olsztyńskiego - Stowarzyszenia Olsztyńskiego Obszaru Aglomeracyjnego. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz inicjowanie współpracy gmin i powiatu na rzecz spójności terytorialnej, rozumianej jako proces polegający na takim kształtowaniu przestrzeni, aby zapewnić najlepszy rozwój unikalnego potencjału terytoriów poszczególnych gmin dla osiągania celów rozwojowych, w tym spójności społeczno-gospodarczej Olsztyńskiego Obszaru Aglomeracyjnego, poprzez zintegrowane zarządzanie jego rozwojem.¹¹

Warmiński Związek Gmin

Gminy Olsztynek przystąpiła do Warmińskiego Związku Gmin zgodnie z uchwałą Nr XIX-215/2012 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 listopada 2012 r. Związek przejmuje realizację przekazanych przez gminy - członków związku - następujących zadań publicznych: wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, opracowanie i wdrażanie programu rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz upowszechnianie rozwiązań w zakresie poszanowania energii, wspieranie i upowszechnianie programu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz opracowanie i wdrażanie programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami.¹²

2.2. Sfera społeczna

Ludność

Zgodnie z danymi uzyskanymi z GUS, na dzień 31 grudnia 2015 r. liczba ludności gminy Olsztynek wyniosła 13 876, w tym kobiet 50,62%. Na przestrzeni ostatnich 6 lat, liczba ludności gminy zmalała o 80 osób (0,57%).

Liczba ludności miasta Olsztynek wyniosła 7 669 osób, w tym 3 960 kobiet (51,64%). W badanym okresie liczba ludności spadła o 51 osób (0,66%).

Natomiast liczba ludności zamieszkujących obszary wiejskie gminy Olsztynek wyniosła 6 207 osób, w tym 3 064 kobiet (49,36%). Liczba ludności obszarów wiejskich zmalała o 29 osób (0,46%).

Szczegółowe informacje dotyczące liczby ludności w gminie Olsztynek w okresie 2010-2015 przedstawia poniższa tabela.

¹¹ j.w.

¹² j.w.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Olsztynek

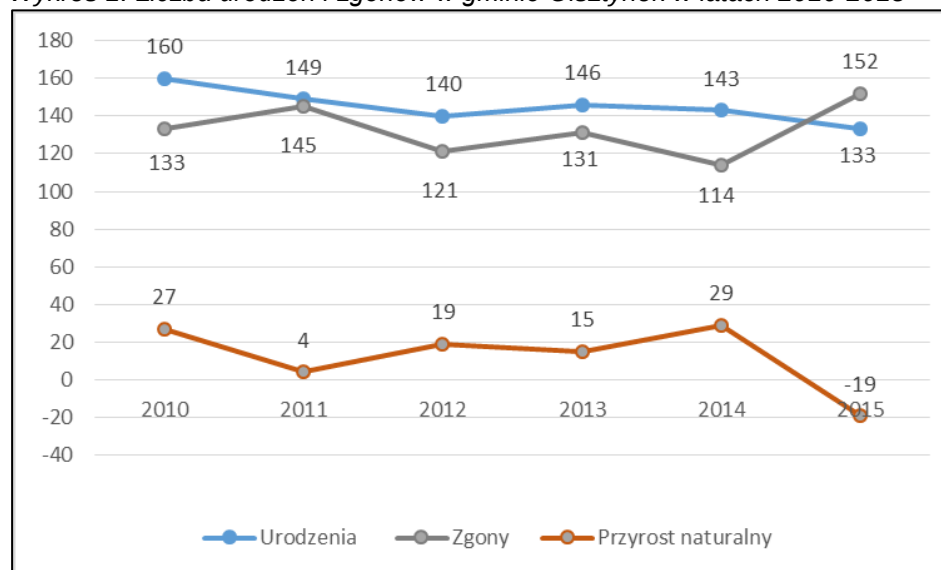
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność razem	13 956	19 944	13 960	13 989	14 007	13 876
Kobiety	7 066	7 050	7 065	7 084	7 097	7 024
Mężczyźni	6 890	6 894	6 895	6 905	6 910	6 852
Olsztynek - miasto	7 720	7 708	7 725	7 721	7 738	7 669
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	6 236	6 236	6 235	6 268	6 269	6 207

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (13.06.2016 r.)

Gęstość zaludnienia w gminie wyniosła 37 os/km², przy czym w Olsztynku - 997 os/km², a na terenach wiejskich 17 os/km². Wskaźnik feminizacji¹³ jest stosunkowo stały i wyniósł 103 osób, w mieście 107 osób, a na obszarach wiejskich 97 osób.

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym (migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony), które wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku, związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej.

Wykres 1. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Olsztynek w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (13.06.2016 r.)

Zgodnie z powyższym wykresem, na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba urodzeń w gminie Olsztynek zmniejszyła się o 27 osób (od 160 w 2010 r. do 133 w 2015 r.). Przy czym w mieście Olsztynek liczba urodzeń spadła z 74 w 2010 r. do 59 osób w 2015 r. Natomiast,

¹³ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – Bank Danych Lokalnych

w badanym okresie liczba zgonów wzrosła o 19 osób (z 133 w 2010 r. do 152 w 2015 r.). Przyrost naturalny wyniósł w 2015 r. -19, w tym mieście Olsztynek -18.

Tabela 3. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Olsztynek

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,5	10,7	10,0	10,4	10,2	9,5
Olsztynek - miasto	9,6	8,9	9,2	9,9	9,7	7,6
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	11,8	12,8	11,0	11,1	10,8	11,8
Zgony na 1000 ludności	9,55	10,40	8,66	9,38	8,15	10,95
Olsztynek - miasto	10,38	8,82	9,21	8,64	7,36	7,69
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	8,52	12,36	7,99	10,29	9,09	12,08
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,9	0,3	1,4	1,1	2,1	-1,4
Olsztynek - miasto	-0,8	0,1	0,0	1,3	2,3	-2,3
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	5,3	0,5	3,0	0,8	1,8	-0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (13.06.2016 r.)

Wskaźnik ruchu naturalnego *Liczba urodzeń na 1000 ludności* gminy Olsztynek wyniósł w 2015 r. 9,5 i spadł o 2 w stosunku do 2010 r. Dla porównania, ten sam wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 9,4, a dla województwa warmińsko-mazurskiego 9,1.

Kolejny wskaźnik *Liczba zgonów na 1000 ludność* w gminie Olsztynek wyniósł w 2015r. 8,94 i spadł o 0,84 w stosunku do 2010 r.

Wskaźnik *Przyrost naturalny na 1000 ludności* w gminie Olsztynek wyniósł -1,4 i spadł o 3,3 w stosunku do 2010 r. Dla porównania, ten sam wskaźnik w 2014r. dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 0,5, a dla województwa warmińsko-mazurskiego -0,5.

Szczegółowe informacje dotycząca ruchu naturalnego na 1000 ludności w gminie Olsztynek zawiera powyższa tabela.

Ponadto analizując poniższą tabelę należy zwrócić uwagę na saldo migracji mieszkańców gminy Olsztynek. Większości analizowanych lat saldo migracji było ujemne.

Tabela 4. Migracja w gminie Olsztynek

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	274	166	178	197	185	152
Olsztynek - miasto	138	102	102	107	108	89
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	136	64	76	90	77	63
Wymeldowania ogółem	275	182	149	220	181	204
Olsztynek - miasto	173	115	89	122	112	108
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	102	67	60	98	69	96
Saldo migracji	-1	-16	29	-23	4	-52
W tym saldo migracji wewnętrzne	-5	-19	28	-24	5	-51
Olsztynek - miasto	-38	-15	13	-14	-5	-20
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	33	-4	15	-10	10	-31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (13.06.2016 r.)

Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Olsztynek

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 900	2 839	2 783	2 754	2 706	2 654
Olsztynek - miasto	1 474	1 744	1 428	1 433	1 412	1 377
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	1 426	1 397	1 355	1 321	1 294	1 277
Ludność w wieku produkcyjnym	9 137	9 145	9 170	9 129	9 123	9 000
Olsztynek - miasto	5 155	5 141	5 130	5 066	5 052	4 982
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	3 982	4 004	4 040	4 063	4 071	4 018
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 919	1 960	2 007	2 106	2 178	2 222
Olsztynek - miasto	1 091	1 125	1 167	1 222	1 274	1 310
Gmina Olsztynek – obszar wiejski	828	835	840	884	904	912

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (13.06.2016 r.)

Analizując zmiany struktury ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni ostatnich 6 lat należy zauważyć jej tendencję spadkową. W badanym okresie liczba ludności

w wieku przedprodukcyjnym spadła o 246 osób. Związane jest to m.in. zmniejszającą się liczbą zawierania małżeństw w roku – z 60 w 2010 r. do 59 w 2015 r. Wynika to przede wszystkim z przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej, nie tylko na omawianym terenie, ale również w całym kraju. Konsekwencją odkładanie decyzji o małżeństwie jest tzw. „depresja urodzeniowa”. Zgodnie Wykresem nr 1 nastąpił spadek urodzeń – ze 160 w 2010 r. do 133 w 2015 r.

Ludność w wieku produkcyjnym zmalała o 137 (z 9 137 osób w 2010 r. do 9 000 osób w 2015 r.) i stanowiła 64,86% ogółu ludności gminy Olsztynek.

Kolejnym procesem demograficznym zachodzącym na terenie gminy Olsztynek jest wzrost przeciętnej długości życia. Przy malejącej liczbie urodzeń powoduje to wzrost liczby ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji – 1 919 osób w 2010 r. do 2222 w 2015 r. Konsekwencje procesu starzenia się mieszkańców będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej.

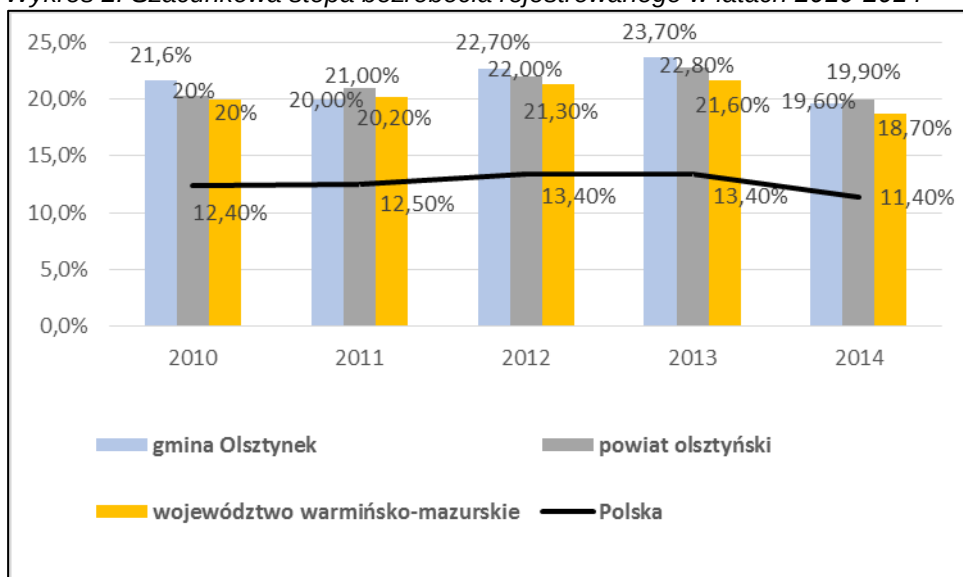
Bezrobocie

Wg danych pochodzących z *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku* opracowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie, na koniec grudnia 2015 roku stopa bezrobocia dla powiatu olsztyńskiego wyniosła 17,5%, dla województwa warmińsko-mazurskiego – 16,3% i dla kraju – 9,8%. W ujęciu rocznym stopa bezrobocia spadła dla poszczególnych regionów odpowiednio o: 2,4%, 2,6% i 1,7%. Liczba bezrobotnych w gminie Olsztynek wyniosła 724 i stanowiła 10,9% liczby bezrobotnych w powiecie olsztyńskim (6649 osób bezrobotnych). Bezrobocie¹⁴ w gminie Olsztynek wyniosło w 2014r.¹⁵ 19,6% (21,5% wśród kobiet i 17,8% wśród mężczyzn).

¹⁴ Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gmin – www.polskawliczbach.pl, 15.06.2016 r.

¹⁵ Brak danych za 2015 r.

Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl (15.06.2016 r.)

Według Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie Olsztynek zarejestrowanych było 724 bezrobotnych, w tym 397 kobiety (54,83%). W stosunku do 2014r. liczba bezrobotnych osób w gminie zmalała o 15,4% (132 osoby).

Tabela 6. Bezrobotni według wybranych kategorii w Mieście i Gminie Olsztynek

Wyszczególnienie	Ogółem	%
Ogółem	724	100
Kobiety	397	54,8
Z prawem do zasiłku	157	21,7
Długotrwale bezrobotni	356	49,2
Do 30 roku życia	203	28,0
w tym do 25 roku życia	105	14,5
Powyżej 50 roku życia	227	31,4
Bez kwalifikacji zawodowych	292	40,3
Bez doświadczenia zawodowego	142	19,6
Niepełnosprawni	52	7,2

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w Mieście i Gminie Olsztynek w roku 2015 i w okresie I-V 2016 r.

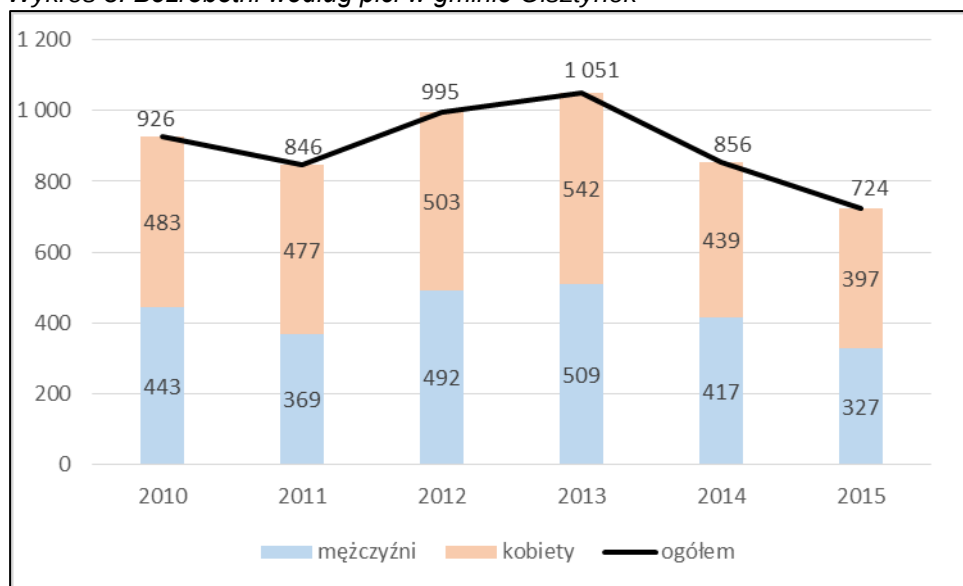
Zgodnie z powyższą tabelą, w 2015 r. liczba osób z prawem do zasiłku w gminie Olsztynek wyniosła 157, co stanowiło 21,7% łącznej liczby osób bezrobotnych w gminie. Prawie połowa osób z gminy Olsztynek zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Olsztynie to osoby długotrwale bezrobotne. 28% ogólnej liczby bezrobotnych stanowiły osoby do 30 roku życia, natomiast 31,4% - osoby powyżej 50 roku życia. Bez kwalifikacji

zawodowych było 292 osoby (40,3%), a bez doświadczenia zawodowego 142 osoby (19,6%). 7,2% ogólnej liczby bezrobotnych stanowiły osoby niepełnosprawne.

Według *Informacji o sytuacji na rynku pracy w Mieście i Gminie Olsztynek w roku 2015 i w okresie I-V 2016 r.* liczba osób bezrobotnych w mieście Olsztynek wyniosła 323, w tym 179 kobiet, co stanowi 55,42% ogółu bezrobotnych w gminie Olsztynek. 80 zarejestrowanych osób bezrobotnych było z prawem do zasiłku, w tym 53 kobiety.

Najwięcej bezrobotnych osób poza miastem Olsztynek, zamieszkiwało następujące miejscowości: Waplewo (33 osoby), Elgnówko (31 osób), Platyny (28 osób) oraz Kunki (22).

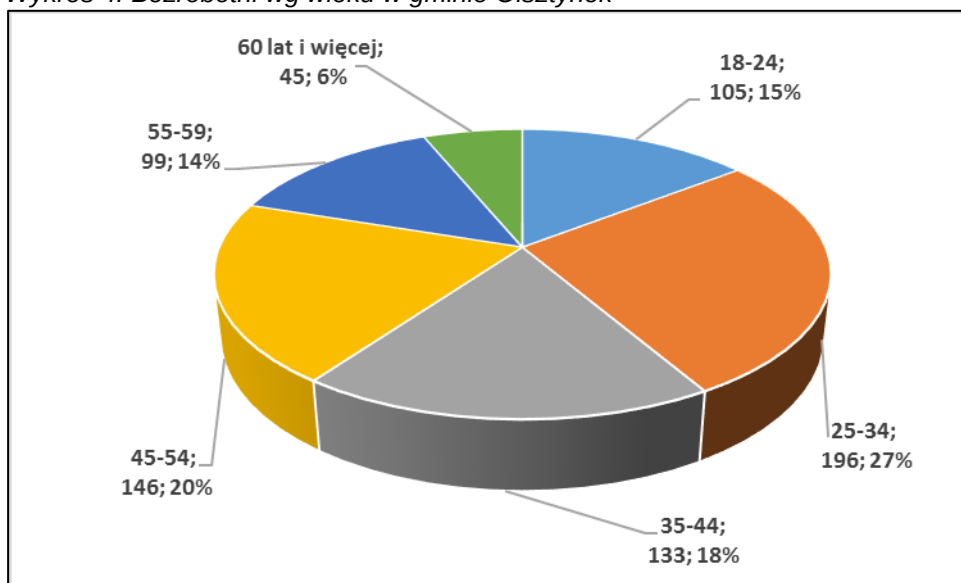
Wykres 3. Bezrobotni według płci w gminie Olsztynek

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (15.06.2016 r.)

Zgodnie z powyższym wykresem na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba bezrobotnych zmalała o 202 osoby, w tym o 86 kobiet. Analizując osoby bezrobotne według płci należy zaznaczyć, że przez cały analizowany okres liczba bezrobotnych kobiet była wyższa od bezrobotnych mężczyzn. Oznacza to, że sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy jest trudniejsza niż w przypadku mężczyzn.

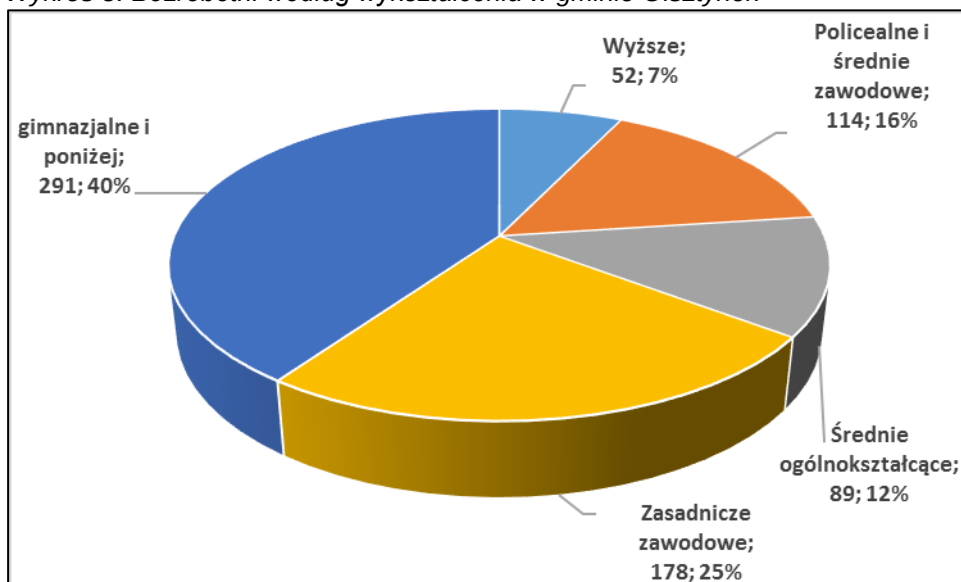
Wykres 4. Bezrobotni wg wieku w gminie Olsztynek

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*

W 2015 r. osoby w wieku 25-34 lata stanowiły najwyższy odsetek bezrobotnych (27% - 196 osób, w tym 112 kobiet) w liczbie zarejestrowanych ogółem. Dla porównania, liczba osób bezrobotnych w analizowanej grupie w 2014 r. wyniosła 239 osób – spadek o 17,99%. Drugą i trzecią grupą pod względem liczebności osób bezrobotnych, byli bezrobotni w wieku 45-54 i 35-44 lata (odpowiednio 20% i 18%). Osoby w wieku 18-24 lata i 55-59 lat stanowiły 15% i 14% wszystkich bezrobotnych. Natomiast najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 60 roku życia (6% - 45 osób, w tym 8 kobiet).

Wykres 5. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Olsztynek

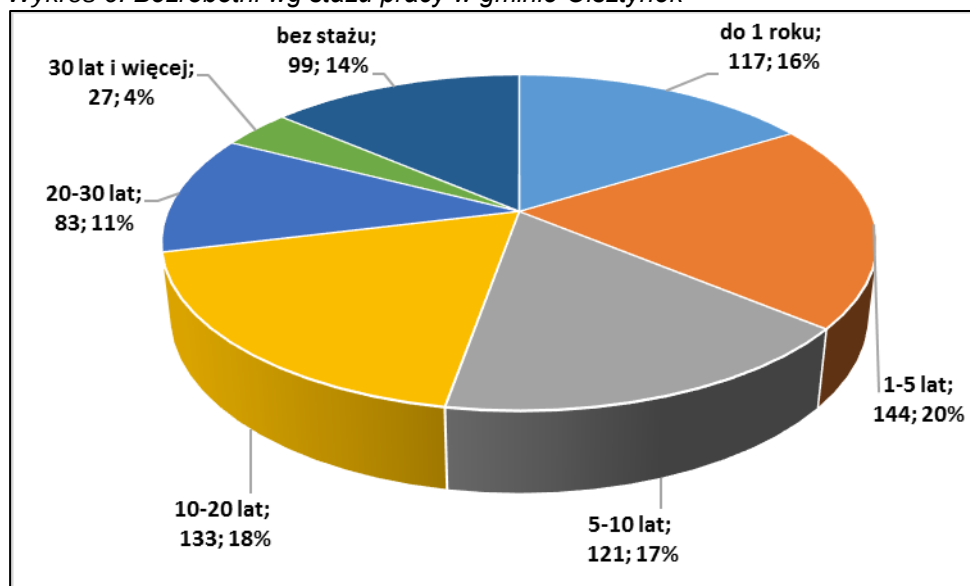
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*

Niski poziom wykształcenia bezrobotnych jest jednym z czynników wpływających na ich sytuację na rynku pracy. Na koniec grudnia 2015 r., według poziomu wykształcenia,

dominowały grupy bezrobotnych po ukończeniu gimnazjum i poniżej oraz zasadniczym zawodowym i stanowiły odpowiednio 40% (291 osób, w tym 136 kobiet) i 25% (178 osób, w tym 91 kobiet) łącznej liczby osób bezrobotnych. Trzecią grupą pod względem liczebności osób bezrobotnych stanowili bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (16% - 114 osób, w tym 81 kobiet). Najmniejszą grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem wyższym (7% - 52 osoby, w tym 36 kobiet) oraz średnim ogólnokształcącym (12% - 89 osób, w tym 53 kobiet).

Dla porównania w 2014 r. najliczniejszą grupą osób bezrobotnych były również osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Liczebność grupy wyniosła 344 osób, czyli w 2015r. nastąpił spadek o 53 osoby.

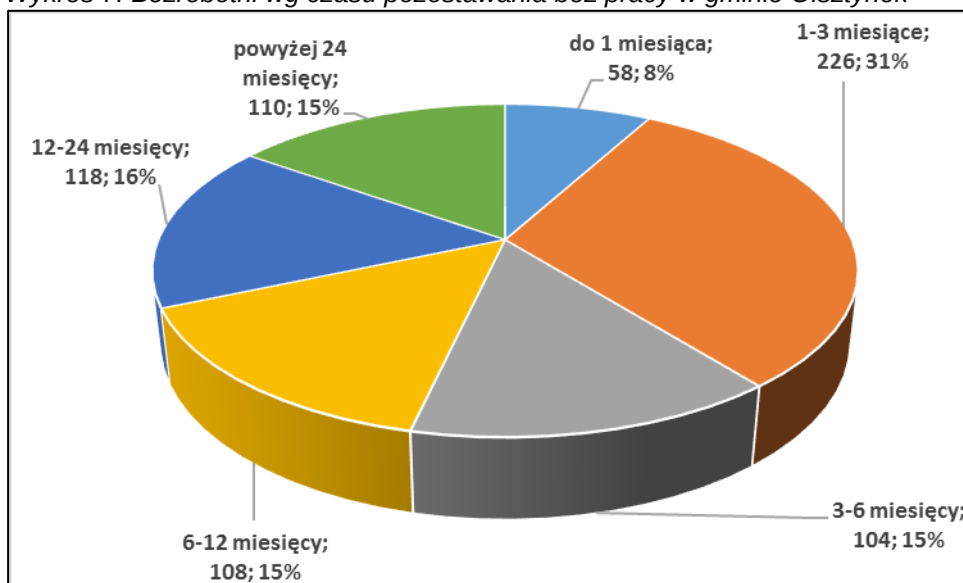
Wykres 6. Bezrobotni wg stażu pracy w gminie Olsztynek

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*

W 2015 r. największą grupę bezrobotnych w gminie Olsztynek stanowiły osoby ze stażem 1-5 lat (144 osoby, w tym 74 kobiet – 20% ogółu bezrobotnych), a najmniejszą osoby ze stażem powyżej 30 lat (4% - 27 osób, w tym 10 kobiet). Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wg stażu przedstawia powyższy wykres.

Wykres 7. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w gminie Olsztynek

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku*

Najliczniejszą grupą bezrobotnych w gminie Olsztynek pod względem pozostawania bez pracy były osoby bez pracy od 1 do 3 miesięcy - 31% bezrobotnych (226 osób, w tym 126 kobiet). Natomiast najmniej liczną stanowiły osoby bez pracy do 1 miesiąca – 8% (58 osób, w tym 26 kobiet). Należy również zaznaczyć, że osoby bezrobotne pozostawające bez pracy powyżej 24 miesięcy, czyli zagrożone wykluczeniem społecznym, stanowiły 15% łącznej liczby bezrobotnych - 110 osób, w tym 55 kobiet.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 27 maja 2014 r. wprowadziła trzy profile pomocy:

- profil pomocy I - przewidziany dla osób aktywnych,
- profil pomocy II - dla osób wymagających wsparcia,
- profil pomocy III - dla osób oddalonych od rynku pracy.

Profil pomocy określany jest na podstawie oceny potrzeb oraz potencjału aktywizacyjnego osób bezrobotnych.

Liczba bezrobotnych w gminie Olsztynek na podstawie powyższych profili przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych z podziałem na profile w gminie Olsztynek

Bezrobotni ogółem	Bezrobotni z I profilem	Bezrobotni z II profilem	Bezrobotni z III profilem	Bezrobotni bez ustalonego profilu
724	22	463	237	2

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w 2015 roku

Na koniec 2015 r. w ewidencji Urzędu Pracy w Olsztynie było 722 osoby bezrobotne z ustalonym profilem pomocy. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne z ustalonym II profilem pomocy wymagające wsparcia w postaci różnych form aktywizacji. Do II profilu pomocy zakwalifikowane zostały 463 osoby, co stanowiło 64 % ogółu bezrobotnych w gminie Olsztynek, III profil dotyczący osób oddalonych od rynku pracy został ustalony dla 237 osób, tj. 32,7 % ogółu bezrobotnych. Najmniej liczną grupę - 22 osoby stanowili bezrobotni aktywni, czyli z ustalonym I profilem pomocy – 3 %. Dla 2 osób nie ustalono profilu pomocy.

W 2015 r. do prac interwencyjnych zostało skierowanych 20 bezrobotnych z gminy Olsztynek, natomiast do pracy w ramach robót publicznych – 24 osób, a do prac społecznie użytecznych – 70 osób. Realizacja prac społecznie użytecznych w gminie Olsztynek polegała na odśnieżaniu chodników w mieście oraz miejscowościach wiejskich, sprzątaniu placów zabaw, dróg gminnych po zimie, estetyzacji terenów w mieście i wokół miasta, porządkowaniu terenów parków miejskich, placów zabaw, przystanków autobusowych, sprzątaniu terenów gminnych w miejscowościach wiejskich.

Do pracy w ramach bonu zatrudnieniowego skierowano 2 osoby z gminy Olsztynek.

Skutkiem bezrobocia w wieku produkcyjnym są negatywne zjawiska zachodzące w sferze demografii m.in. migracje, ujemny przyrost naturalny, jak również zjawisko wykluczenia społecznego.

Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie olsztyńskim jest **Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie**. W roku 2015 Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie udzielił wsparcia 150 osobom z powiatu olsztyńskiego, którzy chcieli rozpocząć swoją działalność gospodarczą.

Ubóstwo

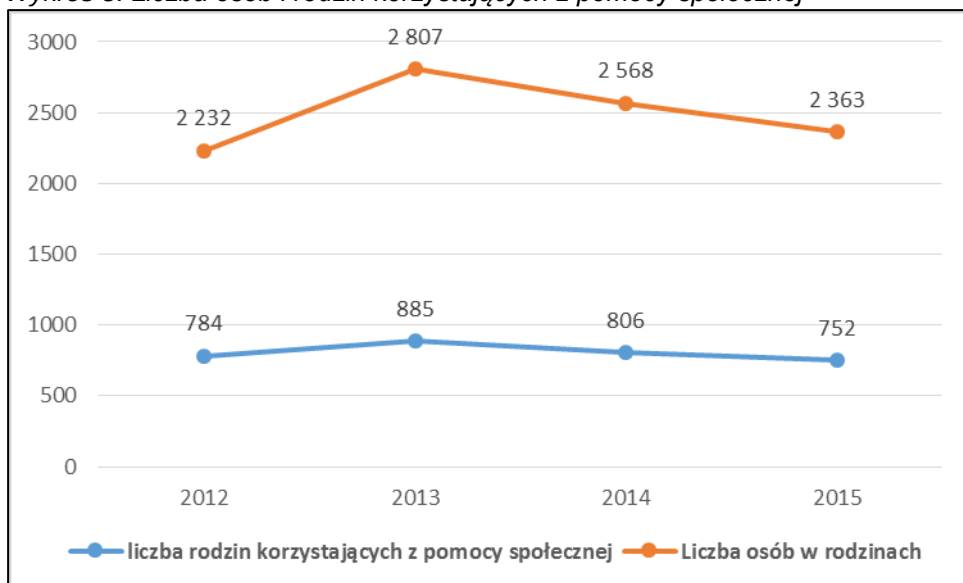
Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Najważniejszą instytucją, która zajmuje się działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie Olsztynek jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku**.

Analizując dane ze *Sprawozdania z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.*, z pomocy społecznej skorzystało 752 rodzin (w tym 369 rodzin

z obszarów wiejskich), w których było 2 363 osoby, co stanowi 17,03% ogółu mieszkańców gminy Olsztynek. Najwięcej rodzin, które uzyskały świadczenia, to rodziny z dwójką dzieci (75, w tym 42 na wsi) z łączną liczbą osób w rodzinach 295. 53 rodziny (w tym 20 na wsi), które uzyskały świadczenia to rodziny niepełne, w tym najwięcej rodzin z jednym dzieckiem (24, w tym 11 na wsi). Z pomocy społecznej skorzystało 33 rodziny emerytów i rencistów, w tym najwięcej osoby samotne (18, w tym 4 na wsi).

Wykres 8. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2012-2015 r.

Zgodnie z powyższym wykresem, na przestrzeni 4 ostatnich lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Olsztynek zmniejszyła się o 32, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia zwiększyła się o 131.

Tabela 8. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynku w latach 2013-2015

Powód przyznania pomocy	2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	392	1 360	349	1 216	351	1 218
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	10	14	7	11	18	23
Potrzeba ochrony macierzyństwa	54	364	61	298	60	295

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

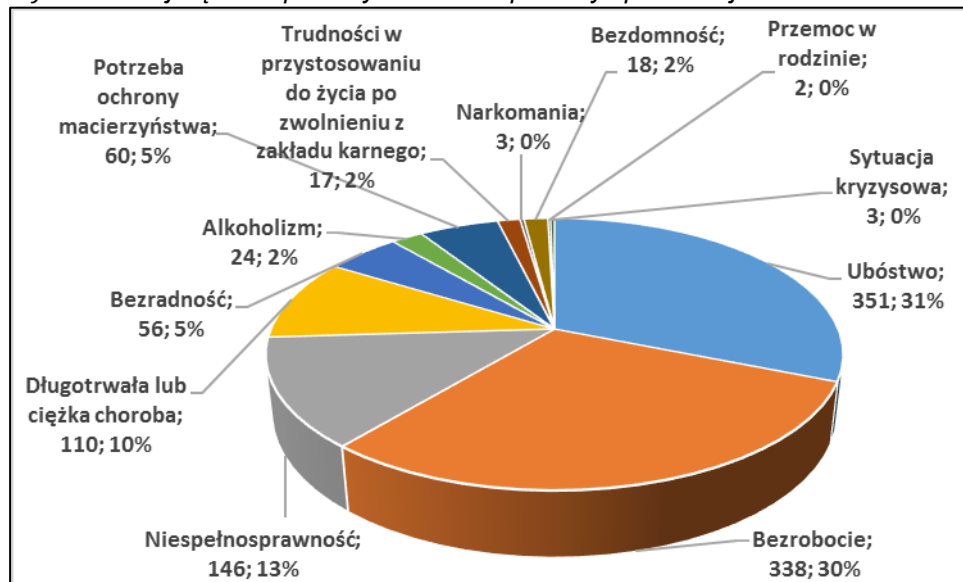
w tym wielodzietność	22	135	27	161	26	157
Bezrobocie	395	1 407	349	1 275	338	1 226
Niepełnosprawność	153	346	144	370	146	350
Długotrwała lub ciężka choroba	114	279	114	295	110	282
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	73	332	60	284	56	268
w tym rodziny niepełne	42	142	35	127	32	125
rodziny wielodzietne	31	195	26	165	24	144
Przemoc w rodzinie	31	69	28	62	2	8
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	34	104	25	82	24	69
Narkomania	5	15	4	15	3	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	19	12	20	17	43
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	4	10	2	7	0	0
Sytuacja kryzysowa	32	51	0	0	3	10
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	1	2	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2013-2015 r.

Z powyższej tabeli wynika, że rodziny korzystają z pomocy społecznej z różnych powodów. W roku 2015 głównym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej było bezrobocie. Z tego powodu 338 rodzin, w których żyły 1 226 osoby ubiegało się o pomoc. Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych zadań stojących przed organami pomocy społecznej, ponieważ jest skutkiem innych problemów w rodzinach, a mianowicie

nadużywania alkoholu, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, co w efekcie prowadzi do ubóstwa. Kolejnym powodem udzielania pomocy społecznej w gminie Olsztynek była niepełnosprawność (13%) oraz długotrwała lub ciężka choroba (10%).

Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.

W skali poszczególnych grup dyspanseryjnych, aż 351 (31%) rodzin żyje w ubóstwie (522 osób w tych rodzinach), nie posiadają one żadnego źródła dochodu, bądź utrzymują się tylko zasiłków rodzinnych oraz dochód jest poniżej kryterium dochodowego uwzględnionego w ustawie o pomocy społecznej oraz zgodnie z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 (MP z dnia 17 grudnia 2013r. Poz. 1024).

W 2015 r. liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej wyniosła 371 i łącznej liczbie osób w rodzinach 793. W porównaniu z 2010 r. liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej wzrosła o 11 i 80 osób w rodzinach.

Najczęstszymi formami pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynku w 2015 r. były:

1. zasiłek okresowy – 89 rodzin (293 osoby w rodzinach);
2. zasiłek stały – 137 rodzin (239 osób w rodzinach);
3. posiłki – 206 osoby (w tym 194 dzieci);
4. zasiłki celowe oraz pomoc w naturze - 502 rodziny (1 661 osób w rodzinach);
5. usługi opiekuńcze – 17 osób (21 rodzin);

W ramach struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynku funkcjonują następujące instytucje:

1. **Dom Dziennego Pobytu** powołany został Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXVIII/198/93 z dnia 09.09.1993 r. Zadaniem Domu jest:
 - podejmowanie działań służących utrzymaniu podopiecznych w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji i marginalizacji;
 - zaspokojenie potrzeb bytowych poprzez zapewnianie bezpiecznego miejsca do wielogodzinowego przebywania i godnego spędzania czasu;
 - umożliwienie realizacji potrzeb kulturalnych rekreacyjnych i towarzyskich między innymi poprzez organizację uroczystości okolicznościowych, świąt, wspólny udział w imprezach, dostęp do biblioteki, TV, Internetu;
 - udzielanie pomocy w podnoszeniu sprawności psycho-fizycznej i aktywizacja;
 - udzielanie pomocy w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych;
 - rozbudzanie zainteresowań.
2. **Klub Integracji Społecznej w Olsztynku** prowadzi swoją działalność w ramach programu „Przyszłość” na podstawie Uchwały Nr XXIII/200/2005 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 24 lutego 2005 roku. W ramach reintegracji społecznej odbywają się zajęcia integracyjne, zajęcia w grupie wsparcia, poradnictwo i konsultacje indywidualne.

Celem ogólnym projektu jest reintegracja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych z terenu miasta i gminy Olsztynek poprzez:

- odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej (pełnienia ról społecznych w pracy, w domu),
- odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego podejmowania pracy na rynku pracy.¹⁶

W ramach KIS działają punkty konsultacyjne (terapeutyczny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz dla Osób Współuzależnionych), Świetlica Profilaktyczna „Wszystkie dzieci są nasze”. KIS realizuje zadania dla osób bezrobotnych oraz dla osób uzależnionych.

Dokumenty polityki społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg znaczących dla rozwoju lokalnej polityki społecznej działań. Ośrodek swoje działania realizuje w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, ale także następujące programy opracowane we własnym zakresie:

¹⁶ Internet, www.olsztynek.naszops.pl, 15.06.2016 r.

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Olsztynek na lata 2016-2025, której wizją jest m.in. *Polityka Społeczna Gminy Olsztynek podstawą bezpieczeństwa socjalnego i aktywności jej mieszkańców*. Natomiast celem głównym jest *Pomoc Społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców gminy Olsztynek*. Aby osiągnąć zamierzony cel niezbędna jest realizacja podstawowych założeń strategicznych pomocy społecznej. Do najważniejszych z nich należą:

- 1) Wypracowanie zasad współpracy z partnerami społecznymi i innymi podmiotami życia publicznego.
- 2) Podnoszenie społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców gminy Olsztynek.
- 3) Zaspokajanie potrzeb socjalnych mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawiska marginalizacji.
- 4) Zmiana w mentalności mieszkańców regionu, co do roli i zadań pomocy społecznej i kształtowanie świadomości w tej sferze.

Zdefiniowana w Strategii wizja i cel główny zostaną osiągnięte poprzez realizację poniższych celów:

Cel ogólny 1. Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii i uzależnień behawioralnych

Cel szczegółowy 1.1. Prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej oraz rekreacyjnokulturalnej dla mieszkańców na terenie gminy Olsztynek;

Cel szczegółowy 1.2. Prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej dla działaczy samorządu gminy Olsztynek;

Cel szczegółowy 1.3. Podnoszenie świadomości społeczeństwa lokalnego;

Cel szczegółowy 1.4. Współpraca z instytucjami, organizacjami oraz osobami działających na rzecz profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami;

Cel szczegółowy 1.5. Kontynuacja działań Zespołu ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Cel szczegółowy 1.6. Zapewnienie pomocy terapeutycznej, prawnej i socjalnej mieszkańcom gminy Olsztynek.

Cel ogólny 2. Przeciwdziałanie zjawisku alkoholizmu

Cel szczegółowy 2.1. Profilaktyka skierowana do wszystkich osób, polegająca na systematycznej, rzetelnej akcji informacyjnej i edukacyjnej o zjawisku alkoholizmu oraz o możliwościach leczenia;

Cel szczegółowy 2.2. Pomoc konsultacyjna, terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin;

Cel szczegółowy 2.3. Pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym;

Cel szczegółowy 2.4. Wspieranie ruchów samopomocowych.

Cel ogólny 3. Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cel szczegółowy 3.1. Kompleksowa opieka nad rodziną i dzieckiem;

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny;

Cel szczegółowy 3.3. Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel ogólny 4. Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia

Cel szczegółowy 4.1. Aktywizacja społeczno – zawodowa długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej;

Cel szczegółowy 4.2. Redukcja psychospołecznych skutków bezrobocia.

Cel ogólny 5. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zaspokojenie ich potrzeb i oczekiwań, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej dostosowanych do uwarunkowań ekonomicznych i społecznych Miasta i Gminy Olsztynek

Cel szczegółowy 5.1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych;

Cel szczegółowy 5.2. Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi niemogącymi samodzielnie funkcjonować, osobami niepełnosprawnymi w swoim środowisku;

Cel szczegółowy 5.3. Rozwój aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych;

Cel szczegółowy 5.4. Tworzenie optymalnych warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów i osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny 6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy 6.1. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy i diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Olsztynek;

Cel szczegółowy 6.2. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji, oraz społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

Cel szczegółowy 6.3. Udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie.

- 2. Gminy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Olsztynek na lata 2016-2020**, którego celem głównym jest *Przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemom poprzez zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc*, natomiast cele szczegółowe są następujące:

- Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;

- Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny;
- Pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy i pomaganiem w sytuacji jej wystąpienia;
- Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

3. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta i gminy Olsztynek na lata 2016-2025, którego celem strategicznym jest *Przeciwdziałanie i ograniczanie narkomanii na terenie gminy Olsztynek*. Natomiast celami operacyjnymi są:

- Profilaktyka i edukacja mieszkańców gminy Olsztynek;
- Skoordynowanie działań lokalnych podmiotów;
- Zwiększenie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem.

4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Olsztynek na rok 2016, którego celem strategicznym jest *zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z piciem i nadużywaniem alkoholu na terenie miasta i gminy Olsztynek oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych*. Cele operacyjne w tym zakresie to:

- 1) Wspieranie rozwoju programów i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży;
- 2) Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców, nauczycieli i pedagogów;
- 3) Upowszechnianie metod edukacji publicznej podnoszących wiedzę o szkodliwości nadużywania alkoholu oraz możliwościach uzyskania wsparcia;
- 4) Organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 5) Wzmacnianie kompetencji zawodowych realizatorów gminnego Programu;
- 6) Wspieranie działań zapewniających utrzymanie abstynencji oraz działań związanych z reintegracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu;
- 7) Wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom i organizacjom prowadzącym działalność profilaktyczną poprzez organizowanie różnorodnych form pracy edukacyjnej, opiekuńczo-wychowawczej, aktywizującej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży oraz w rodzinach;
- 8) Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań kontrolnych i interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych;
- 9) Opracowanie diagnozy problemów alkoholowych;
- 10) Wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

5. Gminny Program na rzecz osób starszych na lata 2015-2024 Miasta i Gminy Olsztynek, którego misją jest *Poprawa jakości życia osób w wieku 60+ poprzez zaspokojenie ich potrzeb i oczekiwań, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej dostosowanych do uwarunkowań ekonomicznych i społecznych Miasta i Gminy Olsztynek*. Misja zostanie zrealizowana przez następujące cele strategiczne:

- Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych;
- Rozwój aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych;
- Tworzenie optymalnych warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów;
- Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej.

Przestępczość

Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Sprawą bezpieczeństwa na terenie miasta zajmuje się **Komisariat Policji w Olsztyнку**. Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Policji jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

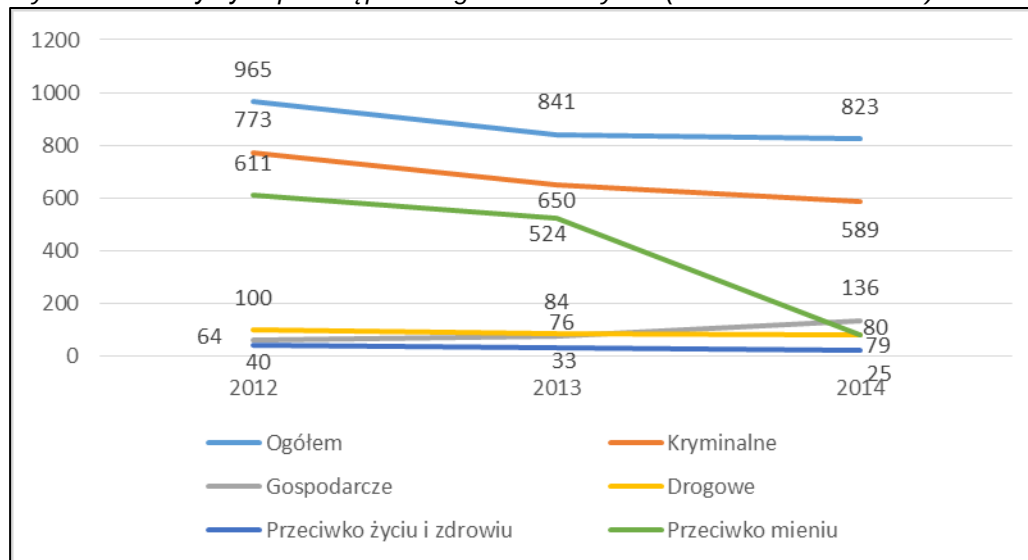
Tabela 9. Wybrane dane dotyczące przestępstw

Wyszczególnienie	2013	2014
Postępowania wszczęte	363	271
Przestępstwa stwierdzone	369	298
Czyny karalne nieletnich	31	8
Przestępstwa wykryte	260	194
Przestępstwa wykryte po podjęciu postępowania umorzonego z NN	4	16
Procent wykrywalności	65,2%	62,6%
Podejrzani ogółem	219	119
Podejrzani dorośli aresztowani	12	3
Podejrzani nieletni	25	9

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Olsztynek na lata 2016-2025

Zgodnie z powyższą tabelą w 2014 r. na terenie gminy Olsztynek wszczętych postępowań (kryminalnych, gospodarczych i czynów związanych z kradzieżą z włamaniem) było 271, wykrytych 194, a procent wykrywalności wyniósł 62,6%.

Wykres 10. Statystyka przestępstw w gminie Olsztynek (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: www.polskawliczbach.pl, 14.06.2016 r.

Zgodnie z powyższym wykresem liczba przestępstw szacowanych¹⁷ w gminie zmalała o 142 w ciągu dwóch lat (z 965 w 2012 r. do 823 w 2014 r.). W okresie 2012-2014 najwięcej przestępstw było przestępstw kryminalnych (773 w 2012 r., 650 w 2013 r. oraz 589 w 2014r.). Największą tendencję spadkową zaobserwowano w przestępstwach przeciwko mieniu z 611 w 2012 r. do 80 w 2014 r. Najmniejsza liczba przestępstw była zanotowana przeciwko życiu i zdrowiu - 25.

Porównując przestępstwa zarejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim oraz w Polsce, to należy podkreślić niekorzystną sytuację w zakresie bezpieczeństwa w mieście. Dowodem jest wskaźnik przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców: gmina Olsztynek 24,29, województwo warmińsko-mazurskie 21,63 oraz Polska 22,72.

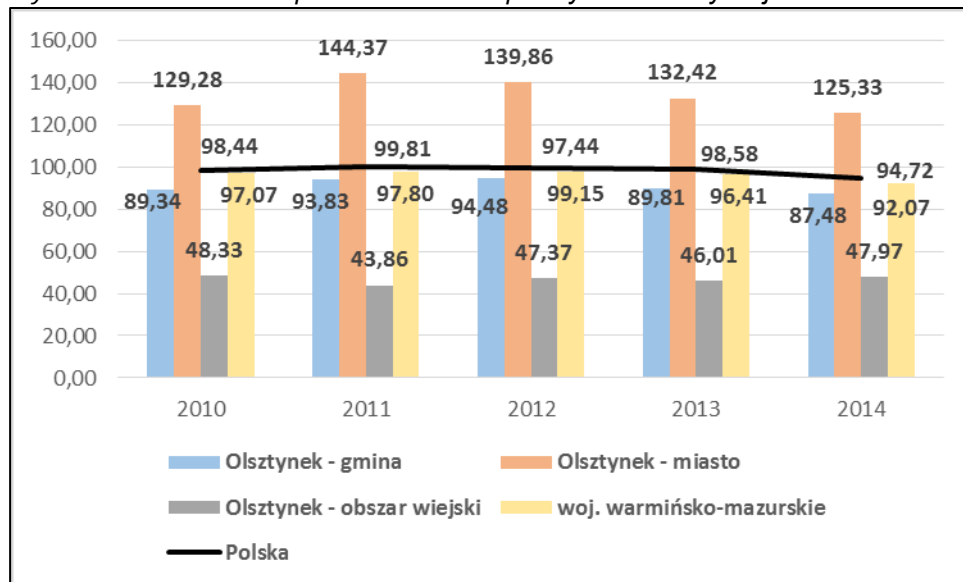
Edukacja

W 2015 r. 3 568 mieszkańców gminy Olsztynek (w tym 1 803 mieszkańców miasta Olsztynek) było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 763 kobiet (w tym 887 kobiet w mieście).

¹⁷ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy

Współczynnik skolaryzacji brutto¹⁸ szkół podstawowych w gminie Olsztynek wyniósł w 2014 r. 89,34%, a dla miasta Olsztynek 129,28%. Dla porównania, wskaźnik skolaryzacji brutto dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 92,07%, a dla Polski 94,72%.

Wykres 11. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto

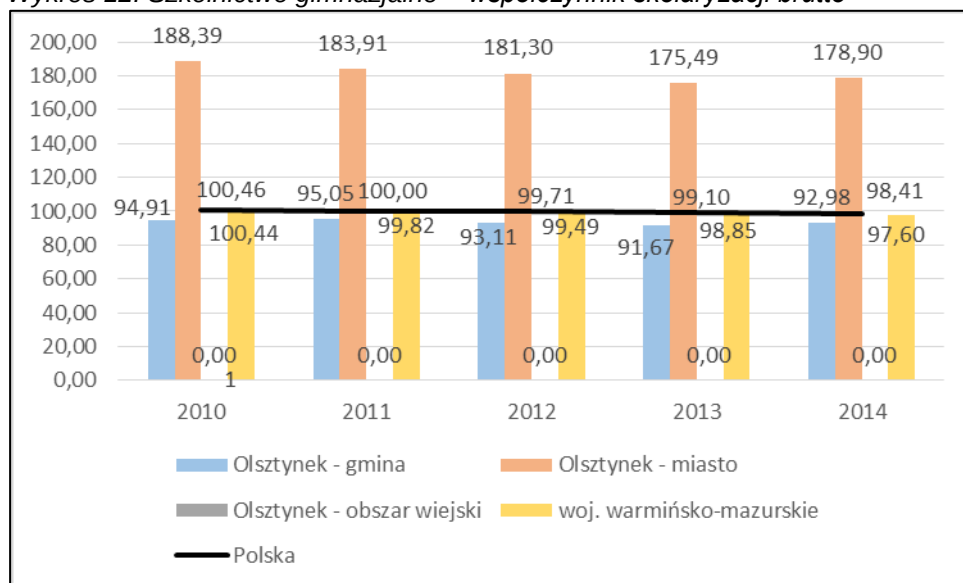
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, 16.06.2016 r.

Do sprawdzianu na koniec VI klasy podstawowej przystąpiło 124 uczniów ze szkół podstawowych w znajdujących się na terenie gminy Olsztynek. Średni uzyskany wynik z języka polskiego i matematyki to 65%. Taki sam wynik został osiągnięty dla województwa warmińsko-mazurskiego.

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół gimnazjalnych wyniósł w gminie Olsztynek 92,98%, a dla miasta Olsztynek – 178,90%. Dla porównania, ten sam współczynnik dla województwa warmińsko-mazurskiego 97,60%, a dla Polski 98,41%.

¹⁸ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania- wg: www.stat.gov.pl GUS 2014

Wykres 12. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne Banku Danych Lokalnych, 16.06.2016 r.

Do egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki przystąpiło 135 uczniów. Średni wynik uzyskany z języka polskiego wyniósł 57%, a z matematyki 43%. W porównaniu wyniki z egzaminu dla województwa warmińsko-mazurskiego – 60% z języka polskiego i 46% z matematyki.

18,3% mieszkańców gminy Olsztynek w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (17,3% wśród dziewczynek i 19,2% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 607 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,44 dzieci w wieku przedszkolnym.¹⁹

Kapitał społeczny

Rozwój gminy Olsztynek i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku z powyższym Gmina Olsztynek opracowała **Roczny Program Współpracy Gminy Olsztynek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2016 rok.**

Głównym celem programu jest lepsze zaspokojenie potrzeb i podnoszenie poziomu życia mieszkańców gminy poprzez budowanie partnerstwa pomiędzy administracją publiczną, a organizacjami pozarządowymi.

¹⁹ Internet, www.polskawliczbach.pl, 16.06.2016

Celami szczegółowymi programu są:

- 1) kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w gminie poprzez:
 - a) tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych,
 - b) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
 - c) promocję postaw obywatelskich i prospołecznych oraz upowszechnianie idei wolontariatu;
- 2) przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu w szczególności poprzez:
 - a) wyrównywanie szans i integrację społeczną osób niepełnosprawnych;
 - b) wspieranie działań mających na celu poprawę jakości życia ludzi starszych oraz ich aktywności życiowej oraz rozwijanie zróżnicowanych form opieki i usług dla tych osób;
- 3) stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- 4) prowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców;
- 5) poprawa jakości życia mieszkańców gminy, poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych, w szczególności poprzez:
 - a) zwiększenie uczestnictwa w kulturze,
 - b) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
 - c) działania w zakresie edukacji, nauki, oświaty i wychowania,
 - d) tworzenie koalicji na rzecz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;
- 6) zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- 7) wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych i zapewnienie im równych z innymi podmiotami szans w realizacji zadań publicznych poprzez wspieranie oraz powierzanie im zadań, z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację.

Na terenie gminy Olsztynek zarejestrowanych jest 49 stowarzyszeń, związków i organizacji pozarządowych, klubów sportowych oraz ochotnicze straże pożarne:

Tabela 10. Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie gminy Olsztynek

L.p.	Nazwa organizacji	Zakres działania
Miasto Olsztynek		
1	MIEJSKI KLUB SPORTOWY „OLIMPIA” w Olsztynku	- Propagowanie idei sportowych w piłce nożnej (w różnych grupach wiekowych) - Uczestnictwo w imprezach sportowych
2	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „TOP-SPIN” w Olsztynku	- Stałe zajęcia sportowe dla młodzieży - Udział w zajęciach tenisa stołowego, Korfball
3	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „PERŁY OLSZTYNEK - WARMIA I MAZURY” w Olsztynku	Szkolenie dziewczęcych drużyn piłki nożnej

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

4	UCZNIOWSKI KLUB NARCIARSKOSNOWBOARDOWY „SLALOM” w Olsztynku	Planowanie i organizacja pozalekcyjnego życia sportowego w zakresie narciarstwa, snowboardu i kolarstwa górskiego - uczestniczenie w imprezach i zawodach sportowych - promowanie hasła: „Narty i rower są sportem całego życia”
5	KLUB TAŃCA TOWARZYSKIEGO „FANTAZJA” w Olsztynku	Propagowanie i rozwijanie różnych form tańca sportowego i towarzyskiego, - Rozwój fizyczny i kulturalny członków stowarzyszenia
6	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „OLIMPIJCZYK” w Olsztynku	Organizacja czasu wolnego młodzieży (zajęcia w sekcjach) - Udział w rozgrywkach sportowych i zawodach, - Zapobieganie patologiom społecznym poprzez organizowanie czasu wolnego,
7	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „BASKET” w Olsztynku	Rozwijanie różnych form kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
8	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „PERŁY OLSZTYNEK - WARMIA I MAZURY” w Olsztynku	Szkolenie dziewczęcych drużyn piłki nożnej
9	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ OLSZTYNKA	Wspieranie i promocja lokalnych inicjatyw - Popularyzacja historii i tradycji regionu, - Propagowanie działań, mających na celu rozwój wartości historycznych i kulturowych, - Wspieranie powstających i istniejących organizacji pozarządowych, - Rozwijanie i utrzymywanie współpracy z byłymi mieszkańcami Olsztynka,
10	STOWARZYSZENIE EDUKACJI NIEFORMALNEJ MŁODZIEŻOWY KLUB EUROPEJSKI W OLSZTYNKU	Budowanie lokalnego partnerstwa organizacji i instytucji na rzecz młodzieży - Działania związane z rozwojem gminy (kultura, edukacja, ekonomia) oraz funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego - Kształtowanie młodych liderów lokalnych - Dystrybucja informacji dotyczących integracji Polski z Unią Europejską
11	STOWARZYSZENIE KUPCÓW w OLSZTYNKU	Życie gospodarczo-społeczne miasta Olsztynek
12	SZCZEP ZHP IM. RYSZARDA KNOSAŁY w Olsztynku	Stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, fizycznego, duchowego i społecznego rozwoju człowieka - Upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości stanowiących fundament harcerskich zasad: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, równouprawnienia, samorządności - Ekologia, turystyka i pożarnictwo - Pomoc rodzinom samotnym, wielodzietnym, biednym
13	STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN w Olsztynku	Działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i tworzenia warunków postrzegania wobec nich praw człowieka oraz prowadzenie ich ku aktywnemu uczestniczeniu w życiu społecznym i wspieranie rodzin. - Sytuacja i problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie gminy Olsztynek

14	POLSKIE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW MIEJSKOPOWIATOWE KOŁO w Olsztynku	Edukacja ludzi chorych na cukrzycę i ich rodzin - Integracja środowiska diabetyków - Pomoc w zdobywaniu sprzętu oraz materiałów leczniczych - Profilaktyka
15	STACJA JOHANNITÓW w Olsztynku	Pomoc charytatywna dla osób potrzebujących, chorych, kalekich - Pomoc z zakresu pielęgnacji, opieki medycznej
16	POLSKI ZWIĄZEK WĘDKARSKI KOŁO NR 40 w Olsztynku	Zrzeszenie miłośników przyrody - Dbanie o środowisko naturalne wód i lasów - Prace wśród młodzieży, szczególnie młodzież szkolna - Integracja społeczeństwa Gminy Olsztynek poprzez masowy udział członków oraz ich rodzin
17	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO METROPOLII WARMIŃSKIEJ, KOŁO w Olsztynku	Kształtowanie postaw religijno-moralnych - Szerzenie idei seminarium - Modlitwa w intencji społeczności seminaryjnej - Niesienie pomocy finansowej - Historia i działalność Wyższego Seminarium Duchowego Metropolii Warmińskiej „Hosjanum” w Olsztynie
18	DZIECIĘCA SCHOLA PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ W OLSZTYNKU	Integralny rozwój dzieci oparty na wartościach chrześcijańskich, stworzenie dzieciom poczucia bezpieczeństwa, rozwijanie poczucia własnej wartości, tworzenie atmosfery afirmacji rozwoju - Nauka poprawnego śpiewu i kształtowanie głosu, słuchu, nauka gry na instrumentach - Docieranie do dzieci poprzez śpiew, muzykę, działalność wychowawczą, religijną, artystyczną - Uczestnictwo w imprezach okolicznościowych, zabawach, koncertach, festiwalach muzycznych, konkursach, szeroki repertuar pieśni: religijne, świeckie z akompaniamentem, a capella - Angażowanie rodziców w procesie integralnego rozwoju dziecka
19	STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”, WARMIŃSKOREGIONALNY ODDZIAŁ W OLSZTYNIE, KOŁO w Olsztynku	Utrzymanie łączności z rodakami mieszkającymi poza granicami - organizowanie pomocy uczniom szkół polskich na Litwie
20	KOŁO ZWIĄZKU SYBIRAKÓW w Olsztynku	Upamiętnianie losów Zesłańców, - otrzymywanie tradycji narodowych
21	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Olsztynku	Zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie a instytucjami i stowarzyszeniami - Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych z ochroną środowiska, wypadków, katastrof drogowych, budowlanych oraz innych klęsk i zdarzeń - Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach oraz sposobach ochrony przed nimi - Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich - Prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej, organizacja różnego rodzaju zespołów - Organizowanie zawodów sportowo-pożarniczych, konkursów jak zapobiec pożarom, szkoleń oraz imprez

		propagujących kulturę fizyczną - Praca na rzecz miasta i środowiska
22	ZWIĄZEK KOMBATANTÓW POLSKICH I BYŁYCH WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH RP Koło w Olsztynku	Pomoc materialna dla członków - Przekazywanie informacji i pomoc organizacyjna w załatwianiu spraw inwalidzkich - Pielęgnacja tradycji Wojska Polskiego oraz wiedzy historycznej - Uświetnianie uroczystości państwowych i kościelnych - Współpraca z samorządem, szkołą, gazetą lokalną
23	KLUB SENIORA w Olsztynku	Organizacja czasu wolnego osób starszych poprzez czynne spędzanie czasu - Wymiana zainteresowań, doświadczeń, współpraca z innymi organizacjami i instytucjami, dziećmi i młodzieżą, przekazywanie tradycji
24	STOWARZYSZENIE DZIAŁKOWCÓW KOŁO W OLSZTYNKU PRACOWNICZE OGRODY DZIAŁKOWE „TULIPAN” w Olsztynku	Zakładanie i prowadzenie ogrodów działkowych w sposób zapewniający członkom związku i ich rodzinom aktywny wypoczynek i możliwość prowadzenia upraw - Ogrodowych Coroczny konkurs na najładniejszą działkę
25	STOWARZYSZENIE PSZCZELARZY KOŁO w Olsztynku	Pielęgnacja tradycji pszczelarskich - Integracja środowiska o podobnych zainteresowaniach
26	DEMOKRATYCZNA UNIA KOBIEŃ KLUB w Olsztynku	Ochrona interesów i praw kobiet oraz równość ich szans w każdej dziedzinie życia - Rozwój aspiracji materialnych i zawodowych kobiet - Przygotowanie kobiet do udziału w życiu publicznym - Reprezentacja praw i interesów kobiet wobec władz państwowych, administracyjnych i samorządowych, - wobec organizacji społecznych, politycznych oraz podmiotów gospodarczych i zrzeszeń - Walka z dyskryminacją kobiet
27	STOWARZYSZENIE BEZROBOTNYCH „OSTOJA” w Olsztynku	Ochrona interesów osób bezrobotnych, - współpraca z urzędami pracującymi na rzecz bezrobotnych,
28	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW WILNA I ZIEMI WILEŃSKIEJ Koło w Olsztynku	- Współpraca z miastami partnerskimi na Litwie - Współpraca ze szkołami podstawowymi na Litwie
29	TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI POLSKO-WĘGIERSKIEJ Koło w Olsztynku	Współpraca z miastami partnerskimi na Węgrzech
30	FORUM PRORODZINNE KOŁO w Olsztynku	- pomoc najuboższym dzieciom i ich rodzinom - szkolenia dla rodziców - organizowanie imprez o charakterze kulturalnym, wypoczynkowym itp.
31	STOWARZYSZENIE DO PIELĘGNOWANIA DÓBR KULTURY NIEMIECKIEJ IM. EMILA VON BEHRINGA w Olsztynku	Ochrona i pielęgnowanie dóbr niemieckich - współpraca z miastami partnerskimi - pielęgnowanie tradycji i kultury niemieckiej - pomoc członkom mniejszości niemieckiej

32	STOWARZYSZENIA NA RZECZ ROZWOJU GIMNAZJUM W OLSZTYNKU „PRO GIMNAZJUM”	Działania na rzecz rozwoju gimnazjum - działalność kulturalna,
33	KONWENT RYCERSKI ŚW. PIOTRA w Olsztynku	Popularyzacja historii i tradycji regionu - Propagowanie działań, mających na celu rozwój wartości historycznych i kulturowych - Podniesienie atrakcyjności i walorów promocyjnych miasta
34	STOWARZYSZENIE „AIKIDO OLSZTYNEK	Popularyzacja aikido poprzez całoroczne prowadzenie treningów w formie rekreacji ruchowej - Organizowanie stażów, seminariów i obozów aikido - Prowadzenie szkoleń, seminariów i pogadanek w zakresie samoobrony
35	Stowarzyszenie na Rzecz Osób potrzebujących Pomocy DROGA w Olsztynku	Inicjowanie i prowadzenie wsparcia na rzecz osób potrzebujących w zakresie szeroko pojętej polityki społecznej i zdrowotnej polegającej na realizacji zadań w zakresie ochrony i promocji zdrowia, integracji społecznej, pracy socjalnej, profilaktyki i leczenia uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem grup podwyższonego ryzyka
36	Stowarzyszenie Aktywna Gmina	- wspieranie lokalnych inicjatyw służących rozwojowi gospodarczemu, ochronie dziedzictwa kulturowego, organizacji różnorodnych form pomocy społecznej i opieki nad dziećmi, ochronie środowiska i kształtowaniu przyjaznych człowiekowi warunków - przestrzennych, poprawie estetycznego wyglądu wsi i osiedli, tworzeniu miejsc wspólnego wypoczynku, zabawy, uprawiania sportu i rekreacji, kultywowaniu tradycji narodowych i lokalnych, promocji lokalnego produktu (turystycznego, gastronomicznego, artystycznego), promocji zdrowego stylu życia, poprawie bezpieczeństwa mieszkańców, - promowanie dobrych przykładów i praktyk stanowiących wzór do naśladowania w osiąganiu celów, - propagowanie aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym, - kształtowanie przyjaznych warunków służących uczestnictwu obywateli w - procesach decyzyjnych dotyczących spraw lokalnych, - propagowanie działań na rzecz przejrzystości życia publicznego.
Gmina Olsztynek – obszary wiejskie		
37	STOWARZYSZENIE KULTURY FIZYCZNEJ W KUNKACH	szkolenie drużyn piłkarskich - organizowanie zawodów sportowych i rekreacyjnych - krzewienie kultury fizycznej w środowisku wiejskim
38	FUNDACJA IDEALNA GMINA w Waplewie Oddział Warmińsko-Mazurski	- działania służące aktywizacji gospodarczej i społecznej - obszarów wiejskich, - ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych regionów, - rozwijanie międzysektorowej współpracy partnerskiej na - rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich
39	LUDOWY KLUB SPORTOWY „GRYF” W PLATYNACH	Działania na rzecz środowiska wiejskiego - Stałe zajęcia sportowe – piłka nożna

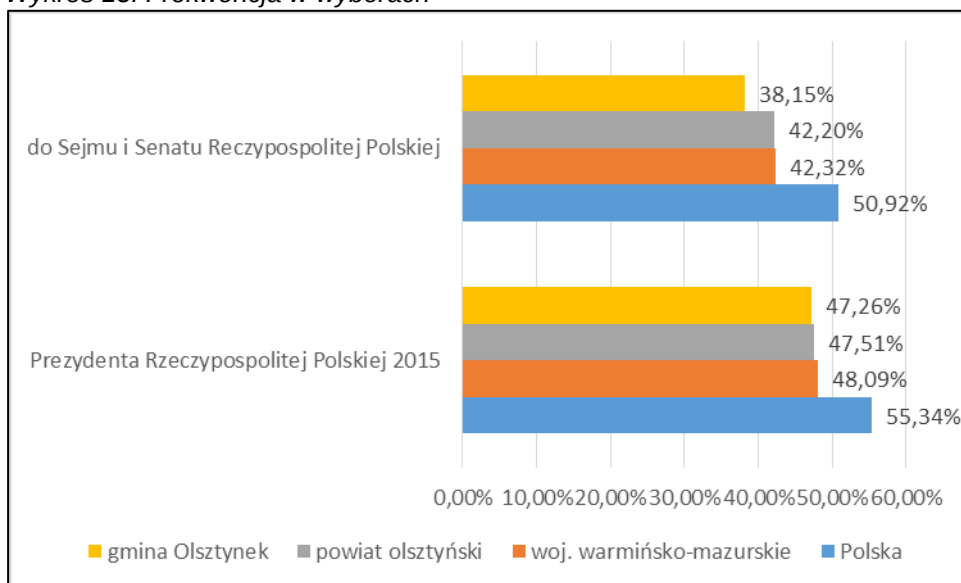
40	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „WAPLEWIANKA” w Waplewie	Stałe zajęcia sportowe w różnych grupach wiekowych - udział w rozrywkach i meczach piłki nożnej
41	SEN STOWARZYSZENIE EDUKACJI NIEFORMALNEJ	Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
42	PCK KLUB HONOROWYCH DAWCÓW KRWI w Elgnówku	Propagowanie idei honorowego krwiodawstwa - Honorowe krwiodawstwo - Pomoc osobom potrzebującym - Integracja społeczeństwa poprzez spotkania towarzyskie
43	WARMIŃSKO-MAZURSKIE STOWARZYSZENIE FORUM KOBIET KOŁO w Mierkach	Integracja środowisk kobiecych - Aktywizacja zawodowa kobiet - Opieka nad rodziną
44	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WAPLEWA I OKOLIC „BĄDŹMY RAZEM” w Waplewie	działania na rzecz rozwoju Waplewa
45	25 DRUŻYNA HARCERSKA „ELSY” ZHP w Waplewie	organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z nastawieniem na działalność turystyczną i dobroczynną
46	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Elgnówku	Zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie a instytucjami i stowarzyszeniami - Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych z ochroną środowiska, wypadków, katastrof drogowych, budowlanych oraz innych klęsk i zdarzeń - Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach oraz sposobach ochrony przed nimi - Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich - Prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej - Organizacja różnego rodzaju zespołów - Organizowanie zawodów sportowo-pożarniczych, konkursów jak zapobiec pożarom, szkoleń oraz imprez propagujących kulturę fizyczną - Praca na rzecz środowiska lokalnego
47	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Mańkach	
48	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Pawłowie	
49	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Waplewie	

Źródło: opracowanie własne

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 i do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2015.

Wykres 13. Frekwencja w wyborach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowej Komisji Wyborczej (17.06.2016 r.)

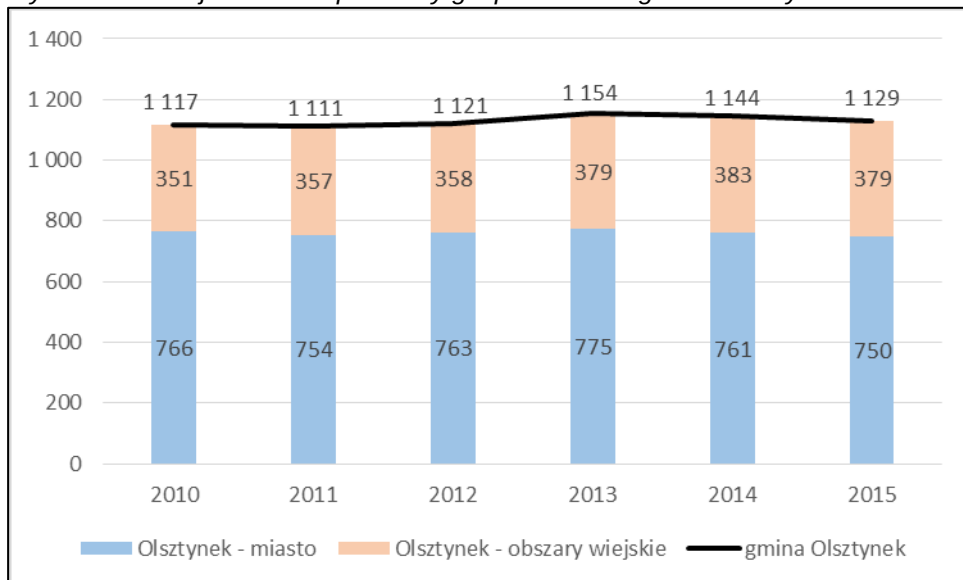
Frekwencja (47,26%) w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Olsztynek była mniejsza od frekwencji wyborczej dla powiatu olsztyńskiego (47,51%), województwa warmińsko-mazurskiego (48,09%) i dla Polski (55,34%).

Frekwencja (38,15%) wyborcza do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Olsztynek była mniejsza niż dla powiatu olsztyńskiego (42,20%), województwa warmińsko-mazurskiego (42,32%) i Polski (50,92%).

2.3. Sfera gospodarcza

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie miejsko-wiejskiej Olsztynek było zarejestrowanych 1129 podmiotów gospodarczych, w tym 750 w mieście Olsztynek. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 12. Najwięcej przedsiębiorstw prowadziło działalność w 2013 r. – 1154.

Wykres 14. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Olsztynek w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.06.2016 r.)

W gminie Olsztynek działa około 10,52% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie olsztyńskim (10 722) i 0,91% w województwie (123 876). Najwięcej firm jest zarejestrowanych w sektorze prywatnym – 1 062. Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działa 64 podmioty gospodarcze, w tym 55 w mieście Olsztynek.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	Ogółem	sektor publiczny			sektor prywatny						
		Ogółem	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	spółki razem	Ogółem	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	spółki handlowe razem	z udziałem kapitału zagranicznego	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
województwo warmińsko-mazurskie	123 876	5 440	2 606	229	117 942	87 422	7 513	1 043	745	505	4 954
powiat olsztyński	10 722	359	192	17	10 327	8 074	613	82	70	40	481
gmina Olsztynek	1 129	64	24	3	1 022	798	54	5	10	1	45
Olsztynek - miasto	750	55	16	3	693	481	39	3	8	0	29
Olsztynek - obszary wiejskie	379	9	8	0	359	317	15	2	2	1	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.06.2016 r.)

Na terenie gminy w 2015 r. funkcjonowało 57 spółek handlowych (w tym 5 spółek kapitału zagranicznego), 53 spółek cywilnych, 10 spółdzielni. Najwięcej przedsiębiorstw w gminie było prowadzonych przez osoby fizyczne (798, w tym 481 w mieście).

Tabela 12. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Olsztynek według sekcji PKD 2007

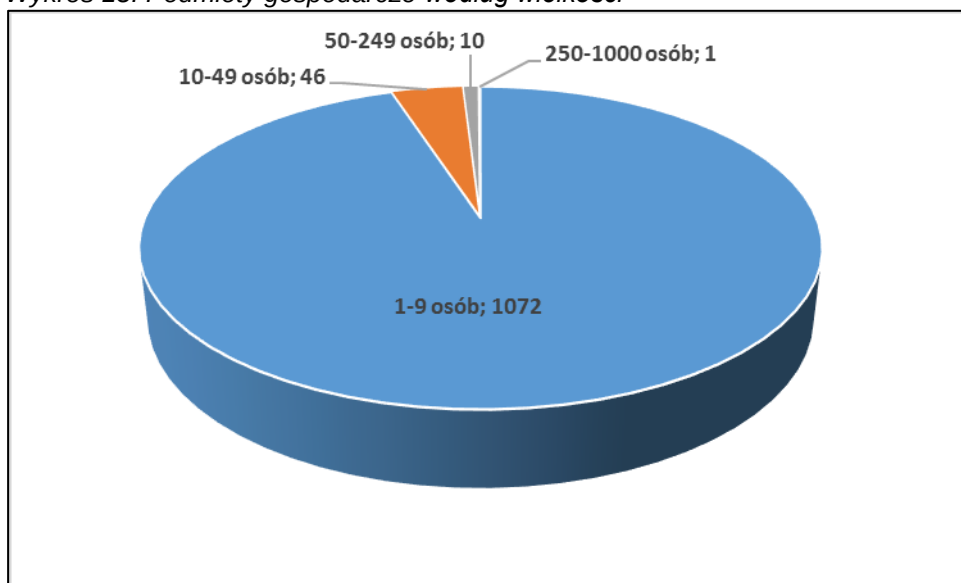
Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Gmina Olsztynek	w tym m. Olsztynek
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	11
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1	1
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	97	59
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	4
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	1
Sekcja F	Budownictwo	138	82
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	269	171
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	72	55
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	33	22
Sekcja J	Informacja i komunikacja	15	12
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	24	17
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	123	117
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	65	45
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	31	15
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10	3
Sekcja P	Edukacja	35	22
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	58	42
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	25	17
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	75	52
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓŁEM		1 1299	750

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.06.2016 r.)

Posługując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie i mieście Olsztynek są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 269 podmiotów, w tym 171 w mieście Olsztynek;
- Budownictwo – 138 podmiotów gospodarczych, w tym 82 w mieście;
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 123 podmiotów, w tym 117 w Olsztynku.

Wykres 15. Podmioty gospodarcze według wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.06.2016 r.)

Analizując podmioty gospodarcze według klas wielkości, to 2015 r. w gminie Olsztynek przeważały przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (1 072 podmiotów gospodarczych, w tym 704 w mieście), 46 firm (w tym 37 w mieście) zatrudniały 10-49 osób, 10 przedsiębiorstw (9 w Olsztynku) – 50-249 osób i 1 podmiot gospodarczy (na obszarach wiejskich) zatrudniał 250-999 pracowników.

Rynek pracy

Łączna liczba osób pracujących w gminie Olsztynek wyniosła na koniec 2014 r. 2 846 (2036 w mieście), w tym 1 576 kobiet (55,38%). Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących zmalała o 1176 osób. Szczegółowe dane dotyczące rynku pracy zawiera poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
gmina Olsztynek	4 022	3 404	3 288	3 313	2 846
Mężczyźni	2 348	1 888	1 630	1 636	1 270
Kobiety	1 674	1 516	1 658	1 677	1 576
Olsztynek - miasto	3 125	2 389	2 450	2 499	2 036
Gm. Olsztynek – obszar wiejskie	897	1 015	838	814	810

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.06.2016 r.)

W gminie na 1000 mieszkańców pracuje 203 osoby, w Olsztynku – 263, a na obszarach wiejskich - 129. W porównaniu w powiecie olsztyńskim 152 osoby, województwie warmińsko – mazurskim 189 osób, a w Polsce 230.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Olsztynek wynosi 3 370,10zł, co odpowiada 84,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Olsztynek 859 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 438 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 421.

24,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Olsztynek pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,2% w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).²⁰

Najwięksi pracodawcy w mieście

- TYMBARK - MWS SP. Z O.O. SP.K.
- OCTIM Wytwórnia Octu i Musztardy Sp. z o.o.

2.4. Sfera środowiskowa

Gmina Olsztynek w całości położona jest w południowo – zachodniej części jednostki fizjograficznej zwanej Pojezierzem Olsztyńskim. W pobliżu południowo – zachodniej granicy gminy przebiega północno – wschodnia granica Garbu Lubawskiego.

Gleby

Użytki rolne zajmują około 36 % powierzchni gminy. Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem w przewadze gleb lżejszych. Pod względem typologicznym dominują gleby brunatne we wszystkich kompleksach glebowych.

Najbardziej przydatne rolniczo w obrębie gminy są gleby kompleksów pszennego dobrego i pszenno – żytniego w przewadze IVa i IIIb klasy bonitacyjnej. Zajmują one stosunkowo małą powierzchnię. Największy ich areal występuje w rejonie Królikowa. Inne większe skupiska tych gleb znajdują się w rejonie Platyn i Warlit, Elgnówka, Maniek, Gaju, Mierek, Sudwy i Sitna. Na wymienionych obszarach w przeważają gleby kompleksu pszenno – żytniego wytworzone głównie z piasków gliniastych zalegających na glinie.

Gleby kompleksu pszennego dobrego, wytworzone na ogół z glin lekkich, w większym udziale występują głównie w rejonie Platyn i Elgnówka. Gleby wyżej wymienionych kompleksów charakteryzują się zasobnością w składniki pokarmowe i generalnie prawidłowymi stosunkami wodnymi. Należą do jęczmienno - lucernianego kompleksu glebowo – uprawowego.

²⁰ Internet, www.polskawliczbach.pl, 17.06.2016 r.

Wśród gleb średnio urodzajnych – zajmujących duże powierzchnie rolniczej przestrzeni produkcyjnej – dominują gleby kompleksu żytniego dobrego, IVb (miejscami IVa i V) klasy bonitacyjnej. Występują one prawie we wszystkich rejonach przestrzeni rolniczej gminy. Wytworzone są na ogół z piasku gliniastego lekkiego zalegającego na glinie, a na znacznych powierzchniach w części południowej gminy – również z piasku gliniastego zalegającego na piaskach. Zmiany w środowisku glebowym związane są najczęściej z działalnością człowieka.²¹

Najważniejsze zagrożenia degradacji gleb to:

- procesy erozji wietrznej (deflacja),
- procesy erozji wodnej (wymywanie spłukiwanie),
- nadmierne używanie środków chemicznych do ochrony roślin i konserwowania zbiorów,
- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych,
- niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych,
- transport.

Wody powierzchniowe

Teren gminy leży w obszarze wododziałowym zlewni Drwęcy, Pasłęki, Łyny i Omulwi. Obszary „zlewni pojeziernej” obejmują całą powierzchnię gminy, tj. tereny, z których w zasięgu zlewni wszystkie zanieczyszczenia wpływają do jezior. Ograniczenia w gospodarowaniu na jej obszarze wynikają z konieczności ochrony jezior przed procesem degradacji. Tereny te objęte są ochroną w ramach obszarów chronionego krajobrazu. W obowiązującym rozporządzeniu wojewody podane są zasady gospodarki przestrzennej na tym obszarze. Do jezior o silnie zakłóconym środowisku zalicza się następujące akweny: Gąsiorowskie, Luteckie, Niskie i Wenyk.²²

Ciekami, które zostały zaliczone do podstawowych są: Jemiołówka, Młynówka Świętojańska, Marózka, Łyna, Kanał Świerkocin (między jez. Niskie, a jez. Staw), Kanał Szwaderki, Witramówka, struga łącząca jez. Gim i jez. Omulew. Rzekami rezerwatowymi są Drwęca i Pasłęka.

Raport z *Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie z 2012* wskazuje, że stan jednolitej części wód jeziora Maróz określono jako dobry.

Dla jezior i rzek główne zagrożenia to: wahania poziomu wód powierzchniowych, pogarszające się właściwości fizykochemiczne wody, niekontrolowany wzrost ruchu

²¹ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

²² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek. Obszar miasta i tereny wiejskie

turystycznego i rekreacyjnego, regulacje biegu rzek i ich zabudowa hydrotechniczna, zabudowa rekreacyjna i mieszkaniowa brzegów, kłusownictwo.²³

Wody podziemne

Warunki hydrogeologiczne gminy zostały stosunkowo dobrze rozpoznane. Podstawowym piętrzem wodonośnym w gminie jest piętro czwartorzędowe związane z plejstoceniowymi piaskami i żwirami zalegającymi zwykle na głębokościach 15 – 80 m, przy czym płytsze warstwy wodonośne (do głębokości 30 m) występują głównie w północnej, centralnej i wschodniej części gminy.

Miąszość warstw wodonośnych jest zmienna (od kilku do około 30 m). Wydajności poszczególnych studni są zróżnicowane (o 3 m³/godz. do 120 m³/godz.), najczęściej wynoszą 10 – 40 m³/godz. Jakość wody na ogół jest dobra, przy czym często woda zawiera ponadnormatywną ilość żelaza i manganu. Szczególnie wydajne ujęcia występują w rejonie Olsztynek - Ameryki – Mierek – Wilkowa. Znalazło to odzwierciedlenie na mapie głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce opracowanej w 1988 r. przez Zespół prof. Kleczkowskiego. Uznano, że na tym obszarze występuje jeden z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce: Zbiornik między morenowy nr 212 Olsztynek, wymagający szczególnej ochrony. Trzeciorzędowe piętro wodonośne – związane z piaskami mioceniowymi – ujęto jedynie w ośrodku wypoczynkowym w miejscowości Waszeta studnią o wydajności 12 m³/godz. Największe możliwości zakładania ujęć wodnych istnieją na głębokościach 20 – 40 m do 60 m. Niżej możliwości te ulegają ograniczeniu i na głębokości około 100 m. występują w zasadzie tylko w północnej części gminy. Na części obszaru gminy podstawowe użytkowe warstwy wodonośne są pozbawione od powierzchni naturalnej izolacji osadami o słabej przepuszczalności. Są one szczególnie podatne na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Warunki takie stwierdzono w okolicach Olsztynek – Mierek – Ameryki – Wilkowa, w rejonie Swaderek, a także występują one w okolicach miejscowości Dąb.²⁴

Infrastruktura techniczna gospodarki wodno-ściekowej

Bardzo ważnym aspektem dotyczącym ochrony środowiska jest uregulowana gospodarka wodno-ściekowa, co minimalizuje zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi.

Z sieci wodociągowej w gminie Olsztynek korzysta 95,4% mieszkańców (99,6% mieszkańców miasta, 90,2% mieszkańców obszarów wiejskich), a z sieci kanalizacyjnej 80,4% (91,3% mieszkańców miasta, 66,9% mieszkańców obszarów wiejskich). Szczegółowe informacje znajdują się w podrozdziale 2.6. Sfera techniczna.

²³ j.w.

²⁴ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

Lasy

Zgodnie z danymi z GUS w 2014 r. powierzchnia gruntów leśnych w gminie Olsztynek wynosiła 19 948,06 ha (w tym 44,83 ha w mieście), w tym lasy zajmowały powierzchnie 19 361,71 ha (w tym 41,60 ha w mieście), z czego 18 700,06 ha stanowiły lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, 29,74 ha lasy Skarbu Państwa w zasobie własności Rolnej SP, 614,66 ha lasy prywatne. Lesistość gminy w 2014 r. wynosiła 52,1%, natomiast miasta Olsztynek 5,4%.

Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy należą:

- zanieczyszczenia powietrza,
- zagrożenia pożarowe,
- obniżanie poziomu wód gruntowych,
- presja turystyczna.

Obiekty i obszary chronione

Ze względu na swoje walory przyrodnicze i krajobrazowe ponad 70% powierzchni gminy zostało objęte ekologicznym systemem obszarów chronionych. Są to:

- zlewnie chronione - obejmujące zachodnią, wschodnią i południową część gminy,
- strefy źródliskowe rzek - obejmujące źródła rzek: Drwęcy, Pasłęki i Łyny,
- korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym (doliny rzek Łyny, Drwęcy i Pasłęki) i lokalnym (dolina Marózki),
- zbiorniki wód podziemnych bez izolacji oraz podstawowe powierzchnie infiltracji wód atmosferycznych do wód podziemnych (w północnej i południowo wschodniej części gminy),
- kompleksy leśne o charakterze puszczańskim (w północnej i południowej części).

W okolicach Olsztynka znajduje się kilka rezerwatów przyrody:

- rezerwat krajobrazowo-geomorfologiczny źródeł rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy, położony na terenie gminy Nidzica,
- rezerwat faunistyczny "Rzeka Drwęca",
- rezerwat "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce, - rezerwat "Bagno Nadrowskie".

Na terenie gminy znajdują się części następujących obszarów Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 „Dolina Drwęcy” PLH280001;
- Obszar Natura 2000 „Puszcza Napiwodzko – Ramucka” PLH280052;
- Obszar Natura 2000 „Rzeka Pasłęka” PLH280006;
- Obszar Natura 2000 „Dolina Pasłęki” PLB280002;
- Obszar Natura 2000 „Ostoja Napiwodzko – Ramucka” PLB280007.

Do najważniejszych zagrożeń należą: zanieczyszczenia wód przez ścieki komunalne, zmiany stosunków wodnych, zaniechanie użytkowania rolniczego terenu, niekontrolowana turystyka i kłusownictwo.

Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dominującymi źródłami *hałasu przemysłowego* są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające. Zagrożenie hałasem przemysłowym może być związane przede wszystkim z niewłaściwą lokalizacją zabudowy mieszkaniowej względem zakładów przemysłowych i usługowych.

Zgodnie z ***Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko - mazurskiego w 2012*** w gminie Olsztynek został przeprowadzony monitoring hałasu. Na terenie gminy Olsztynek w jednym przedsiębiorstwie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego dźwięku w stosunku do obowiązujących decyzji o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku.

Ponadto w tym samym Raporcie wskazano również na zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Olsztynek poprzez oddanie do użytkowania obwodnicę Olsztynka w ciągu drogi krajowej S7 i S51. Monitoring hałasu został przeprowadzony w 4 punktach – w każdym punkcie wykonano pomiary metodą poziomów ekspozycji dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. W dwóch punktach (ul. Daszyńskiego i ul. Warszawska) został przekroczony dopuszczalny poziom hałasu drogowego.

Gminne dokumenty związane z ochroną środowiska

Wśród aktualnych dokumentów Gminy Olsztynek związanych z ochroną środowiska można wyróżnić ***Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Olsztynek***, którego celem jest:

- oczyszczenie terenu Gminy Olsztynek z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
- likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 r.

Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Olsztynek zinwentaryzowanych wyrobów jest

2 668,37 ton, unieszkodliwionych 230,64 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 2 437,73 ton.

Gmina Olsztynek realizowała zadania wpisane do **Planu gospodarki odpadami dla Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” aktualizacja na lata 2008-2011 z perspektywą do roku 2015 r.** m.in.:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.
- kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
- doskonalenie systemu selektywnego zbierania odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu,
- kontynuacja rozbudowy systemu selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych pochodzących zarówno ze strumienia odpadów komunalnych jak i ze źródeł rozproszonych,
- rozwijanie infrastruktury ZUOK Rudno w kierunku zagospodarowania całego strumienia odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Związku.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy Olsztynek jest **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek. Obszar miasta i tereny wiejskie**, w którym zapisano misję rozwoju jest *ukształtowanie miasta i gminy jako atrakcyjnego, przyjaznego i wyjątkowego miejsca zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju gospodarczego w regionie*. Misja zostanie wykonana poprzez realizację celów strategicznych: *Poprawa poziomu życia mieszkańców miasta i gminy przez, pełniejsze wykorzystanie potencjałów do rozwoju funkcji gospodarczych (rolnictwa, turystyki, przemysłu, drobnej wytwórczości itp.) mając na względzie utrzymanie w równowadze przyrodniczej środowiska naturalnego. Nadrzędną zasadą, którą należy się kierować przy realizacji celu strategicznego, jest: maksymalne wykorzystanie, przy racjonalnej gospodarce, bogactwa zawartego w walorach przyrodniczych i krajobrazowych obszaru.*

Dodatkowo Miasto Olsztynek w swoich granicach administracyjnych pokryte jest w całości **miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego**. Został on uchwalony uchwałą Nr XXXV-325/2006 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 czerwca 2006 r.

(opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego Nr 119 poz. 1914 z dnia 25 sierpnia 2006 r.) i zajmuje obszar o powierzchni ok. 760 ha.

Ponadto Gmina Olsztynek dysponuje 27 obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenach wiejskich.

Struktura gruntów w granicach administracyjnych miasta

Powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Olsztynek zajmuje 37 151 ha, w tym 769 ha to powierzchnia miasta Olsztynek. Powierzchnia gminy stanowi 1,54% powierzchni powiatu olsztyńskiego oraz 0,12% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego. Zagospodarowanie gruntów znajdujących się na terenie gminy przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 14. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii

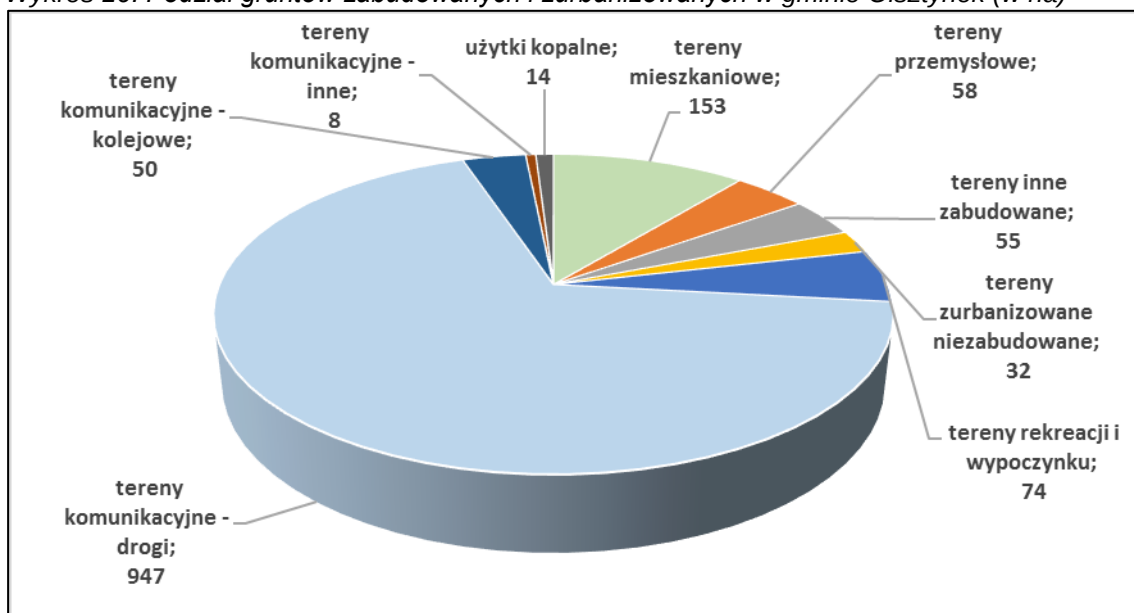
Grunty i ich wykorzystanie	gmina Olsztynek (ha)	w tym miasto Olsztynek
Użytki rolne	12 667	345
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	20 253	49
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 391	299
Grunty pod wodami	1 445	51
Nieużytki	1 391	25
Tereny różne	4	0
Razem	37 151	769

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (18.06.2016 r.)

Z powyższej tabeli wynika, że największy udział w powierzchni gminy mają grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia 20 253 ha (54,52%, w tym lasy 20 094 ha). Drugą pozycję pod względem wielkości gruntów zajmują użytki rolne 12 667 ha (34,01%, w tym grunty orne 9 325 ha). W dalszej kolejności grunty zabudowane i zurbanizowane oraz nieużytki (po 3,74%).

Natomiast w mieście Olsztynek największy udział w powierzchni mają użytki rolne 345 ha (44,86%, w tym grunty orne 9 325 ha) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane 299 ha (38,89%, w tym tereny mieszkaniowe 74 ha).

Wykres 16. Podział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Olsztynek (w ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (18.06.2016 r.)

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych największą część gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zajmują tereny komunikacyjne - drogi (947 ha – 68,08%), tereny mieszkaniowe (153 ha - 11%), tereny rekreacji i wypoczynku (74 ha - 5,32%) oraz tereny przemysłowe (58 ha - 19%). Natomiast najmniejszą powierzchnią gruntów zabudowanych są tereny rekreacji i wypoczynku – 3 ha.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Oświata

Na terenie gminy Olsztynek funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Przedszkola:

- Przedszkole Miejskie w Olsztynku,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Przedszkole w Waplewie.

Do przedszkoli w gminie uczęszczało w roku szkolnym 2014/2015 r. 264 dzieci w 12 oddziałach, w tym 216 dzieci w 13 oddziałach w Olsztynku.

2. Szkoła podstawowa:

- Szkoła Podstawowa w Olsztynku,
- Szkoła Filialna w Mierkach,
- Szkoła Filialna w Królikowie,
- Szkoła Podstawowa w Elgnówku,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Waplewie,

- Zespół Szkół Podstawowo - Gimnazjalnych dla Dzieci Przewlekle Chorych przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Ameryce (Szkoła Podstawowa),

W 2015 r. liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy wyniosła 1 020 (477 dziewczyn i 412 chłopców) w 56 oddziałach. Liczba uczniów w szkołach przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 18.

3. Szkoły gimnazjalne:

- Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Olsztynku,
- Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Olsztynku,
- Zespół Szkół Podstawowo - Gimnazjalnych dla Dzieci Przewlekle Chorych przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Ameryce (Gimnazjum),

W roku szkolnym 2014/2015 zgodnie z Systemem Informacji Oświatowej w gimnazjach w gminie uczyło się 446 uczniów w 22 oddziałów. Liczba uczniów w gimnazjum przypadająca na 1 oddział wyniosła 20.

4. Szkoły ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół w Olsztynku (I Liceum Ogólnokształcące w Olsztynku, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Olsztynku, Szkoła Policealna w Olsztynku, Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Olsztynku, Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Olsztynku).

5. Edukacja - Centrum Szkoleniowe.

Ponadto na terenie Olsztynka funkcjonuje Powiatowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Dywitach filia w Olsztynku.

Do zadań z zakresu obsługi administracyjno-gospodarczej i finansowej szkół i przedszkoli został powołany Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli. ZASiP w Olsztynku swoją działalność obejmuje szkoły i przedszkola, to jest:

- Przedszkole Miejskie w Olsztynku,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie,
- Szkołę Podstawową w Olsztynku wraz ze Szkołami Filialnymi w Królikowie i Mierkach
- Szkołę Podstawową w Elgnówku,
- Gimnazjum w Olsztynku.

Służba zdrowia

Na terenie gminy Olsztynek funkcjonują następujące placówki zdrowia:

1. **Gminne Centrum Zdrowia Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku**, w ramach którego jest:

- Przychodnia: Poradnia Opieki Zdrowotnej w Olsztynku i Waplewie, Położniczo-Ginekologiczna, Chirurgiczna, Chirurgii ogólnej dla dzieci, Otolaryngologiczna, Otolaryngologiczna dla dzieci, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Dermatologiczna, Pielęgniarki Środowiskowej, Położnej Środowiskowej, Gabinet Medycyny Szkolnej, Zabiegowy, Gabinet Szczepień, Nocna i świąteczna pomoc wyjazdowa, Nocna i świąteczna pomoc ambulatoryjna, Transport sanitarny w POZ, Punkt Pobrań,
- Pogotowie Ratunkowe obejmuje Zespół wyjazdowy reanimacyjny R,
- Zespół Rehabilitacji Leczniczej to: Poradnia Rehabilitacyjna, Rehabilitacyjna dla Dzieci, Fizjoterapii,
- Zakład Rentgenodiagnostyki Ogólnej,
- Dział Administracyjno-Finansowy.

2. **Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce k. Olsztynka**, którego misją jest *umożliwienie niepełnosprawnym dzieciom jak najszybszego i jak najpełniejszego powrotu do zdrowia i aktywnego życia. Realizując ją stawiamy na zaangażowaną i fachową kadrę, najnowsze metody leczenia, najnowocześniejszy sprzęt rehabilitacyjny oraz przyjazną dzieciom atmosferę*. W szpitalu znajduje się oddział Rehabilitacyjny, Alergologiczno-Rehabilitacyjny, Pobyt Dzienny, Pobyt z opiekunem, Alergologia Jednego Dnia oraz Chirurgia Jednego Dnia. Dodatkowo funkcjonują następujące poradnie: Rehabilitacyjna, Logopedyczna, Ortopedyczna, Alergologiczna.

Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Olsztynek w 2014 r. wyniosła 67 102, natomiast porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – 92 497, w tym 86 806 w mieście i 5 691 na terenach wiejskich.

Na terenie gminy znajduje się 4 aptek (wszystkie na terenie miasta). Ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną wyniosła 3 469.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Na mocy art. 7 ust. 1 pkt 9 i 10 ustawy o samorządzie gminnym, gmina Olsztynek prowadzi działania z zakresu kultury oraz kultury fizycznej i turystyki. Jednostkami realizującymi zadania w omawianym obszarze są:

1. Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynku

Miejski Dom Kultury w Olsztynku realizuje zadania gminy w zakresie tworzenia, udostępniania i popularyzacji kultury. Do podstawowych działań ośrodka należy w szczególności:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,

- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczeństwa.

Dom Kultury prowadzi:

- amatorskie zespoły dla dzieci i młodzieży: taneczne, muzyczne, teatralne, plastyczne i rzeźbiarskie,
- chór kameralny dla dorosłych,
- obsługę imprez sportowych i kulturalnych.

Dom Kultury organizuje:

- festiwale, przeglądy, koncerty, konkursy i wystawy,
- dyskoteki,
- zajęcia dla dzieci w czasie wakacji i ferii,
- akcje charytatywne.²⁵

Według danych z Miejskiego Domu Kultury, w 2015 r. zostało zorganizowanych ok. 300 imprez o średniej liczbie uczestników na jedno wydarzenie 100-500 osób. MDK zorganizował 30 festiwali, koncertów. Ponadto Miejski Dom Kultury zajmuje się również sekcją rekreacyjną, w której skład wchodzi m.in. liga halowa, piłka siatkowa i plażowa, tenis stołowy i ziemny oraz organizuje turnieje rekreacyjne. MDK zorganizował 42 konkursy i turnieje.

W skład struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Kultury wchodzi **Kino „Grunwald”**.

2. **Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku** swoją działalność prowadzi od 1 X 1948 roku. Siedziba biblioteki od momentu założenia mieści się w budynku w Ratusza, w samym centrum miasta. Biblioteka działa jako jednostka samodzielna. Posiada Wypożyczalnię i Czytelnię dla Dorosłych oraz Oddział dla Dzieci. W skład biblioteki wchodzi też **filia w Waplewie**.

Zgodnie ze **Planem rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynku na lata 2016-2020** celami strategicznymi są:

- Rozwój podstawowych kompetencji cyfrowych wśród seniorów.
- Rozwój podstawowych kompetencji cyfrowych wśród młodzieży i dorosłych.
- Zwiększanie kompetencji rodzicielskich rodziców małych dzieci.
- Zwiększanie kompetencji społecznych małych dzieci.

²⁵ Internet, www.mdkolsztynek.pl, 18.06.2016 r.

- Zwiększenie dostępu użytkownikom do księgozbioru obcojęzycznego i multimedialnych oraz ich promowanie.

Według danych GUS w 2014 r. księgozbiór w Miejskiej Bibliotece Publicznej wyniósł 31 799 książek, w tym 24 403 księgozbioru w Olsztynku. Natomiast czytelników było 1 442, w tym 1 259 w mieście. Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz było 19 873, w tym 14 130 w Olsztynku.

3. Muzeum Budownictwa Ludowego – Parku Etnograficznego w Olsztynku

Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny w Olsztynku jest jednym z najstarszych i najchętniej odwiedzanych obiektów tego typu w Polsce. Na terenie 39 ha znajduje się ponad sześćdziesiąt obiektów dużej i małej architektury z terenów Warmii, Mazur, Powiśla, tzw. Małej Litwy i Sambii.

30 grudnia 2008 r., Muzeum zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ponadto, w 2009 r., zostało wyróżnione honorową nagrodą im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”.

4. Baza sportowa

- Miejski Stadion Sportowy z zapleczem socjalnym oraz dwa boiska treningowe do piłki nożnej,
- sale gimnastyczne przy Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół, Gimnazjum (aula i sala gimnastyczna), Szkole Podstawowej w Olsztynku i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Waplewie,
- boiska przyszkolne: Gimnazjum - wielofunkcyjne boisko „Orlik”, Szkoła Podstawowa w Olsztynku – wielofunkcyjne boisko „Orlik” wraz z lodowiskiem – „Białym Orlikiem”, ZSP w Waplewie,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji "Relax" w piwnicach Przedszkola Miejskiego.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Gminy Olsztynek znajduje się wiele przykładów architektury sakralnej oraz dworsko-folwarcznej, które są cennymi, ciekawymi i wartymi poznania obiektami. Do najbardziej znaczących zabytków z terenu Gminy Olsztynek można zaliczyć takie obiekty jak:.

- Zamek w Olsztynku - Zamek wzniesiono w latach 1350-1366 na polecenie komtura ostródzkiego, Günthera von Hohenstein. Zamek powstał na planie regularnego czworoboku; trzy boki stanowiły wysokie, murowane budynki, czwarty bok od strony miasta - to mur obronny z bramą wyjazdową i wysoką wieżą. Brukowany dziedziniec, na którym stała studnia, był zamknięty od północy dużym domem mieszkalnym. Przy bocznych skrzydłach znajdowały się krużganki komunikacyjne. Partia fundamentowa została zbudowana z kamieni polnych, górne partie zaś z gotyckiej cegły. Mury miały około

2m grubości i były wewnątrz wypełnione gruzem. Przy zachodnim skrzydle, w miejscu stykającym się z głównym budynkiem, wznosiła się okrągła wieża; obecnie już nie istnieje. Na szczytowej ścianie głównego budynku jeszcze dziś widoczne są dwa granitowe kamienie, podtrzymujące prawdopodobnie tzw. gdanisko, czyli średniowieczną ubikację. Całość zespołu zamkowego otaczały mury obronne z basztami i narożnikami. Wokół biegła głęboka fosa, a po stronie wewnętrznej murów obronnych, od strony wschodniej, odkryte koryto rzeki Jemiołówki. Budynki zamkowe były kiedyś wyższe od obecnych przynajmniej o jedną kondygnację. Oprócz pomieszczeń mieszkalnych dla urzędników zakonnych, załogi i służby mieściły się w zamku kaplica, refektarz, łaźnia, zbrojownia, magazyny, stajnie oraz obory dla trzody.

- Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynku, Pierwszy kościół katolicki zbudowany ok. 1350 roku przejęli w okresie reformacji protestanci. Nieliczni katolicy z Olsztyńska i okolic uczęszczali przez długie lata na nabożeństwa do Gryźlin leżących na terenie katolickiej Warmii. Dopiero w 1868 roku ksiądz Juliusz Ambroży Albrecht odprawił pierwszą mszę świętą w Olsztynku. W 1883 roku biskup warmiński skierował do Olsztyńska księdza Pawła Jedzinka, przybyłego z misji w Finlandii. W ciągu pięciu lat proboszcz zbudował murowany kościół, sfinansowany głównie przez katolików z Warmii. Dnia 26 września 1888 roku biskup Andrzej Thiel dokonał konsekracji kościoła, który otrzymał wezwanie Najświętszego Serca Pana Jezusa i świętego Brunona. Siedem lat później została restytuowana parafia rzymskokatolicka. Kościół jest budynkiem wzniesionym na planie krzyża, murowanym z cegły, krytym dachówką ceramiczną. To budowla neogotycka halowa, trójnawowa z wielobocznie zamkniętym sklepieniem prezbiterium. Od strony głównego wejścia znajduje się wysoka wieża zakończona spiczastym dachem pokrytym miedzianą blachą. Ze skromnego wyposażenia na uwagę zasługują ambona, chrzcielnica, stacje drogi krzyżowej, ołtarze i figura św. Brunona.
- dawny Kościół ewangelicko-augsburski w Olsztynku. Jedną z najstarszych budowli murowanych w Olsztynku, kościół, zbudowano prawdopodobnie około 1350 r., sytuując go w północno-zachodniej części Starego Miasta. Dawny wygląd budowli odbiegał w sposób zasadniczy od dzisiejszego. Był to kościół w stylu neogotyckim, wysoki, kryty dachówką, z bardzo wysoką wieżą dominującą nad miastem; wieżę wieńczył spiczasty dach z metalową chorągiewką na szczycie. Pełnił także funkcje obronne dzięki kamiennemu murowi odgradzającemu od miasta. Wraz z murami zamkowymi stanowił przez prawie sto lat forteczę zabezpieczającą mieszkańców przed niespodziewanym napadem wrogów. Ogromny pożar z 30 października 1685 roku strawił niemal całe miasto, w tym również kościół, który już nigdy nie odzyskał pierwotnego wyglądu. W latach 1690-1691 odremontowano spaloną świątynię, ale bez wieży. W 1710 roku zbudowano na osi obiektu od strony północno-zachodniej wieżę, którą wkrótce musiano rozebrać, gdyż

groziła zawaleniem. Obecna, zbudowana z cegły w 1796 roku, uzyskała już renesansową fasadę. Drugi raz kościół uległ zniszczeniu podczas pożaru miasta w 1804 roku. Nie wiadomo, jak duże były to straty. Dopiero w 1880 roku zainstalowano hełm wieńczący wieżę, a na jego szczycie umieszczono chorągiewkę z wizerunkiem rycerza w zbroi i syreny. Na wieży zamieszczono także dwa dzwony.

W 1945 roku po wkroczeniu do Olsztyńka żołnierzy radzieckich kościół ewangelicki został rozmyślnie podpalony. Spłonęło całe wnętrze oraz dach, również górna część wieży uległa zniszczeniu; ze spalonych konstrukcji spadły dzwony kościelne. Po pewnych próbach zabezpieczenia resztek budowli, jako trwałej ruiny, podjęto wreszcie decyzję o renowacji obiektu. W latach 1974-1977 wykonano wszelkie niezbędne prace, usunięto gruz, odbudowano zniszczone fragmenty murów, wykonano nowe pokrycie dachowe na konstrukcji stalowej.

Po rekonstrukcji budowla ta pełni funkcje salonu wystawowego i podlega Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku. Organizowane są tutaj wystawy o różnej tematyce, głównie jednak związanej z przeszłością regionu.

- Dom Mrongowiusza. Ten niewielki jednopiętrowy dom należący pierwotnie do parafii ewangelickiej istnieje od drugiej połowy XVI wieku. Został przekształcony z łupinowej baszty murów obronnych, do których dobudowano tylną ścianę i całość przykryto dachem. Znalazła tu pomieszczenie miejska szkoła prowadzona pod nadzorem ewangelickiego pastora. Rok przed wielkim pożarem Olsztyńka domek odnowiono, co zostało uwidocznione, wyciętym na belce, napisem: „Renovatum Anno 1684”. Całe centrum Olsztyńka spłonęło, ale dom przy murach ocalał. Na parterze mieściła się szkoła, na piętrze mieszkał jej nauczyciel, zwany od 1655 roku rektorem, stąd szkoła wzięła nazwę - dom rektora. Zarówno warunki nauczania, jak i sytuacja mieszkaniowa nie były łatwe, skoro w XVIII wieku zanotowano dużą rotację nauczycieli olsztyneckiej szkoły.

W 1894 roku domek przy murach został wydzierżawiony od parafii ewangelickiej przez władze miejskie. Powstały w nim szpital i przytułek. Po drugiej wojnie światowej wskutek niewłaściwego użytkowania stopniowo doprowadzono budynek do dewastacji. Dopiero w latach siedemdziesiątych przesiedlono lokatorów, przeprowadzono generalny remont i przeznaczono dom na cele muzealne.

- Kościół p.w. Św. Mikołaja W Mańkach. Krzyżacy zakładając wieś w XV wieku, przeznaczili 4 łany na potrzeby kościoła. Do 1525 roku był to kościół katolicki, później ewangelicki. W 1594 r. zbudowano nową świątynię. W 1685 roku cieśla Hans Weichert wykonał drewnianą wieżę dzwonną, istniejącą do dziś. Ma ona konstrukcję szkieletową, z zewnątrz oszalowaną deskami i listwami ułożonymi pionowo; dach jest stożkowy posyty trzcina. Wierna kopia tej wieży znajduje się w olsztyneckim skansenie. Obecny kształt budowli pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku, konsekracji dokonano w 1770.

W tym czasie zagospodarowano wnętrze. Do dziś pozostały, niestety, jedynie fragmenty dawnego wyglądu. Z ciekawszych elementów wyposażenia, które przetrwały, należy wymienić organy z XVIII wieku, fragmenty malowideł na suficie oraz chór, z umieszczonymi na bokach nazwiskami parafian poległych podczas pierwszej wojny światowej. W okresie drugiej wojny światowej kościół w Mańkach ocalał i służył licznej tutaj ludności mazurskiej, wyznania ewangelickiego. Przez wiele lat pastorem był Józef Kułak, który zmarł w 1987 roku i został pochowany na przykościelnym cmentarzu. W związku z wyjazdem rodzin mazurskich do Niemiec świątynię zamknięto. Od 1974 r. przez cztery lata odbywały się tu nabożeństwa w obrządku prawosławnym. W 1992 r. dzięki staraniom proboszcza z Sząbruka, ks. J. Misiaka, kościół został wyremontowany przez ekipę budowlaną z Podhala i przejęty przez katolików.

- Pomnik Tannenberg. W okresie pierwszej wojny światowej w okolicach Olsztyńska rozegrała się bitwa pomiędzy wojskami niemieckimi i rosyjskimi, którą Niemcy nazwali drugą bitwą pod Tannenbergiem; pierwszą była słynna bitwa w 1410 roku. Wojska niemieckie pod dowództwem generała Paula Hindenburga rozbiły w sierpniu 1914 roku armię rosyjską generała Samsonowa. W dniu 28 sierpnia, w trakcie wielogodzinnej walki, siły rosyjskie zostały wyparte z Olsztyńska, a wycofujący się z Olsztyna XIII korpus rosyjski Niemcy rozbili w rejonie Muszaki - Wielbark - Nidzica. W trakcie walk ulicznych Olsztynek został zrujnowany.²⁶

Gmina Olsztynek opracowała **Gminny Program Opieki nad Zabytkami**, którego celami są:

- Ochrona i opieka nad zabytkami oraz ochrona krajobrazu kulturowego priorytetowe traktowanie obszarów wartościowych kulturowo w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy;
- Wykorzystanie zasobów i walorów krajobrazu kulturowego gminy w rozwoju turystyki;
- Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami oraz edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego;
- Bezpośrednie działania na rzecz ratowania obiektów zabytkowych.

W Programie zawarto również wykaz obiektów z terenu gminy wpisanych do Rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, Gminnej Ewidencji Zabytków z terenu miasta i obszarów wiejskich.

²⁶ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

Układ komunikacyjny

Drogi

Układ Komunikacyjny Miasta i Gminy Olsztynek pełni funkcję o charakterze wewnątrz regionalnych i ponadregionalnych powiązań komunikacyjnych. Wewnątrz regionalny układ komunikacyjny uzupełnia układ ponadregionalny przyczyniający się do rozwoju gospodarczego Regionu.

Układ ponadregionalny tworzą następujące drogi krajowe:

- droga ekspresowa międzynarodowa nr 7 (E77) Gdańsk – Olsztynek – Warszawa – Kraków – Budapeszt.
- droga międzyregionalna nr 51 granica państwa (Bezledy) – Olsztyn – Olsztynek. Jest to droga bardzo ważna dla województwa.
- droga krajowa regionalna nr 58 w (w kierunku Szczytna).

Układ regionalny tworzą drogi zapewniające powiązania gminy z województwem. Układ ten tworzą następujące drogi:

- droga wojewódzka nr 537 Lubawa - Pawłowo (klasy Z)
- drogi powiatowe: nr 26 701 Olsztynek – Podlejski, nr 26 704 Olsztynek – Elgnówko – Szyldak, nr 26 787 Olsztynek – Nadrowo, nr 26 788 Olsztynek – Pawłowo – Kuniki, nr 26 710 Olsztynek – Drwęck.

Komunikacja kolejowa

Przez teren Gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa o znaczeniu pierwszorzędym Nr 216 Olsztyn – Działdowo – Warszawa , stacje kolejowe zlokalizowane są w Olsztynku i w Waplewie.

Dostępność komunikacyjna

Obsługę komunikacji autobusowej zapewniają przewoźnicy, którzy zapewniają połączenia z ważniejszymi ośrodkami miejskimi w kraju.

2.6. Sfera techniczna

Gospodarka wodna

Na terenie Gminy Olsztynek ujęciami wody, które stanowią własność komunalną administruje gminne Przedsiębiorstwo Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Dwa wydajne ujęcia wody w pełni zaspakajają potrzeby odbiorców. Miasto Olsztynek zaopatrywane jest w wodę z ujęć:

- przy ul. Jemiołowskiej, gdzie zlokalizowane są - 3 studnie;
- ul. Gdańska - 1 studnia.

Długość czynnej sieci rozdzielczej w 2014 r. w gminie Olsztynek wyniosła 130 km (w tym mieście 31,1 km). W okresie 2010-2014 długość czynnej sieci rozdzielczej wzrosła o 32,5 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 2 073 szt. (w tym 870 szt. w mieście), w porównaniu z 2010r. - wzrost o 59 szt.

Zgodnie z danymi GUS, w 2014 r. liczba osób korzystających z sieci wodociągowej w gminie Olsztynek wyniosła 13 360 (95,4%, w tym 7 707 osób - 99,6% mieszkańców miasta, 5 653 osób - 90,2% mieszkańców obszarów wiejskich).

Na przestrzeni ostatnich 6 lat nastąpił wzrost ludności korzystających z sieci wodociągowej o 2 124 osoby, w tym: 375 w mieście i 1 749 na obszarach wiejskich.

Gospodarka ściekowa

Gmina Olsztynek znajduje się na terenie Aglomeracji Olsztynek, obejmującej miejscowości: Olsztynek, Świerkocin, Kołatek, Jemiołowo, Łutynówko, Łutynowo, Mierki, Ameryka, Jagielek, Królikowo, Juńcza, Sudwa, Wilkowo, Kunki, Lutek, Waplewo, Pawłowo, Nadrowo, Swaderki, Marózek, Selwa, Kurki, Lipowo Kurkowskie.

Część miasta nie posiadająca kanalizacji sanitarnej to teren od ulicy Grunwaldzkiej, poprzez ul. Inwalidów, 22 Lipca w kierunku Królikowa oraz ul. Porannej. Sieć kanalizacji w okolicach centrum miasta wymaga remontu ze względu na słaby stan techniczny.

W 2014 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Olsztynek wyniosła 170,4 km, w tym 60,3 km w mieście. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 1 705 szt., w tym 816 w mieście. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i przyłączy wzrosła o 93,2 km (w tym 1,8 km w mieście) i 829 szt. (w tym 100 szt.) przyłączy w stosunku do roku 2010.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2014 r. 11 261 mieszkańców (80,4%, w tym: 7 067 osób - 91,3% mieszkańców miasta, 4 194 osoby - 66,9% mieszkańców obszarów wiejskich). Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrosła o 3 102 osoby, w tym 83 w mieście i 3 019 osób z terenów wiejskich.

Na terenie Gminy Olsztynek funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w Olsztynku stanowiąca własność komunalną. Obiektem tym administruje gminne przedsiębiorstwo Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Oczyszczalnia w Olsztynku została wybudowana w 1983 r. Jest to mechaniczno-biologiczna z podwyższonym stopniem usuwania związków biogennych. W latach 2000-2003 została przeprowadzona jej całkowita modernizacja, celem dostosowania obiektu do istniejących uwarunkowań prawnych oraz zwiększenia jej przepustowości, aby do oczyszczalni skierować ścieki z terenu Gminy. Obecnie przepustowość wynosi $Q_{\text{śrd}} - 4200\text{m}^3$

/d, Q_{max} d-5500m³ /d. Ścieki dopływają istniejącym kolektorem grawitacyjnym o przekroju 80 cm. Oczyszczalnia oprócz Olsztyńka przyjmuje ścieki z Jemiołowa, Mierek (w tym z 5 ośrodków czasowych), Świerkocina i Ameryki (w tym Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci). Ogólnie do oczyszczalni wpływają: ścieki sanitarne z Miasta, deszczowe z kanalizacji ogólnospławnej i gruntowe, sanitarne i gospodarcze z terenów skanalizowanych gminy wiejskiej.

Ścieki przemysłowe z Przetworni TYMBARK są kierowane przez zakład do własnej oczyszczalni ścieków.

Oczyszczanie biologiczne ścieków odbywa się metodą osadu czynnego o podwyższonej zdolności usuwania fosforu i azotu w reaktorach CBR-FOS. Odbiornikiem ścieków jest rów, którym odprowadzane są ścieki oczyszczone do rzeki Jemiołówki i zasilają ostatecznie jez. Sarąg i poprzez rzekę Pasłękę, jezioro Łęguty, Isąg i Pierzchałskie uchodząc do silnie zeutrofizowanego Zalewu Wiślanego.²⁷

Zgodnie z GUS w 2014 r. zostało odprowadzonych ścieków 386 dam³ w gminie Olsztynek. W stosunku do 2010 r. nastąpił spadek odprowadzonych ścieków o 513 dam³.

Sieć energetyczna

Przez teren Gminy przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 220 kV stanowiąca ważny element Krajowego Systemu Energetycznego, relacji Włocławek Azoty - Olsztyn I. Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się ze stacji GPZ Olsztynek 110/15/15 kV pracującej w relacji linii 110 kV Mątki - Nidzica będącej własnością ENERGA - OPERATOR SA. Stacja ta wyposażona jest w dwu systemową rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzone są linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 Gietrzwałd, GPZ 110/15 kV Ostróda, do GPZ 110/15 kV Olsztyn Południe, do GPZ 110/15 kV Nidzica, do stacji 15/15 kV PZ Samin. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest, w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV.²⁸

Liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu w 2014 r. wyniosła 2 440 i wzrosła o 68 odbiorców w stosunku do roku 2010. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wyniosło w 2014 r. 4 432 MWh.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Olsztynek gospodarka odpadami odbywa się za pośrednictwem Związku Gmin Regionu Ostródzko – Ławskiego Czyste Środowisko”, w ramach którego działa

²⁷ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

²⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek. Obszar miasta i tereny wiejskie

Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Rudnie. Odpady stałe wywożone są na składowisko w Rudnie. W czerwcu 2012 roku został uchwalony Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2011 - 2016. W Planie tym cele, jakie należy osiągnąć w dziedzinie gospodarki odpadami oraz wskazano kierunki działań dotyczących postępowania z odpadami, w tym zapobieganiem ich powstawaniu.²⁹

Według danych GUS w 2014 r. w gminie Olsztynek zebrano 2 901,49 t (w tym 1 885,50 t w mieście) zmieszanych odpadów. W stosunku do 2010 r. nastąpił spadek o 819,1 t, w tym 515,25 t w mieście. Liczba zebranych zmieszanych odpadów na 1 mieszkańca gminy wyniosła 207,5 kg, w tym 244,6 kg/1 mieszkańca miasta Olsztynek.

Ciepłownictwo

Na terenie Miasta Olsztyńka gospodarka cieplna oparta jest o kotłownie komunalne, zakładowe i indywidualne. W kotłowniach komunalnych i zakładowych źródłem ogrzewania jest gaz ziemny. Dom Pomocy Społecznej dla potrzeb ogrzewania wody ma zainstalowane solary. Kotłownie indywidualne są opalane przede wszystkim paliwem stałym, w niewielkiej ilości gazem lub olejem opałowym. Stan techniczny kotłowni jest zróżnicowany. W przypadku opalania gazem i olejem ich stan jest zazwyczaj dobry. Kotłownie opalane węglem stanowią źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Na terenie Gminy ośrodki wczasowe w Mierkach i Marózie opalane są gazem a w ośrodku Perkoz olejem opałowym i zamontowano tam dodatkowo kolektory słoneczne.³⁰

Gazownictwo

Przez teren Gminy przebiegają 2 gazociągi w.c. o średnicy 150mm i 200mm relacji Płońsk-Olsztyn oraz gazociąg w.c. o średnicy 125mm relacji Płońsk – Jemiołowo – Ostróda. Miasto Olsztynek i miejscowości Waplewo, Mierki, Ameryka, Królikowo, Maróz zaopatrzone są w gaz siecią średniego i niskiego ciśnienia poprzez istniejące stacje redukcyjne I i II o zlokalizowane przy tych miejscowościach. Ze względu na przebiegającą przez teren Gminy sieć gazową wysokiego ciśnienia lokalizacja na terenie Gminy stacji redukcyjnych w perspektywie umożliwi dostarczenie gazu dla wszystkich większych miejscowości.

Zgodnie z GUS, długość czynnej sieci gazowej wyniosła w 2014 r. 108,13 km, w tym 43,68 km w mieście. Liczba czynnych przyłączy do budynków (mieszkalnych i niemieskalnych) wyniosła 844 szt., w tym 771 szt. w mieście.

²⁹ Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

³⁰ j.w.

W gminie Olsztynek w 2014 r. było 1 975 (w tym 1 898) odbiorców gazu. W stosunku do roku 2010 nastąpił wzrost odbiorców gazu o 70, w tym o 46 w mieście. Natomiast liczba osób korzystających z sieci gazowej wyniosła 7 174 osób, w tym mieście 6 911.

Zużycie gazu w 2014 r. wyniosło 12 569,8 MWh.

Budownictwo mieszkalne

W gminie Olsztynek znajduje się 2 167 (w tym 852 w mieście) budynków mieszkalnych. W okresie 2010-2014 zwiększyła się liczba budynków w gminie o 112 (w tym o 39 w Olsztynku).

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w gminie Olsztynek

Budynki wybudowane w latach	Liczba mieszkań		Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	
	Gmina	w tym miasto	Gmina	w tym miasto
przed 1918	548	279	33 459	14 002
1918-1944	1 052	369	67 912	21 579
1945-1970	424	232	24 716	12 987
1971-1978	372	208	27 689	18 003
1978-1988	809	708	56 565	48 350
1989-2002	433	366	35 277	28 025
2003-2014	716	357	67 593	29 511
RAZEM	4 354	2 519	313 211	172 457

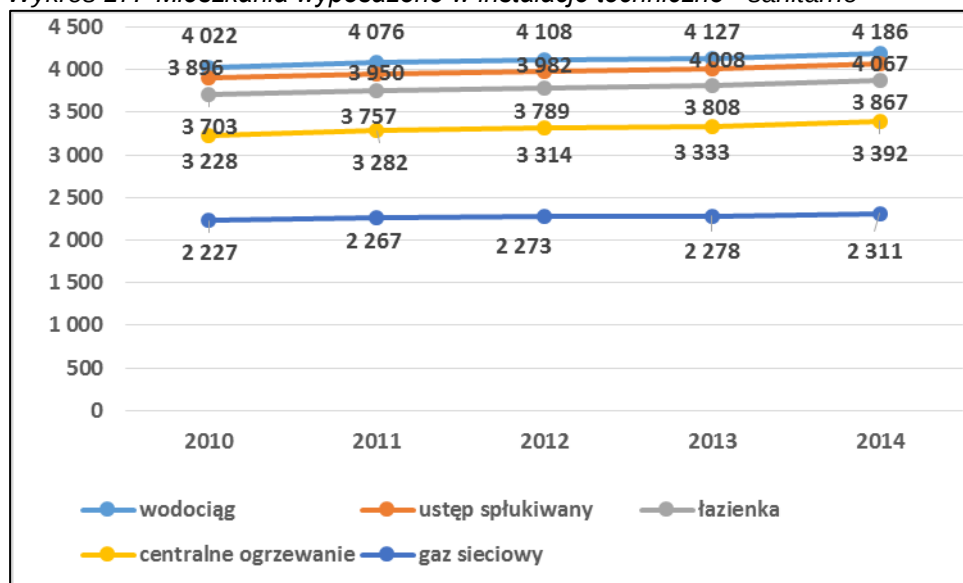
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (22.06.2016 r.)

W 2014 r. na terenie gminy Olsztynek znajdowało się 4 354 zasobów mieszkaniowych o łącznej powierzchni 313 211 m². Najwięcej mieszkań było w budynkach wybudowanych w latach 1918 -1944 – 1 052 (24,16%). 73,61% mieszkań znajdowało się w budynkach wybudowanych przed 1989 r. Natomiast w Olsztynku, liczba mieszkań wyniosła 2 519 o łącznej powierzchni 172 457 m². Liczba mieszkań w budynkach wybudowanych przed 1989r. wyniosła 71,30%.

W gminie Olsztynek znajdowało się 16 745 izb, w tym 9 473 na terenie miasta.

W 2014 r. liczba mieszkań w gminie na 1000 mieszkańców wyniosła 310,8, a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 71,9 m². Natomiast te same wskaźniki badane dla miasta Olsztynek wyniosły odpowiednio 325,5 i 68,5 m².

Wykres 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (22.06.2016 r.)

W gminie Olsztynek w wodociąg wyposażonych jest 99,2% mieszkań (3057), w ustęp splukiwany 97,79% (3459), w łazienkę 94,2% (3332), a w centralne ogrzewanie 86,3% (3051).

Gmina Olsztynek opracowała **Wieloletni Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztynek na lata 2012-2016**, którego celami są:

- 1) zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców Gminy,
- 2) poprawa warunków zamieszkiwania najemców mieszkaniowego zasobu Gminy,
- 3) racjonalne gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy.

Tabela 16. Liczba mieszkań gminnych i mieszkań socjalnych

Rok	Liczba mieszkań gminnych ogółem (szt.)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	w tym liczba lokali socjalnych (szt.)	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych (m ²)
2010	300	12 690	48	1 840
2011	287	12 179	48	1 840
2012	276	11 718	48	1 840
2013	264	11 131	59	2 178
2014	238	9 973	59	2 178
2015	237	9 587	59	2 178

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Zgodnie z powyższą tabelą, Gmina Olsztynek w 2015 r. posiadała 237 mieszkań oraz 59 mieszkań socjalnych.

Potrzeby w zakresie remontów i modernizacji budynków i lokali gminnych ustalane są przez Administratora na podstawie corocznych przeglądów technicznych wykonywanych

zgodnie z przepisami prawa budowlanego, ekspertyz, nakazów oraz systematycznej kontroli stanu technicznego budynków i lokali, dokonywanych przez pracowników Administratora.

Z uwagi na wiek, ogólny stan techniczny i konieczność dostosowania do obowiązujących przepisów techniczno - budowlanych, zdecydowana większość budynków wymaga remontów i modernizacji.³¹

³¹ Wieloletni Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztynek na lata 2012-2016

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Na podstawie badań fokusowych z udziałem między innymi pracowników Urzędu Miejskiego w Olsztynku odpowiedzialnych za infrastrukturę, środowisko, pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Miejskiego Ośrodka Kultury, wybrano potencjalny obszar zdegradowany, który ze względu na znaczenie rozwoju lokalnego powinien zostać objęty procesem rewitalizacji.

Tabela 17. Potencjalny obszar zdegradowany – ulice z budynkami mieszkalnymi

Obszar	Ulice
Obszar	Grunwaldzka, Strażacka, Warszawska, Mały Rynek, Ratusz, Ostródzka, Ratuszowa, Wąska, Rynek, Krótka, Składowa, Zamkowa, Krzywa, Chopina Świerczewskiego, Mrongowiusza, Klikowicza, Wodociągowa, Górna, Kościuszki, Sienkiewicza

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Dla potwierdzenia wstępnych założeń dokonano szczegółowej analizy obszaru wskazanego w Tabeli 17 na podstawie poniższych kryteriów społecznych:

- poziomu ubóstwa,
- poziomu bezrobocia,
- poziomu przestępczości,
- poziomu edukacji,
- poziomu kapitału społecznego,
- poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Część analityczna dokonana została na podstawie danych z 2015 r. pochodzących z Urzędu Miejskiego w Olsztynku, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie, Komisariatu Policji w Olsztynie, Miejskiego Ośrodka Kultury,

Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz z Centrum Informatyczne Edukacji i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Badając wskaźniki w ramach poszczególnych kryteriów, brano pod uwagę osiągnięte wskaźniki dla wyznaczonego obszaru, a następnie porównywano je z uzyskanymi danymi dla całej gminy Olsztynek. Na obszarze zdegradowanym musi występować koncentracja zjawisk negatywnych, większych niż na terenie gminy. Czyli, aby wyznaczony teren spełniał wymóg obszaru zdegradowanego, wymagana wartość musi być niższa bądź wyższa od obliczonego wskaźnika dla gminy, przedstawiając tym samym niekorzystną sytuację dla wyznaczonego obszaru.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

Tabela 18. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna

Obszary	Liczba mieszkańców	Liczba dzieci ur. od 01.01.2010 r. do 30.04.2016 r.	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat)	Liczba osób w wieku produkcyjnym (18-64)	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (65 i więcej)	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich	Liczba przestępstw młodościowych (popelnionych na danym obszarze)	Liczba mieszkańców zapisanych do biblioteki	Liczba osób zapisanych na zajęcia	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych
Obszar zdegradowany	1 891	111	355	1291	245	92	50	43	105	195	72	195	7	1	229	26	13
Razem gmina Olsztynek	13 931	965	2 725	9 408	1 798	658	367	258	752	2 363	1 226	1 218	76	8	1 605	296	49

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Stan kryzowy w sferze społecznej

Kryterium	Obciążenie demograficzne			Bezrobocie				Ubóstwo				Przestępczość		Edukacja	Kapitał społeczny	Udział w życiu publicznym i kulturalnym	
Wskaźniki	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru	Udział ludności w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców danego obszaru	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem osób bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba przestępstw młodościowych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 ludności w wieku przedprodukcyjnym obszarze	Procentowy udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych obszarze	Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba osób zapisanych na zajęcia Miejskim Domu Kultury na 1000 mieszkańców obszaru	Liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej w na 1000 mieszkańców obszaru
Obszar	187,73	129,56	46,5%	48,65	7,13%	54%	3,87%	5,55%	103,12	38,08	103,12	3,70	2,82	46,74%	6,87	13,75	121,10
gmina Olsztynek	195,61	129,06	48,1%	47,23	6,99%	56%	3,90%	5,40%	169,62	88,01	87,43	5,46	2,94	39,21%	3,52	21,25	115,21
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z Tabelą 19 na wyznaczonym obszarze występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, w szczególności ubóstwa, bezrobocia, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu w życiu publicznym i kulturalnym oraz obciążenia demograficznego.

Dodatkowo zgodnie z *Wytycznymi* diagnozuje się, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występuje co najmniej jedno negatywne zjawisko z sfery:

- 1) gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,
- 2) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- 3) środowiskowej – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, ludzi bądź stanu środowiska,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobory lub niskiej.

Do dalszej analizy wybrano sferę gospodarczą oraz techniczną.

Tabela 20. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru zdegradowanego – sfera gospodarcza, techniczna

Obszary	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2015 r.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2015 r.	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989
Obszar zdegradowany	234	22	19	192	177
Razem gmina Olsztynek	728	74	57	2 302	1 294

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Stan kryzysowy w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej

Wyszczególnienie	Sfera gospodarcza			Sfera techniczna
Kryterium	Niski poziom przedsiębiorczości			Zasoby budowlane
Wskaźniki	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców obszaru	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2015 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych	Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2015 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych	Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do ogólnej liczby budynków na danym terenie
Obszar	123,74	9,40%	8,12%	92,2%
gmina Olsztynek	52,26	10,16%	7,83%	56,2%
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Analizując poziom wskaźników pod kątem wymaganej wartości dla obszaru zdegradowanego (Tabela 19 i 21) wyznaczono obszar zdegradowany, na którym znajdują się stany kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej oraz technicznej.

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*:

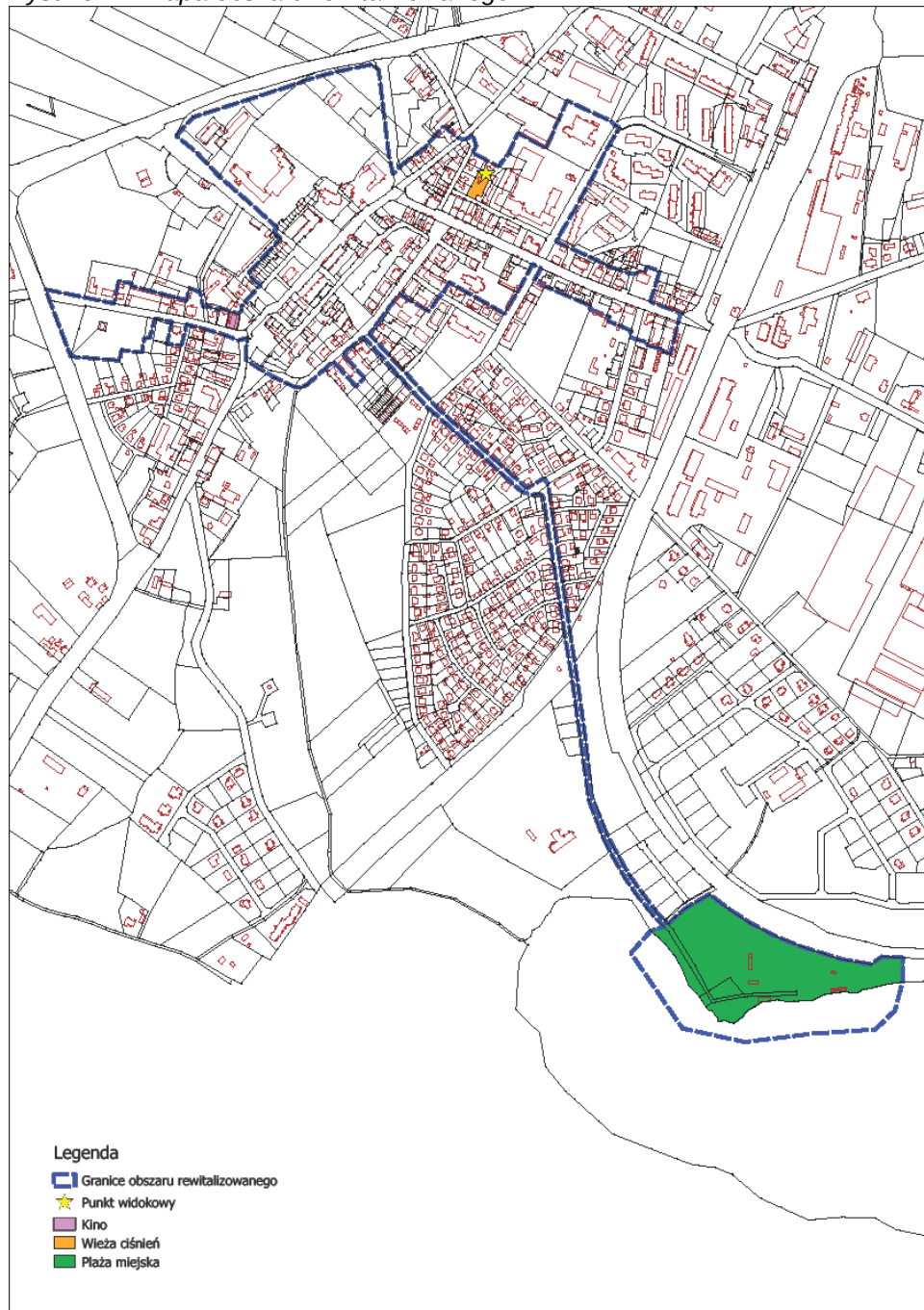
- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Zgodnie z powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący całość obszaru zdegradowanego o powierzchni 0,32 km², co stanowi 0,08% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Olsztynek i zamieszkały przez 1 891 osób, co stanowi 13,57% mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji spełnia pozostałe dwie przesłanki, tj. cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk oraz ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Zaniechanie jakichkolwiek działań spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, obniżenie jakości estetyki przestrzeni miasta, jak również pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Uzasadnienie wyboru wyznaczonego obszaru

Rysunek 2. Mapa obszaru rewitalizowanego

Źródło: Urząd Miejskiego w Olsztyнку

Obszar usytuowany jest w centralnej części miasta Olsztynek z przedłużeniem w okolicach Jeziora Jemiołowo i obejmuje swym zasięgiem ulice wskazane w Tabeli 17.

Wyznaczony obszar zdegradowany pod względem **przestrzenno-funkcjonalnym** jest jednym z najważniejszych obszarów w Olsztynku, gdyż pełni następujące funkcje:

1. administracyjną: Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
2. społeczną:
 - służba zdrowia: Gminne Centrum Zdrowia Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku;
 - oświata – Przedszkole Miejskie, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum im. Noblistów Polski, Zespół Szkół w Olsztynku (I Liceum Ogólnokształcące w Olsztynku, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Olsztynku, Szkoła Policealna w Olsztynku, Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Olsztynku, Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Olsztynku);
 - religia – Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa;
 - infrastruktura kulturalna – Miejski Ośrodek Kultury, Kino „Grunwald”, Zamek Krzyżacki, Muzeum Budownictwa Ludowego, Salon Wystawowy, Dom Mrongowiusza;
 - sport i rekreacja – boiska przyszkolne: Gimnazjum - wielofunkcyjne boisko „Orlik”, Szkoła Podstawowa w Olsztynku – wielofunkcyjne boisko „Orlik” wraz z lodowiskiem – „Białym Orlikiem”;;
 - bezpieczeństwo: Komisariat Policji.
3. usługową: banki, sklepy, hotel, kwiaciarnia, apteki, punkty gastronomiczne, małe rzemiosło.
4. mieszkaniową.

Do głównych problemów przestrzenno-funkcjonalnych obszaru można zaliczyć brak infrastruktury społecznej związanej z usługami opieki nad dziećmi do lat 3.

Ze względu na lokalizację obszaru oraz funkcje, jakie pełni, teren ten charakteryzuje się **zanieczyszczeniem środowiska** przede wszystkim dotyczącym:

1. zanieczyszczeniem powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów,
2. hałasem towarzyszącym w związku z dużym natężeniem komunikacyjnym,
3. niską efektywnością energetyczną budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

W 2015 r. **liczba mieszkańców** badanego obszaru wyniosła 1891 osób, co stanowiło 13,57% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Olsztynek. Na powyższym terenie mieszkało 18,77% osób w wieku przedprodukcyjnym, 68,27% osób w wieku produkcyjnym oraz 12,96% w wieku poprodukcyjnym w stosunku do mieszkańców danego obszaru. Natomiast, analizując liczbę mieszkańców w każdej grupie wiekowej do liczby mieszkańców gminy Olsztynek w analogicznej strukturze wiekowej, otrzymano następujące dane: 2,55% osób w wieku przedprodukcyjnym, 9,27% osób w wieku produkcyjnym oraz 1,76% w wieku poprodukcyjnym.

Na podstawie Tabeli 18 obliczono wskaźniki **obciążenia demograficznego** dla obszaru rewitalizowanego, które przedstawiono w Tabeli 19:

- *Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru – 187,73,*
- *Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru – 129,56,*
- *Udział ludności w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym – 46,5%.*

Natomiast powyższe wskaźniki dla gminy są następujące: 195,61, 129,06 i 48,1%. Kryterium obciążenia demograficznego zostało spełnione dla wymogu obszaru zdegradowanego, gdyż zgodnie z Tabelą 19 obliczone dwa pierwsze wskaźniki dla obszaru ukazują niekorzystną sytuację demograficzną w porównaniu z wynikami wyliczonymi dla gminy Olsztynek.

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, jakie analizowano na badanym terenie jest **bezrobocie**. W 2015 r. teren obszaru rewitalizowanego zamieszkiwało 92 osoby bezrobotne, co stanowiło 13,98% ogólnej liczby bezrobotnych (658 osób) zamieszkujących w gminie Olsztynek. Liczba osób długotrwale bezrobotnych³² wyniosła 50 osób, co stanowiło 13,62% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w gminie (367 osób).

Wskaźniki dla kryterium poziomu bezrobocia:

- *Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców danego obszaru – 48,65,*
- *Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – 7,13%,*
- *Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem liczby bezrobotnych na danym obszarze – 54%,*
- *Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – 2,64%.*

Natomiast obliczone powyższe wskaźniki dla gminy przedstawiają się następująco: 47,23, 6,99%, 56% i 2,63%. Porównując wyniki dla wyznaczonego terenu i gminy należy wskazać na występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji pod względem bezrobocia, ponieważ większość wyliczonych wartości spełniają wymóg obszaru zdegradowanego.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem w sferze społecznej jest **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze rewitalizacji i korzystających z pomocy społecznej wyniosła w 2015 r. 105 rodzin, co stanowiło 13,96% ogólnej liczby rodzin (752) korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynku. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 195 osób, co stanowiło 26,95% (2363 osób)

³² Osoba długotrwale bezrobotna – osoba poszukująca pracy powyżej 12 miesięcy

łącznie liczby korzystającej z pomocy społecznej, 5,55% mieszkańców wyznaczonego obszaru oraz 1,40% mieszkańców gminy Olsztynek.

Zgodnie z Tabelą 19 wskaźniki dla kryterium ubóstwa są następujące:

- *Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – 5,55%,*
- *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru – 103,12.*

Obliczone wskaźniki dla kryterium ubóstwa dla gminy wyniosły odpowiednio: 5,40% oraz 169,62. Dla pierwszego wskaźnika został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z danymi z 2015 r. otrzymanymi z Komisariatu Policji w Olsztynku, liczba **przestępstw i wykroczeń** (poza zdarzeniami drogowymi) na wyznaczonym obszarze wyniosła 7, co stanowiło 9,2% ogólnej liczby przestępstw w gminie (76).

Zgodnie z Tabelą 19 wskaźnik przestępstw:

- *Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców obszaru - 3,70,*
- *Liczba przestępstw młodocianych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 ludności w wieku przedprodukcyjnym obszarze – 2,82.*

Obliczone wskaźniki dla kryterium przestępczości dla gminy wyniosły odpowiednio: 5,46 oraz 2,94. Obliczone wartości dla obszaru rewitalizowanego nie potwierdzają stanu kryzysowego na wyznaczonym terenie.

Do analizy kryterium **poziomu edukacji** pozyskano dane z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży. Szczegółowe informacje zawiera Tabela 22, z której wynika, że uczniowie zamieszkujący obszar rewitalizowany uzyskali gorsze wyniki z cz. II sprawdzianu szóstoklasisty od średnich wyników dla całej gminy Olsztynek. Ponadto, uczniowie uczęszczający do gimnazjum znajdującego się na terenie obszaru rewitalizowanego uzyskali gorsze wyniki z części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego od średnich wyników na całą gminę.

Tabela 22. Wyniki ze sprawdzianu i egzaminu uczniów z obszaru zdegradowanego

Wskaźniki	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów - część I (j. polski, matematyka)	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów - część II (j. angielski)	Średni wynik ze sprawdzianu/egzaminu z zakresu przedmiotów humanistycznych	Średni wynik ze sprawdzianu/egzaminu z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych	Średni wynik ze sprawdzianu/egzaminu z zakresu języków nowożytnych
Obszar	66%	64%	60%	46%	53%
gmina Olsztynek	65%	65%	61%	46,3%	49,71%
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży

Dodatkowo na terenie zdegradowanym jest 43 osoby bezrobotne posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej, co stanowi 16,66% ogólnej liczby mieszkańców gminy w danej grupie.

Wskaźnik dla kryterium poziomu edukacji, tj. *liczba osób bezrobotnych posiadająca wykształcenie gimnazjalne i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze* wyniósł 46,74% i jest wyższy od wyliczonej wartości dla gminy Olsztynek (39,21%). Należy uznać, że na wyznaczonym obszarze występuje stan kryzysowy pod względem niskiego poziomu edukacji.

W ramach sfery społecznej zbadano również **poziom kapitału społecznego**, wskazując aktywność organizacji pozarządowych działających na danym obszarze. Na wyznaczonym terenie zarejestrowanych jest 13 organizacji pozarządowych, co stanowi 26,53% wszystkich organizacji działających na terenie gminy (49). Wskaźnik *liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców danego obszaru* wyniósł 6,87, a dla gminy Olsztynek 3,52. Zgodnie z Tabelą 19 nie został spełniony wymóg dla obszaru zdegradowanego.

Ze względu na brak danych dotyczących frekwencji wyborczej na poszczególnych ulicach obszaru zdegradowanego nie jest możliwe określenie **poziomu uczestnictwa w życiu publicznym** mieszkańców wyznaczonego obszaru. Poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym obliczono za pomocą następujących wskaźników:

- *Liczba osób zapisanych na zajęcia Miejskim Domu Kultury na 1000 mieszkańców obszaru* – 13,75,
- *Liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej w na 1000 mieszkańców obszaru* – 121,10.

Natomiast uzyskane wskaźniki dla gminy Olsztynek wyniosły: 21,25 i 115,21. Zgodnie z Tabelą 19 został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego ze względu na niekorzystną

sytuację pod względem aktywności społeczeństwa w kulturze dla pierwszego obliczonego wskaźnika.

Ponadto zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, badano obszar w co najmniej jednej dodatkowej sferze. Do analizy wybrano sferę gospodarczą i techniczną.

Na badanym terenie w 2015 r. zarejestrowanych było 234 podmioty gospodarcze wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, co stanowi 32,14% wszystkich firm zarejestrowanych w CEiDG na terenie gminy.

Kryterium **gospodarcze** określone jest na podstawie następujących wskaźników:

- *Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców obszaru – 123,74,*
- *Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEiDG w 2015 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych – 9,40%,*
- *Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEiDG w 2015 na danym obszarze do liczby podmiotów gospodarczych – 8,12%.*

Natomiast wyliczone wskaźniki dla gminy Olsztynek: 52,26, 10,16% oraz 7,83%. Porównując powyższe wskaźniki należy uznać wyznaczony obszar za zdegradowany, na którym występują niekorzystne zmiany związane z przedsiębiorczością mieszkańców.

Kolejnym badaną dodatkową sferą jest aspekt **techniczny**. Na analizowanym obszarze znajduje się 192 budynki mieszkalne, z czego 177 to budynki mieszkalne wybudowane przed rokiem 1989, co stanowi 13,68% ogólnej liczby budynków mieszkalnych na terenie gminy. Budynki te wymagają kapitalnego remontu.

Kryterium zasoby budowlane został określony na podstawie poniższego wskaźnika:

- *Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. do ogólnej liczby budynków na danym terenie – 92,2%*

Porównując powyższy wskaźnik do uzyskanej wartości wskaźnika dla gminy, należy uznać, że na wyznaczonym obszarze występuje stan kryzysowy w sferze technicznej.

Problemy w sferze technicznej są następujące:

1. wysoki stopień zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego infrastruktury,
2. niski poziom efektywności energetycznej budynków,
3. postępująca degradacja zabudowy mieszkaniowej wskutek braku środków finansowych.

Ponadto wyznaczony obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju całego miasta, ponieważ zlokalizowanych jest na tym terenie wiele obiektów użyteczności publicznej, świadczące różnorodne usługi na rzecz mieszkańców miasta i gminy Olsztynek.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć wyznaczony obszar jako teren, na którym koncertują się negatywne zjawiska i powinien zostać objęty procesami rewitalizacyjnymi.

Potrzeba rewitalizacji

1. pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy;
3. poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwo w życiu publicznym,
4. adaptacja i przystosowanie obiektów i przystosowania do pełnienia nowych funkcji,
5. zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych;
6. zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;
7. nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej;
8. poprawa dostępu do usług publicznych;
9. poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej;
10. poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców.

4. Wizja i cele rewitalizacji

Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy wskazane w poprzednich rozdziałach dokumentu, a przede wszystkim skumulowane problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji, jest zdefiniowana wizja, cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki działań procesów rewitalizacyjnych.

Wizja Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek

Obszar rewitalizowany w Olsztynku w 2024 r. będzie terenem zaktywizowanym społecznie, gospodarczo i przestrzennie. Realizacja działań przyczyni się do kompleksowych rozwiązań problemów występujących na obszarze zdegradowanym bądź znacząco ograniczy ich skalę. Nastąpi wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców. Ponadto wdrożenie programu profilaktyki raka szyjki macicy zmniejszy odsetek zachorowań wśród młodych kobiet objętych programem. Efektem zagospodarowania przestrzeni miejskiej będzie poprawa integracji społeczeństwa gminy Olsztynek oraz poprawa atrakcyjności turystycznej Olsztyнка.

Nadrzędnym celem opisanych działań rewitalizacyjnych jest: **wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe.**

Ponadto określono cele szczegółowe:

1. Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta:

- 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;
- 1.3. Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców;
- 1.4. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców;
- 1.5. Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje;
- 1.6. Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie.

- 1.7. Poprawa stanu zdrowia.
- 2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:**
 - 2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;
 - 2.2. Stworzenie efektywnego systemu zarządzania w celu realizacji procesu rewitalizacji.
- 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego:**
 - 3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego.
- 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego:**
 - 4.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków;
 - 4.2. Poprawa świadomości ekologicznej i proekologicznych postaw mieszkańców;
- 5. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:**
 - 5.1. Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych;
 - 5.2. Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej;
 - 5.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
- 6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:**
 - 6.1. Przewyciężenie występującego na obszarze „stanu kryzysowego” poprzez ograniczenie oraz niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych;
 - 6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;
 - 6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;
 - 6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;
 - 6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;
 - 6.6. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji;
 - 6.7. Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych;
 - 6.8. Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy;
 - 6.9. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;

- 6.10. Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych;
- 6.11. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości;
- 6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;
- 6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;
- 6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;
- 6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;
- 6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;
- 6.17. Rewitalizacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

7. Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej:

- 7.1. Zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach i znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub przestrzenno-funkcjonalnym;
- 7.2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy;
- 7.3. Poprawa jakości i dostępności obiektów mieszkalnych oraz otoczenia mieszkaniowego.

8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:

- 8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;
- 8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;
- 8.3. Poprawa dostępności obiektów służących rozwojowi edukacji;
- 8.4. Wspieranie współpracy między podmiotami edukacyjnymi a podmiotami gospodarczymi poprzez transfer wiedzy i doświadczeń;
- 8.5. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- 8.6. Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnianiu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy.

9. Poprawa infrastruktury socjalnej:

- 9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;
- 9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;

9.3. Modernizacja i rozbudowa placówek socjalnych i obiektów użyteczności publicznej;

10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:

- 10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;
- 10.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 10.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).

Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych

1. Obszar społeczny

Realizacja wskazanych projektów w Wykazie podstawowych przedsięwzięć oraz uzupełniających (Rozdział 5) przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych wynikających przede wszystkim z bezrobocia i ubóstwa mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Realizacja projektu *Utworzenie Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu”* ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Zakłada się, że poprzez realizację wspomnianego projektu nastąpi: poprawa poziomu edukacji i wykształcenia, aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców, integracja mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem oraz podniesienie samooceny i poczucia własnej wartości. Ponadto projekt przyczyni się podniesienia świadomości zagrożeń wynikających ze złego stylu życia. Dodatkowo realizacja projektu *Zagospodarowanie plaży miejskiej* oraz *Zintegrowanego Przedsięwzięcia Rewitalizacyjnego polegającego na wdrożeniu profilaktyki raka szyjki macicy* przyczyni się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców.

Należy również zauważyć, iż angażowanie się różnych grup społecznych w wdrażanie i realizację LPR pozwoli na kreowanie postaw obywatelskich, które będą składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Otwarte Społeczeństwo**.³³

2. Obszar gospodarczy

Wynikiem realizacji zaplanowanych przedsięwzięć będzie wzrost kompetencji mieszkańców w zakresie funkcjonowania na rynku pracy, rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz tworzenie nowych miejsc pracy i tym samym zmniejszenie bezrobocia na obszarze rewitalizowanym. Wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie ich kwalifikacji oraz poprawę jakości kształcenia.

Ponadto realizacja projektu *Zagospodarowanie plaży miejskiej* oraz *Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień* zwiększy potencjał turystyczny Olsztyńska.

³³ Priorytet Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

Ożywienie gospodarcze na terenach rewitalizowanych będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Konkurencyjna Gospodarka**.³⁴ Natomiast współpraca Olsztyńka z pozostałymi miastami *Międzynarodowego Stowarzyszenia Cittaslow* przyniesie pozytywny efekt dając tym samym impuls do dalszego rozwoju sieci i popularyzacji idei zrównoważonego rozwoju, co będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Nowoczesne Sieci**.³⁵

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

W wyniku zrealizowanych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa dostępności i jakości infrastruktury publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak również dla pozostałych mieszkańców gminy. Realizacja projektu *Zagospodarowanie plaży miejskiej* przyczyni się do wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych pod zagospodarowanie przestrzeni na cele turystyczno-rekreacyjne i sportowe. Ponadto poprawi dostępność terenu plaży dla osób niepełnosprawnych oraz poprawi bezpieczeństwo przebywających nad jeziorem. Ponadto poprzez zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe poprawi się integracja wśród dzieci i młodzieży.

Przeprowadzone interwencje przyczynią się również do rozszerzenia oferty kulturalnej (projekt *Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień*). Realizacja działań rewitalizacyjnych poprawi stan uporządkuje przestrzeń publiczną.

4. Obszar środowiskowy

W wyniku realizacji projektów dotyczących termomodernizacji obniżeniu ulegnie zużycie energii pierwotnej w budynku użyteczności publicznej i zmniejszy się zapotrzebowanie na energię ciepłą, a tym samym nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

5. Obszar techniczny

Poprzez kompleksową termomodernizację nastąpi poprawa zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym. Dodatkowo wraz z zagospodarowaniem terenów poprawią się warunki życia mieszkańców i zmniejszy się ich odpływ z miasta.

³⁴ j.w.

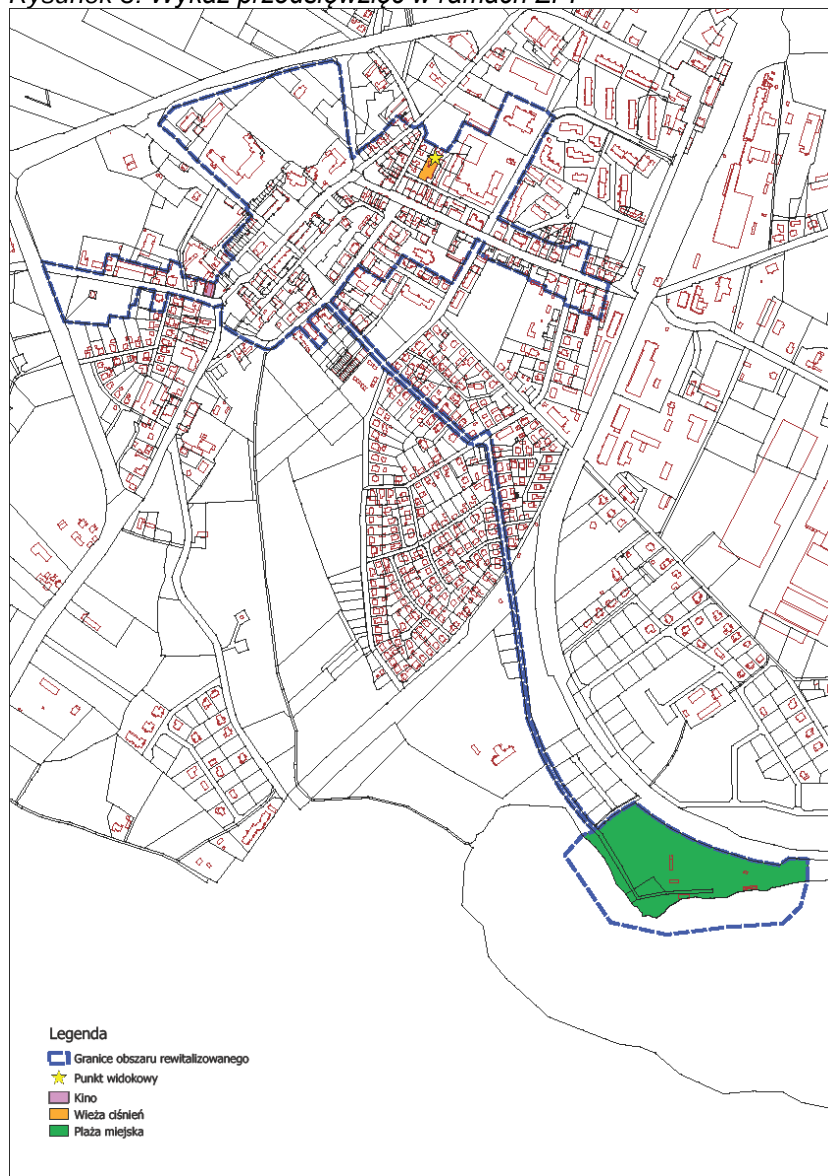
³⁵ j.w.

5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zasadniczym celem działań Programu Rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego (w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych), a także powiązane z nimi działania związane rozwiązywaniem problemów społecznych oraz podniesieniem atrakcyjności gospodarczej terenów rewitalizowanych. Oznacza to, iż projekty realizowane w ramach LPR powinny przyczyniać się do rozwoju gospodarczego, do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz do podnoszenia jakości życia mieszkańców.

5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć

Rysunek 3. Wykaz przedsięwzięć w ramach ZPI

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Nazwa zintegrowanego przedsięwzięcia nr 1:

Zintegrowane Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Ucz się w ruchu”

Opis tła ZPI

Na terenie miasta, jak wskazano w diagnozie, występują niekorzystne zjawiska społeczno-ekonomiczno-gospodarcze, jak ubóstwo, bezrobocie, czy inne zdarzenia wykluczające niektóre grupy społeczne z pełnej aktywności w społeczeństwie. Można jednocześnie zauważyć trudności z włączeniem społecznym tych osób za pomocą tradycyjnych środków czy instytucji. Brak zintegrowania i połączenia oferty zapewniającej włączenie społeczne, a przez to brak jednolitej jej koordynacji oraz troski o tych ludzi ma z pewnością negatywny wpływ na efektywność podejmowanych działań. Społeczeństwo zamieszkujące obszar objęty rewitalizacją posiada ograniczoną wiedzę w zakresie samodoskonalenia się, zdobywania nowych umiejętności, integracji społecznej, bezpieczeństwa i niejednokrotnie brak możliwości jej uzupełnienia z uwagi na status materialny, społeczny lub zdrowotny. Z tego wynika, że osoby wykluczone społecznie powinny mieć możliwość nabycia tych umiejętności, jak również poznania walorów krajoobrazowo-turystycznych, bezpiecznego uprawiania sportów i większego dostępu do kultury. W tym celu należy powołać Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu”. Zadaniem Klubu będzie prowadzenie działań zmierzających do włączenia osób dotąd wykluczonych w życie społeczności miasta oraz koordynacja innych jednostek, które już takie działania prowadzą.

Szeroki zakres oferowanych usług Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej obejmujących osoby wykluczone wymaga stosownej infrastruktury. Należy zwrócić uwagę, że miasto dysponuje obecnie terenami, na których możliwe byłoby prowadzenie opisanych działań, jednak nie są one przystosowane do pełnienia tej funkcji, w szczególności brakuje im wystarczającej infrastruktury.

W ramach zintegrowanego przedsięwzięcia Gmina Olsztynek planuje zrealizować następujące zadania wskazane poniższej tabeli.

Tabela 23. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1

Tytuł projektu 1.1.	Utworzenie Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu”
Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	Jednym z zadań Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu” będzie prowadzenie warsztatów z zakresu rozwoju zawodowego osób wykluczonych w celu podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych wraz z określeniem indywidualnej ścieżki

	rozwoju. Warsztaty prowadzone będą między innymi z zakresu gastronomii, podnoszenia samooceny i poczucia własnej wartości, autoprezentacji, praktycznej wiedzy dotyczącej założenia działalności gospodarczej oraz umiejętności kontaktów z administracją. W ramach tego działania przeprowadzane będą zajęcia uczące zachowania podczas rozmowy o pracę, sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz spotkania z psychologiem i doradcą zawodowym. Ponadto prowadzone będą szkolenia pogłębiające zdobyte umiejętności w celu dostosowania się do obecnego rynku pracy. Wszystkie prowadzone zajęcia mają na celu doprowadzenie osób objętych projektem do zatrudnienia. Na obszarze rewitalizowanym zamieszkują osoby niepełnosprawne, otyłe oraz mające problemy z nadużywaniem alkoholu i bezrobotne. Należałoby je zmobilizować do aktywnego i zdrowego trybu życia w celu uniknięcia chorób związanych m. in. z otyłością i brakiem ruchu, a także podniesieniem poczucia własnej wartości, co wpłynie pozytywnie na ich aktywność zawodową i społeczną. Jednym z najbardziej powszechnych sposobów uzyskania celu jest organizowanie warsztatów aktywizujących oraz zajęć dydaktyczno-sportowych, które jednocześnie będą wypełniać pustkę wynikającą z wykluczenia społecznego wspomnianych osób. Dla osób wykluczonych prowadzone będą również zajęcia aktywizujące i integrujące, np.: zajęcia z nauki pływania, uprawiania sportów wodnych, zasad bezpieczeństwa na wodzie i pierwszej pomocy oraz organizowane spotkania integracyjne, festyny, zajęcia sportowe i imprezy kulturalne. Ponadto organizowane będą turnieje oraz inne zajęcia mobilizujące uczestników do aktywnego spędzenia czasu. Aby zniwelować pogłębianie się problemów osób wykluczonych Klub stymulować będzie także ich aktywność fizyczną - realizowane będą działania takie, jak: zajęcia sportowe, zawody i zabawy na wolnym powietrzu. Działalność Klubu obejmować będzie również włączenie społeczne osób wykluczonych w zakresie kultury. Aktywizacja osób wykluczonych obejmie szeroki wachlarz działań, wśród których znajdzie się również dostęp do kultury (np. kino czy teatr) oraz prowadzone będą zajęcia w formie kół teatralnych czy filmowych.
Lokalizacja	ul. Grunwaldzka 2

	11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	1 000 000,00
Okres realizacji	2018-2022
Priorytet inwestycyjny	9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Rezultaty	- włączenie społeczne osób wykluczonych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost przedsiębiorczości, - spadek bezrobocia,
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek); 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu; 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.
Wskaźniki produktu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie; 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, listy obecności, ankiety uczestników, wywiady z uczestnikami, umowy, opinie
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta - Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; - Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; Wzmocnienie lokalnej gospodarki:

	- Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej: - Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa, - Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej; - Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji; - Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych; - Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy; Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury: - Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmacnianiu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych: - Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu; - Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; - Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).
--	--

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Tytuł projektu 1.2.	Zagospodarowanie plaży miejskiej
----------------------------	---

Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	W celu stworzenia warunków do działalności Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej niezbędne jest zagospodarowanie plaży miejskiej nad jeziorem Jemiołowskim w Olsztynku wraz z remontem istniejącego pomostu i dostosowaniem terenu dla potrzeb ruchu osób niepełnosprawnych, wykonaniem boiska sportowego z zapleczem sanitarnym, tj. sanitariatów i przebieralni, budynków obsługi plaży, placu zabaw, chodników, ścieżek, miejsc parkingowych i postojowych, zieleni, dojazdów, camperowiska, nowych pomostów do cumowania łodzi, hangaru na łodzie, uzbrojenia terenu (wodociąg, kanalizacja, sieć elektryczna), amfiteatru na trawie, miejsca na pole namiotowe (obozowiska), małej architektury, zamontowaniem monitoringu. W ramach projektu planuje się też zakup łodzi i kajaków, sprzętu do nurkowania, sprzętu do pokazów ratownictwa medycznego i innych niezbędnych materiałów.
Lokalizacja	ul. Sienkiewicza (okolice Jeziora Jemiołowo) 11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	6 300 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Rezultaty	- zwiększenie liczby rekreacyjnych, - poprawa integracji społeczeństwa, - poprawa stanu zagospodarowania terenu, - poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
Wskaźniki rezultatu	Nie dotyczy
Wskaźniki produktu	1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania,

Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta - Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; - Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji: - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej: - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne; - Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców; - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów; - Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych. Poprawa infrastruktury socjalnej: - Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych.

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Tytuł projektu 1.3.	Adaptacja pomieszczeń w istniejącym kinie na siedzibę Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej
Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	Zaplecze dla działalności kulturalno-szkoleniowej Klubu stanowić mają pomieszczenia w istniejącym budynku kina, które wymagają

	remontu i modernizacji. W tym celu należy m.in. dostosować pomieszczenia do osób niepełnosprawnych, wymienić niezbędne instalacje, przystosować pomieszczenie dawnej kasy biletowej i łazienki oraz wyposażyć je w niezbędny sprzęt komputerowy oraz meble. Nowotworzony Klub swoją siedzibę będzie miał w zaadaptowanych pomieszczeniach kina.
Lokalizacja	ul. Grunwaldzka 2 11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	500 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	- zwiększenie liczby nowych /przebudowanych, odtworzonych, przekształconych/ obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach, - zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu programu.
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby);
Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.), 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), 3. Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (m ²)
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, dokumentacja techniczna,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji: - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; Wzmocnienie lokalnej gospodarki:

	- Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej: - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne; - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych; Tworzenie i wspieranie sieci społecznych: - Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;
--	--

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Nazwa zintegrowanego przedsięwzięcia nr 2:

Zintegrowane Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne polegające na wdrożeniu profilaktyki raka szyjki macicy

Opis tła ZPI

U dziewczynek z rodzin wykluczonych społecznie występuje podwyższone prawdopodobieństwo zachorowania na raka szyjki macicy ze względu na częste niedożywienie, brak higieny osobistej i warunki finansowe. Planuje się uruchomienie programu profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodych dziewcząt w wieku 11- 14 lat, aby wyrównać szanse równego dostępu do świadczeń medycznych.

Tabela 24. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 2

Tytuł projektu 2.1.	Przystosowanie pomieszczenia do podawania szczepionek
Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	W ramach projektu planuje się przystosować pomieszczenie do punktu podania szczepionki. W związku z powyższym należy

	wyremontować pomieszczenie w Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Olsztynku oraz zakupić zestaw komputerowy i wyposażenie tego pomieszczenia. Niezbędne jest też stworzenie bazy danych osób kwalifikujących się do szczepienia oraz zakup wymaganej ilości szczepionki w celu jej nieodpłatnego podania.
Lokalizacja	ul. Górna 5 11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	100 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	- poprawa dostępności do usług zdrowotnych,
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich [osoby]
Wskaźniki produktu	1. Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich [m ²], 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], 3. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.];
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja techniczna,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;

Tytuł projektu 2.2.	Zakup szczepionek
Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	W ramach projektu zaplanowano wdrożenie programu profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodych dziewcząt w wieku 11- 14 lat.

Lokalizacja	ul. Górna 5 11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	200 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9iv – Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.
Rezultaty	- zapobieganie chorobom cywilizacyjnym, - zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy w gminie
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu
Wskaźniki produktu	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania,
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta: - Poprawa stanu zdrowia; Tworzenie i wspieranie sieci społecznych: - Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Nazwa zintegrowanego przedsięwzięcia nr 3:

Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień”

Opis tła ZPI

Olsztynek jest miastem atrakcyjnym turystycznie, posiadającym w swoich granicach wiele cennych zabytków, wśród których znajduje się nieczynna wieża ciśnień. Ten zabytek techniki jest rzadko spotykanym elementem przestrzeni miast, co stanowić może jego dodatkowy atut turystyczny. Niemniej jednak stan techniczny nie pozwala na jej użytkowanie. Rewitalizacja wieży pozwoli na włączenie jej do szerokiego wachlarza produktów turystycznych nie tylko Olsztyńska ale również całego województwa. W wieży miasto planuje

stworzyć punkt widokowy na panoramę miasta oraz punkt informacji turystycznej, co pozwoli na bardziej efektywne promowanie tradycji i historii regionu oraz zwiększy ruchu turystyczny.

Tabela 25. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 3

Tytuł projektu 3.1.	Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień”
Podmioty realizujące	Gmina Olsztynek
Zakres zadań	W ramach projektu przewiduje się przeprowadzić renowację całego zabytkowego budynku (m.in. stolarka okienna i drzwiowa, elewacja, modernizacja schodów i całego wnętrza, więźba i pokrycie dachowe itp.), wykonać niezbędne instalacje, oświetlić budynek, utworzyć punkt widokowy. Ponadto niezbędne jest dostosowanie miejsca do utworzenia tego punktu wraz z wyposażeniem go (meble, sprzęt komputerowy, lornetki itp.). Należy również zagospodarować teren wokół wieży poprzez wykonanie dojazdów, chodników, podjazdów dla osób niepełnosprawnych oraz zieleni i małą architekturę.
Lokalizacja	ul. Górna 11-015 Olsztynek
Wartość projektu (PLN)	4 000 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
Rezultaty	- poszerzenie wachlarza produktów turystycznych województwa, - rewitalizacja zniszczonego zabytku, - adaptacja obiektu na cele turystyczne
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem [osoby/rok]
Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego [szt.]; 2. Powierzchnia obiektów dziedzictwa kulturowego zaadaptowanych na cele turystyczne; 3. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok]
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja techniczna,

Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji: - Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej: - Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne; - Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców; - Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej; - Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych; - Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów; - Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych.

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć

Tabela 26. Projekty uzupełniające

L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Uzasadnienie
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja, integracja społeczna			
1.	Miejski Dom Kultury w Olsztynku	Doposażenie Miejskiego Domu Kultury w sprzęt	W Miejskim Domu Kultury prowadzone są zajęcia z młodzieżą, często z trudnych środowisk, która wyraża chęć rozwijania swoich talentów w dziedzinach plastycznych, muzycznych oraz tanecznych. W tym celu planuje się doposażenie tych pracowni w niezbędny sprzęt. Projekt będzie miał pozytywny wpływ na sferę społeczną poprzez umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem rozwijania swoich talentów kulturalnych.

2.	Szkoła Podstawowa w Olsztynku	Program edukacyjny w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego w szkołach dla dzieci z obszaru rewitalizowanego	Zakup materiałów i sprzętu niezbędnego do realizacji programu (programy edukacyjne w wersji elektronicznej na płytach CD, rowery, kaski, ochraniacze, pacholki, do nauki bezpiecznej jazdy, stojaki na rowery), wyposażenie sali (rzutnik, tablica interaktywna, sprzęt komputerowy), wynajęcie osób szkolących, edukacja dzieci i młodzieży. Projekt będzie miał pozytywny wpływ na poprawę bezpieczeństwa osób młodych w nim uczestniczących.
3.	Szkoła Podstawowa w Olsztynku	Program edukacyjny w zakresie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży	W ramach programu planuje się cykl zajęć (m. in. z dietetykiem) promujących i uczących zdrowego stylu życia, jak również doposażenie gabinetu pielęgniarki szkolnej: zakup wagi do gabinetu pielęgniarki, sprzętu sportowego (materace, sprzęt lekkoatletyczny, piłki, sprzęt do gimnastyki korekcyjnej), wynajęcie osób szkolących. Projekt będzie miał pozytywny wpływ na zdrowie i kondycję młodych ludzi, zmniejszy ryzyko występowania w przyszłości chorób serca, cukrzycy czy wad postawy.
4.	Gminne Centrum Zdrowia Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku	Rehabilitacja i wspieranie aktywnego trybu życia seniorów	Zakup pojazdu do przewożenia osób starszych wymagających rehabilitacji, zatrudnienie rehabilitantów, kierowcy. Wyposażenie pomieszczeń w sprzęt rehabilitacyjny. Projekt będzie pozytywnie wpływał na sferę społeczną, zwłaszcza na dostępność usług pomocy zdrowotnej dla osób starszych. Rezultatem realizacji projektu ma być zwiększenie tej dostępności a w efekcie zwiększenie ilości pacjentów, którym udzielana jest tego typu pomoc. Projekt z założenia ma przeciwdziałać wykluczeniu osób nim objętych z niezbędnej pomocy medycznej.
5.	Gminne Centrum Zdrowia Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku	Program profilaktyczny w zakresie wykrywania i szczepień na boreliozę	Przeprowadzenie badań profilaktycznych, zakup szczepionek. Projekt będzie pozytywnie wpływał na sferę społeczną, zwłaszcza na dostępność usług pomocy zdrowotnej. Rezultatem realizacji projektu ma być zwiększenie tej dostępności a w efekcie zwiększenie ilości pacjentów, którym udzielana jest tego typu pomoc. Projekt z założenia ma przeciwdziałać wykluczeniu osób nim objętych z niezbędnej pomocy medycznej.
6.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Zakup autobusu do dowożenia uczniów niepełnosprawnych do szkół	Zakup autobusu przystosowanego do dowożenia uczniów niepełnosprawnych. Liczba miejsc 25. Gmina dysponuje autobusem na 20 miejsc, którym dowozi uczniów niepełnosprawnych. Został on zakupiony w roku 2008, ale ze względu na zbieranie uczniów z terenu całej gminy i dowożenie

			do placówek na terenie miasta i do placówek oświatowych w Olsztynie, jest mocno wyeksploatowany i awaryjny a naprawy są bardzo kosztowne. Autobus jest również wykorzystywany do okolicznościowego transportu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych na imprezy kulturalne, sportowe, spotkania sołeckie itd. Wymiana taboru zapewni lepsze warunki dowożenia uczniów niepełnosprawnych oraz udział mieszkańców w życiu kulturalno-sportowym gminy. Obecnie publiczny transport zbiorowy funkcjonuje w zasadzie pod potrzeby dowożonych uczniów i nielicznej grupy mieszkańców. W godzinach popołudniowych uniemożliwia to skomunikowanie mieszkańców wsi z Olsztynkiem.
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, zagospodarowanie terenu			
7.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Budowa zatok autobusowych	Wykonanie zatok przystankowych przy przedszkolu i gimnazjum. Wykonanie zatok przystankowych poprawi bezpieczeństwo dowożonych uczniów i udrożni ruch w godzinach szczytu.
8.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	Rowery miejskie	Zakup rowerów, budowa stanowisk i miejsc wypożyczania rowerów. Projekt będzie miał pozytywny wpływ na środowisko, zmniejszy też zużycie infrastruktury drogowej, ilość samochodów w centrum miasta. Korzystnie wpłynie na zrównoważony rozwój miasta.
Efektywność energetyczna, ochrona środowiska, remont budynków			
9.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Grunwaldzkiej 7 w Olsztynku	Wykonanie nowej elewacji, wymiana poszycia dachu oraz osuszenie fundamentów budynku przy ul. Grunwaldzkiej 7 w Olsztynku	W ramach projektu planuje się wymianę istniejącego poszycia dachowego na nowe, osuszenie fundamentów, wykonanie ocieplenia budynku oraz nowej elewacji. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na warunki życia mieszkańców kamienicy oraz na wizerunek miasta oraz na poziom życia jej mieszkańców.
10.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Mrongowiusza 10 w Olsztynku	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	W ramach projektu planowana jest wymiana pokrycia dachowego na kamienicy znajdującej się pod numerem 10 przy ulicy Mrongowiusza oraz jej ocieplenie. Po ociepleniu kamienicy planuje się także wykonanie nowej elewacji. Przed wykonaniem remontu elewacji planowane jest wykonanie prac przygotowawczych niezbędnych do poprawy ogólnego stanu technicznego budynku. Projekt pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców kamienicy. Zostanie zwiększony potencjał turystyczny miasta

			poprzez poprawę estetyki. Odremontowana kamienica będzie stanowiła ozdobę pięknego zabytkowego centrum miasta, którego historyczny układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków.
11.	Miejski Klub Sportowy „Olimpia” w Olsztynku	Zwiększenie potencjału sportowego młodzieży zagrożonej wykluczeniem poprzez rozszerzenie bazy sportowej	Klub MKS Olimpia Olsztynek od prawie 70 lat sprawuje opiekę nad młodymi sportowcami obecnie prowadzi siedem grup, to jest około 150 zawodników, brakuje mu jednak odpowiedniej bazy socjalnej w postaci szatni, łazienek, bazy treningowej, w szczególności cierpią na tym młode dziewczęta, które zwykle są marginalizowane jeśli chodzi o możliwość uprawiania piłki nożnej. Modernizacja i rozbudowa istniejącego obiektu pozwoliłaby na zwiększenie ilości grup prowadzonych przez MKS Olimpia, w tym rozszerzenie sekcji kobiecej klubu. Działalność klubu sportowego Olimpia skupia się na opiece nad młodzieżą i aktywizowanie jej poprzez sport. Projekt ma na celu polepszenie warunków socjalnych dla młodzieży. Zrealizowanie zakładanych inwestycji da klubowi możliwości na zwiększenie kadry młodzieżowej w piłce nożnej, co spowoduje objęcie opieką szerszego grona osób, a to z kolei przełoży się na pozytywny efekt społeczny poprzez aktywizację młodzieży z obszaru rewitalizowanego. Rozbudowa budynku o dodatkowe szatnie i łazienki, modernizacja istniejących.
12.	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	W ramach projektu planowana jest ocieplenie kamienicy znajdującej się pod numerem 3 przy ulicy Świerczewskiego. Po ociepleniu kamienicy planuje się także wykonanie nowej elewacji. Projekt pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców kamienicy. Zostanie zwiększony potencjał turystyczny miasta poprzez poprawę estetyki. Odremontowana kamienica będzie stanowiła ozdobę pięknego zabytkowego centrum miasta, którego historyczny układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków.
13.	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	W ramach projektu planowany jest remont dachu oraz ocieplenie kamienicy znajdującej się pod numerem 27 przy ulicy Świerczewskiego. Po ociepleniu kamienicy planuje się także wykonanie nowej elewacji. Projekt pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców kamienicy. Zostanie zwiększony potencjał turystyczny miasta poprzez poprawę estetyki. Odremontowana kamienica będzie

			stanowiła ozdobę pięknego zabytkowego centrum miasta, którego historyczny układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków.
14.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Olsztynku	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	W ramach projektu planowana jest wymiana pokrycia dachowego na kamienicy znajdującej się pod numerem 2 przy ulicy Zamkowej oraz jej ocieplenie. Po ociepleniu kamienicy planuje się także wykonanie nowej elewacji. Projekt pozytywnie wpłynie na warunki życia mieszkańców kamienicy. Zostanie zwiększony potencjał turystyczny miasta poprzez poprawę estetyki. Odremontowana kamienica będzie stanowiła ozdobę pięknego zabytkowego centrum miasta, którego historyczny układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków.
15.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Wymiana kotłów gazowych c.o. w Szkole Podstawowej	Wymiana kotłów gazowych i instalacji c.o. w Szkole Podstawowej w Olsztynku, ul. Ostródzka 2. Wymiana kotłów na kondensacyjne oraz instalacji c.o. przyczyni się do znacznego spadku zużycia gazu i emitowanych spalin. Przewidywany jest spadek kosztów o 50%. Zaoszczędzone środki pozwolą na zainwestowanie uwolnionych środków finansowych w kapitał ludzki, czyli edukację uczniów i ich lepsze warunki nauczania.
16.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Wymiana kotłów gazowych c.o. w Gimnazjum	Wymiana kotłów gazowych i instalacji c.o. w Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Olsztynku, ul. Górna 5. Wymiana kotłów na kondensacyjne oraz instalacji c.o. przyczyni się do znacznego spadku zużycia gazu i emitowanych spalin. Przewidywany jest spadek kosztów o 50%. Zaoszczędzone środki pozwolą na zainwestowanie uwolnionych środków finansowych w kapitał ludzki, czyli edukację uczniów i ich lepsze warunki nauczania.
17.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do przepisów przeciwpożarowych	Dostosowanie budynków przedszkola i gimnazjum do zaleceń przeciwpożarowych. Wykonanie zaleceń poprawi bezpieczeństwo uczniów i pracowników.
18.	Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku	Zwiększenie powierzchni przedszkolnej i remont instalacji sanitarnej w Przedszkolu Miejskim	Poprawa warunków sanitarno-higienicznych w Przedszkolu Miejskim w Olsztynku. Wykonanie dodatkowych sanitariatów oraz remont obecnych poprawi warunki higieniczno-sanitarne w przedszkolu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Prace nad „*Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow*” rozpoczęły się w lipcu 2013 roku. Udział w programie zadeklarowały wszystkie miasta województwa warmińsko – mazurskiego, będące członkami sieci Cittaslow. Początkowo były to władze 9 miast: Biskupca, Bisztynka, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztynka, Reszla i Rynu. Po otrzymaniu 9 listopada 2013 r. członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Cittaslow przez Barczewo i Dobre Miasto oraz 5 kwietnia 2014 r. przez Pasym, Górowo Iławeckie i Nidzicę liczba miast biorących udział w programie zwiększyła się do 14.

Współpraca przedstawicieli miast sieci odbywała się w formie spotkań i konsultacji, które miały miejsce w Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

W celu zapewnienia współpracy pomiędzy władzami poszczególnych gmin i społeczeństwem zostały powołane na poziomie poszczególnych gmin grupy robocze do spraw rewitalizacji. Z każdej grupy wyłoniono przedstawiciela do grupy roboczej na poziomie sieci Cittaslow. Efektem prac grup roboczych było wypracowanie zintegrowanych projektów inwestycyjnych.

Partycypacja społeczna stanowi niezbędny element w tworzeniu programów rewitalizacji dla problemowych i często zdegradowanych obszarów miast, ponieważ zmiany, jakie na nich zachodzą, dotyczą bezpośrednio zamieszkałą na ich terenach społeczność. Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarza możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów czy zaproponowanie rozwiązań dla obszarów kryzysowych każdego programu. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Odnowione obszary powinny być „żywe”, tzn. społeczność lokalna na tych obszarach musi akceptować przeprowadzane zmiany, powinna tworzyć pewną wspólnotę i to zarówno podczas przeprowadzania operacji rewitalizacyjnej (jako najważniejszy, podmiot w prowadzonych procesach), jak i po zakończeniu takich działań. Dlatego tak istotna jest rola jednostek samorządów jako realizatorów i częściowo wykonawców programów rewitalizacji, które zapewniają mieszkańcom odpowiednią informację o działaniach i krokach, jakie zamierzają podjąć w stosunku do obszarów kryzysowych.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji (lub innego podmiotu o podobnym charakterze).

Interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Zgodnie z Zarządzeniem NR 127/14 Burmistrza Olsztynka z dnia 31 grudnia 2014 r. powołano Zespół ds. rewitalizacji Miasta Olsztynek. Zadaniem Zespołu jest koordynacja przygotowania procesu rewitalizacji na terenie miasta Olsztynek.

Zespół ds. Rewitalizacja Miasta Olsztynek do tej pory spotykał się 2 razy: 21.08.2014r. i 05.02.2015 r. Po spotkaniach sporządzono protokoły.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesie rewitalizacji, w okresie od 16 do 27 kwietnia 2015r. odbyły się konsultacje społeczne ***Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Olsztynek***. Celem konsultacji było przedstawienie głównych założeń konsultowanego dokumentu oraz zebranie opinii na jego temat. Zarządzenie w sprawie rozpisania konsultacji zostało opublikowane na stronie internetowej Olsztynka oraz rozwieszone na tablicach ogłoszeń urzędu i na terenie miasta. Dodatkowo w ramach konsultacji społecznych w dniu 24 kwietnia 2015r. odbyło się w siedzibie Urzędu Miejskiego w Olsztynku spotkanie informacyjne z mieszkańcami, na którym został zaprezentowany dokument oraz tzw. zintegrowane przedsięwzięcia inwestycyjne, czyli inwestycje, które Gmina zamierza realizować w ramach dofinansowania z budżetu przeznaczanego dla miast Cittaslow. Podczas spotkania uczestnicy wyrazili się pozytywnie o przedstawionych przedsięwzięciach. Natomiast w formie pisemnej do konsultowanego dokumentu nie wpłynęła żadna uwaga.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Olsztynek został uchwalony Uchwałą NR XII -78/2015 Rady Miejskiej W Olsztynku w sprawie przyjęcia programu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow Województwa Warmińsko-Mazurskiego” w zakresie miasta Olsztynek.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow został udostępniony wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cittaslowpolska.pl oraz na stronach internetowych gminy.

W maju 2016 r. Gmina Olsztynek przystąpiła do aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Olsztynek* w związku zainteresowaniem podmiotów, którzy chcieliby ująć swoje zaplanowane inwestycje w LPR oraz ze względu na dostosowanie elementów programu do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. O rozpoczęciu konsultacji społecznych w ramach aktualizacji dokumentu zawiadomiono społeczeństwo poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej i oficjalnej strony internetowej Olsztynka www.olsztynek.pl. Wraz z informacją o aktualizacji dokumentu, rozpoczętych konsultacjach zamieszczono również zaproszenie do składania fiszek projektowych do programu oraz zaproszono interesariuszy na spotkanie informacyjne w dniu 11 maja 2016 r.

W spotkaniu informacyjnym wzięło udział 10 osób (lista obecności). Podczas spotkania została wyjaśniona nowa definicja rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji i Ustawą o rewitalizacji, a następnie była możliwość uzyskania odpowiedzi na zadawane pytania. Przedstawiono obszar rewitalizacji wraz z zaplanowanymi projektami Gminy Olsztynek. Do przedstawionych zagadnień nikt nie zgłosił uwag. Efektem spotkania było zgłoszenie do 17 maja 2016 r. 18 projektów komplementarnych do zintegrowanego przedsięwzięcia wpisanego do uchwalonego programu rewitalizacji.

Podczas aktualizacji dokumentu współpracowano z Urzędem Miejskim, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komisariatem Policji, Miejskim Ośrodkiem Kultury. Dzięki ich udziałowi pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej gminy i wyznaczono obszar rewitalizowany.

Konsultacjom społecznym poddany zostanie również *Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*, a ewentualne zgłoszone uwagi będą rozpatrywane i wyszczególnione w wywieszonym na stronie internetowej w *Raporcie z konsultacji społecznych*

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej: raz na rok planuje się spotkanie z interesariuszami, na których omawiane będą bieżące działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina Olsztynek umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską. Dodatkowo Zespół ds. Rewitalizacji będzie spotykał się co najmniej raz na kwartał i aktualizował katalog fiszek projektowych.

7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Każdy projekt rewitalizacyjny wymaga finansowania, dlatego też należy przeanalizować wszystkie możliwości finansowania wykazanych inicjatyw. Podstawowe źródła finansowania projektów, to:

1. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
 - inne zagraniczne środki finansowe,
 - krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).
2. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
 - dotacje realizowane na podstawie zawartych umów i porozumień,
 - subwencja ogólna (część oświatowa),
 - dochody własne.
3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe,
 - poręczenia,
 - gwarancja.
4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in. Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały,

dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopłat, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.).³⁶ Dodatkowym źródłem finansowania inwestycji jest Fundusz Kościelny i środki ministerialne.

Tabela 27. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Zintegrowane Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Ucz się w ruchu”			
1.	Utworzenie Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu”	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Zagospodarowanie plaży miejskiej	6 300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Adaptacja pomieszczeń w istniejącym kinie na siedzibę Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej	500 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Zintegrowane Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne polegające na wdrożeniu profilaktyki raka szyjki macicy			
4	Przystosowanie pomieszczenia do podawania szczepionek	100 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Zakup szczepionek	200 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień”			

³⁶ Krajowa Polityka Miejska 2023

6.	Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień”	4 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Projekty uzupełniające			
1.	Doposażenie Miejskiego Domu Kultury w sprzęt	150 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Program edukacyjny w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego w szkołach dla dzieci z obszaru rewitalizowanego	200 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Program edukacyjny w zakresie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży	300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4.	Rehabilitacja i wspieranie aktywnego trybu życia seniorów	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Program profilaktyczny w zakresie wykrywania i szczepień na boreliozę	1 000 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
6.	Zakup autobusu do dowożenia uczniów niepełnosprawnych do szkół	350 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
7.	Budowa zatok autobusowych	200 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
8.	Rowery miejskie	300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9.	Wykonanie nowej elewacji, wymiana poszycia dachu oraz osuszenie fundamentów budynku przy ul. Grunwaldzkiej 7 w Olsztynku	55 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
10.	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

11.	Zwiększenie potencjału sportowego młodzieży zagrożonej wykluczeniem poprzez rozszerzenie bazy sportowej	300 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
12.	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
13.	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
14.	Renowacja kamienicy w ramach rewitalizacji centrum miasta Olsztynek	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
15.	Wymiana kotłów gazowych c.o. w Szkole Podstawowej	450 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
16.	Wymiana kotłów gazowych c.o. w Gimnazjum	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
17.	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do przepisów przeciwpożarowych	500 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18.	Zwiększenie powierzchni przedszkolnej i remont instalacji sanitarnej w Przedszkolu Miejskim	400 000,00	Dofinansowanie UE/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Źródło: opracowanie własne

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi) - odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności:

Komplementarność przestrzenna

Większość projektów wskazanych w rozdziale 5 niniejszego opracowania będzie realizowana na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, na którym zdiagnozowano stany kryzysowe. Wyjątek stanowi projekt *„Zwiększenie potencjału sportowego młodzieży zagrożonej wykluczeniem poprzez rozszerzenie bazy sportowej”*. Jednak należy zauważyć, że realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia celu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia w ramach niniejszego Programu są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy.

Efekty realizacji będą odczuwalne nie tylko na danym obszarze, ale również dla mieszkańców niezamieszkałych na obszarach rewitalizowanych i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach gminy. Projekty infrastrukturalne będą dostępne nie tylko dla mieszkańców z obszaru rewitalizowanego, ale również dla pozostałej społeczności gminy Olsztynek. Ponadto dwa projekty z Wykazu przedsięwzięć podstawowych tj. *Zagospodarowanie plaży miejskiej* oraz *Przedsięwzięcie Rewitalizacyjne „Rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień”* zwiększą potencjał turystyczny Olsztyńska. Przewiduje się, że rozwój turystyczny Olsztyńska wpłynie na zatrudnienie osób zaktywizowanych w ramach projektu „Utworzenie Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu”.

Realizacja zaplanowanych projektów w ramach LPR będzie skutkować wykonaniem określonej wizji obszaru rewitalizowanego w Olsztyńku w 2024 r., wskazanej w Rozdziale 3 niniejszego dokumentu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Mechanizmy komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że *Lokalny Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek* będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Kompleksowy charakter planowanych działań polega na połączeniu wszystkich powyższych aspektów w łańcuch przyczynowo - skutkowy, gdzie prowadzone równolegle prace z mieszkańcami wyznaczonego obszaru zagrożonymi wykluczeniem lub wykluczonymi oraz prace remontowo-budowlane w rezultacie spowodują zahamowanie sytuacji kryzysowej, nadadzą nowy ład i jakość w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, zlikwidują zaniedbania i degradację sfery technicznej tym samym poprawiając stan środowiska (zmniejszona emisja gazów i pyłów, termomodernizacja).

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarze zdegradowanym bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

Realizacja dopiero wszystkich projektów w ramach Zintegrowanego przedsięwzięcia pozwoli w pełni osiągnąć zakładane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwiają wybór odpowiednik wskaźników osiągnięcia celów.

Dodatkowo istnieją powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy wpisanych w inne dokumenty gminy Olsztynek (np. Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020 – na etapie projektu, Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Plan zagospodarowania przestrzennego).

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy.

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrażanie LPR jest Urząd Miejski w Olsztynku. W ramach jego struktury organizacyjnej zostanie wyodrębniona *Grupa robocza ds. rewitalizacji*. System pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych instytucji (MOPS jako podmiot, w których strukturach będzie Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej „Ucz się w ruchu” będzie ściśle współpracowało z Urzędem Miejskim w Olsztynku) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Ponadto powołano Zespół rewitalizacji Miasta Olsztynek, który pełni forum dialogu i współpracy i odpowiedzialna jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesy rewitalizowanego.

Szczegółowa procedura wdrażania LPR znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Komplementarność międzyokresowa

Proces rewitalizacyjny w gminie Olsztynek trwa już od kilku lat. Dowodem na to są liczne przedsięwzięcia realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej w okresie 2007-2013. Zintegrowane przedsięwzięcie oraz uzupełniające projekty są komplementarne do już zrealizowanych projektów współfinansowanych z unijnych środków m.in.:

- „Zagospodarowanie Przyszamcza w Olsztynku na Park Sportu, Kultury i Rozrywki”,
- „Multimedialne muzeum Obozu Jenieckiego Stalag 1B i historii Olsztynka”,
- „Rewitalizacja rynku - Zagospodarowanie Rynku Głównego w Olsztynku”,
- „Nie jutro lecz DZIŚ”,
- „Kompetencje kluczowe otworzą twoją głowę”,
- „Pokochaj swoje marzenia”.

Powyższe projekty były realizowane m.in. z 4.2. *Rewitalizacja miast* oraz 2.1.5 *Dziedzictwo kulturowe* w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007 – 2013*. Ponadto projekty tzw. miękkie były realizowane m.in. 7.1.1 *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*, 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych* w ramach *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*.

Realizacja wskazanych przedsięwzięć przyczyni się nie tylko do dalszego rozwoju miasta Olsztynek, ale przede wszystkim zminimalizuje występujące stany kryzysowe na obszarze rewitalizowanym.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Olsztynek* będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS - pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania

rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia, jak również środki zewnętrzne z innych źródeł.

9. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek jest częścią Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow, który jest dokumentem określającym cele i programy działań na kilka lat i w związku z tym wymaga systematycznej pracy nad jakością i spójnością realizowanych zadań. Realizacja głównego programu obejmującego 14 miast wymaga określenia zasad wdrażania wynikających z niego projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych.

Proces wdrażania programu jest zadaniem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z interesariuszami. Wdrożeniu *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Rolę Koordynatora programu pełni Stowarzyszenie Polskich Miast Sieci Cittaslow. Stowarzyszenie może zlecić wykonywanie określonych obowiązków podmiotom zewnętrznym.

Koordynator odpowiada za wdrożenie całego programu. Do zadań Koordynatora należy w szczególności:

- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* po zatwierdzeniu jego części składowych przez gminy;
- podpisanie umowy z Instytucją Zarządzającą na realizację *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- w przypadku konieczności - dokonywanie okresowej aktualizacji programu;
- co najmniej raz na pół roku zebranie od gmin informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych Zintegrowanych Przedsięwzięć Inwestycyjnych i sporządzenie raportu z realizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* a następnie przekazanie go do Instytucji Zarządzającej.

Za realizację zadań w zakresie poszczególnych miast sieci CITTASLOW odpowiedzialne będą gminy. Do zadań poszczególnych gmin będzie należało w szczególności:

- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* w zakresie danego miasta;
- zapewnienie udziału społeczeństwa na każdym etapie wdrażania zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwy proces wdrażania programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. *Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest "własnością" społeczności lokalnej, ponieważ dla niej przede wszystkim był

budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne;

- zgłaszanie do koordynatora programu konieczności aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- bieżącej analizie stopnia realizacji zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- przekazywania raz na pół roku do koordynatora programu informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Olsztynek to dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w mieście oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Zadaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji* jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Olsztynek

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest **Burmistrz**, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada specjalnie powołany **Zespół ds. Rewitalizacji Miasta Olsztynek**. Zespół sprasowuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach.

Zadania Zespołu:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;
5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Olsztynku zostanie powołana w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Programu dodatkowo **Grupa robocza ds. rewitalizacji** składającej się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek*. Ponadto Grupa robocza ds. rewitalizacji powinna przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinny swoje projekty zgłaszać Grupie roboczej, która następnie wnioskuje o aktualizację Programu do Zespołu ds. Rewitalizacji.

Natomiast **Kierownicy projektów** zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

- opracowywanie i składanie wniosków;
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
- zlecanie zadań projektowych;
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem;
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie;
- zarządzanie zmianami;
- odbieranie poszczególnych zadań;
- rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji miasta poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

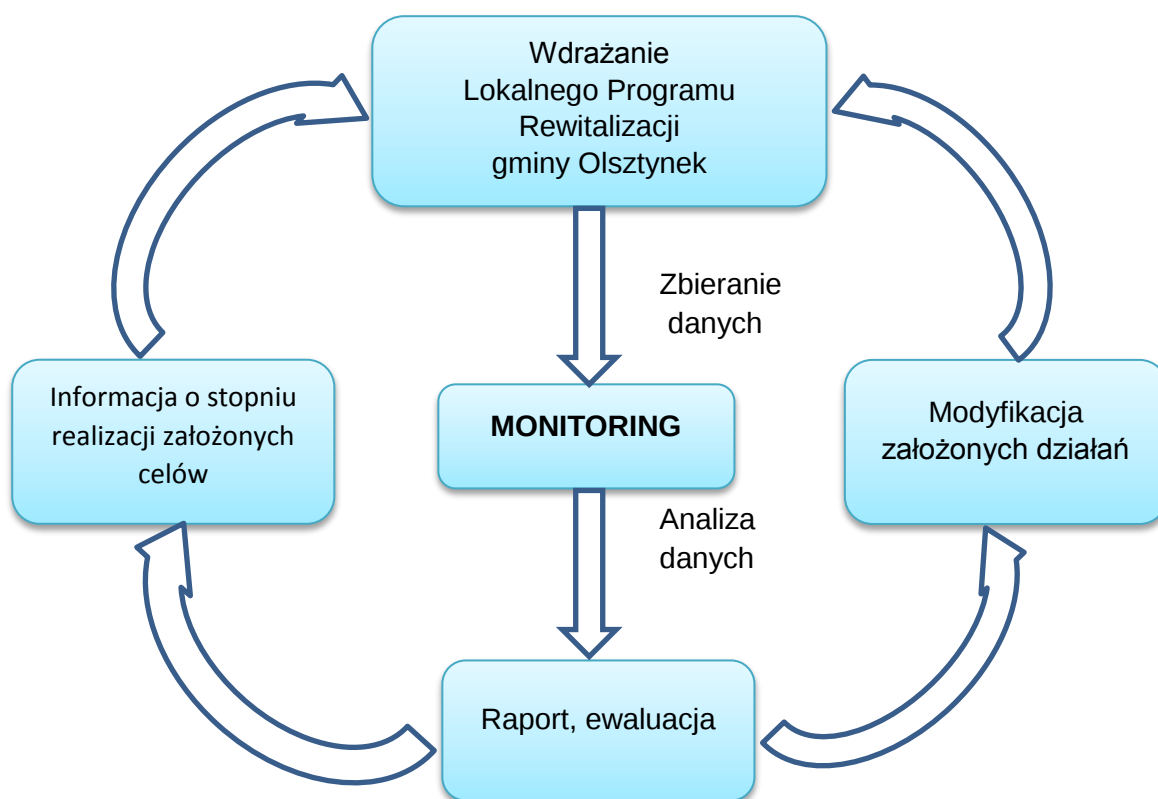
Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek* zależy nie tylko od władz Gminy, ale również od jednostek podległych, mieszkańców miasta, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-gospodarczych i wyznaczenie obszarów oraz projektów, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Zespół ds. Rewitalizacji w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku wymogów wprowadzenia znaczących zmian w dokumencie należy uchwałą Rady Miasta zaktualizować zapisy Programu. (tj. np. zmiana obszaru, nowe projekty). Zmiany dotyczące aktualizacji danych w katalogu projektów Zespół ds. Rewitalizacji dokonuje okresowe co najmniej raz do roku i podaje do wiadomości publicznej.

10. System monitorowania Programu

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów zgodnie z okresami raportowania przewidzianymi dla RPO WiM 2014-2020, jednak nie rzadziej niż w okresach półrocznych. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu, natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości

życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Ocena realizacji programu rewitalizacji oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym zakłada się pomiar: produktów, rezultatów i oddziaływania programu.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	7
Tabela 2. Liczba ludności gminy Olsztynek.....	19
Tabela 3. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Olsztynek	20
Tabela 4. Migracja w gminie Olsztynek.....	21
Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Olsztynek	21
Tabela 6. Bezrobotni według wybranych kategorii w Mieście i Gminie Olsztynek	23
Tabela 7. Liczba bezrobotnych z podziałem na profile w gminie Olsztynek	27
Tabela 8. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynku w latach 2013-2015	29
Tabela 9. Wybrane dane dotyczące przestępstw.....	36
Tabela 10. Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie gminy Olsztynek	40
Tabela 11. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych	47
Tabela 12. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Olsztynek według sekcji PKD 2007	48
Tabela 13. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014.....	49
Tabela 14. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii	56
Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w gminie Olsztynek	69
Tabela 16. Liczba mieszkań gminnych i mieszkań socjalnych.....	70
Tabela 17. Potencjalny obszar zdegradowany – ulice z budynkami mieszkalnymi	72
Tabela 18. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna	74
Tabela 19. Stan kryzysowy w sferze społecznej	74
Tabela 20. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru zdegradowanego – sfera gospodarcza, techniczna	75
Tabela 21. Stan kryzysowy w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej	76
Tabela 22. Wyniki ze sprawdzianu i egzaminu uczniów z obszaru zdegradowanego	81
Tabela 23. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1.....	90
Tabela 24. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 2.....	97
Tabela 25. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 3.....	100
Tabela 26. Projekty uzupełniające	101
Tabela 27. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Olsztynek.....	111

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Olsztynek w latach 2010-2015.....	19
Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2014.....	23
Wykres 3. Bezrobotni według płci w gminie Olsztynek.....	24
Wykres 4. Bezrobotni wg wieku w gminie Olsztynek	25
Wykres 5. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Olsztynek	25
Wykres 6. Bezrobotni wg stażu pracy w gminie Olsztynek.....	26
Wykres 7. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w gminie Olsztynek.....	27
Wykres 8. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	29
Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej.....	31
Wykres 10. Statystyka przestępstw w gminie Olsztynek (stan na 31.12.2014 r.)	37

Wykres 11. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto.....	38
Wykres 12. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto	39
Wykres 13. Frekwencja w wyborach	46
Wykres 14. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Olsztynek w latach 2010-2015	47
Wykres 15. Podmioty gospodarcze według wielkości	49
Wykres 16. Podział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Olsztynek (w ha)	57
Wykres 17. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne.....	70

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego	11
Rysunek 2. Mapa obszaru rewitalizowanego	77
Rysunek 3. Wykaz przedsięwzięć w ramach ZPI	89

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Olsztynek ...	119
Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji	122